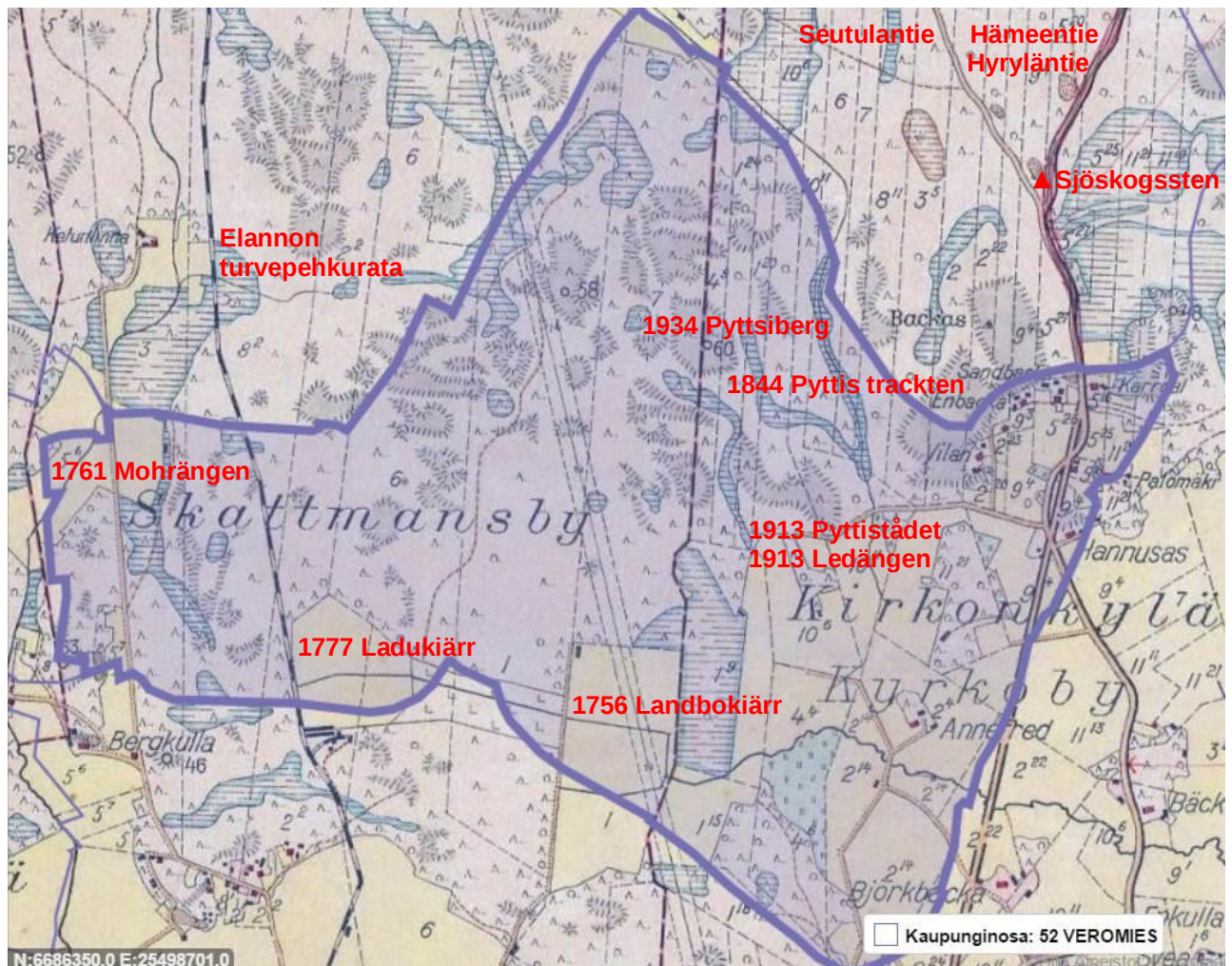

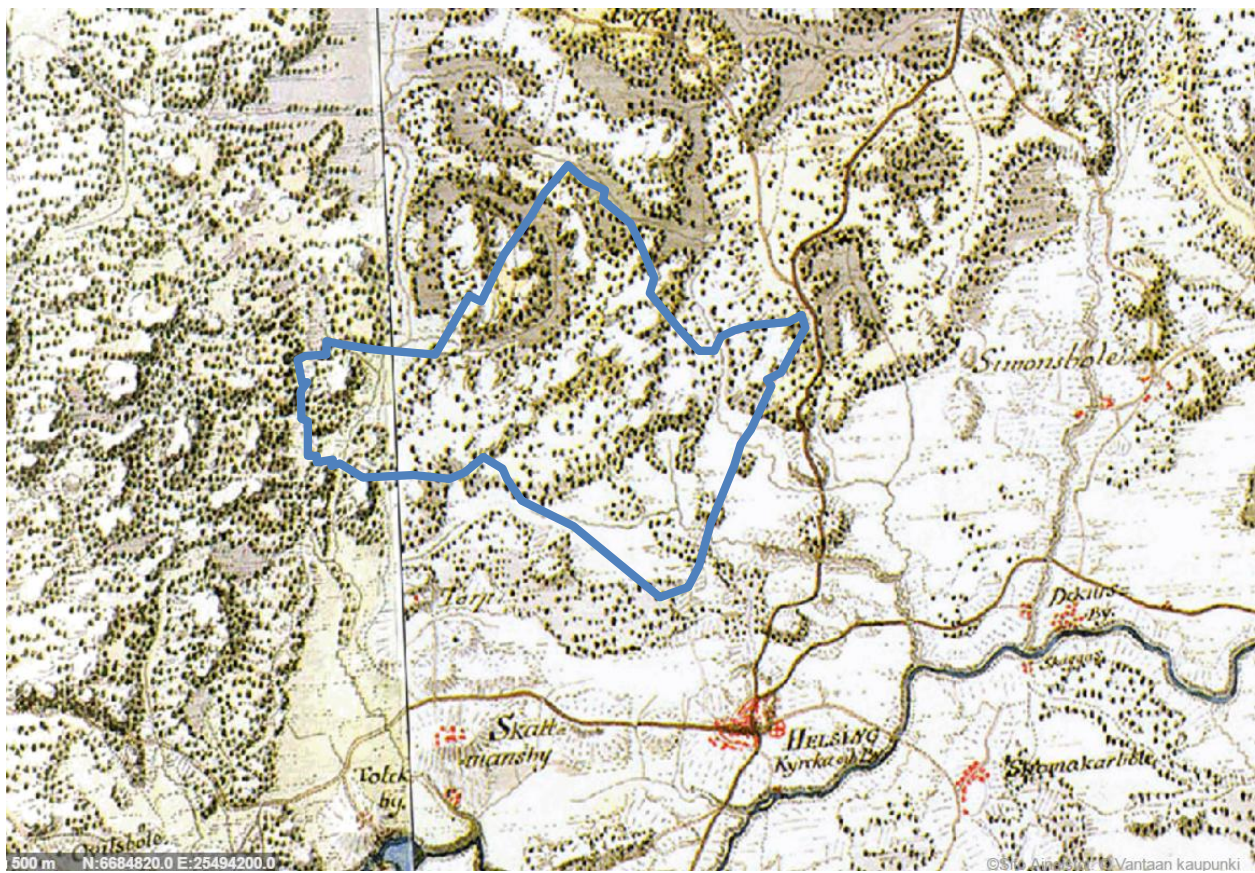
Vantaa
Aviapolis

Kaupunginosa 52

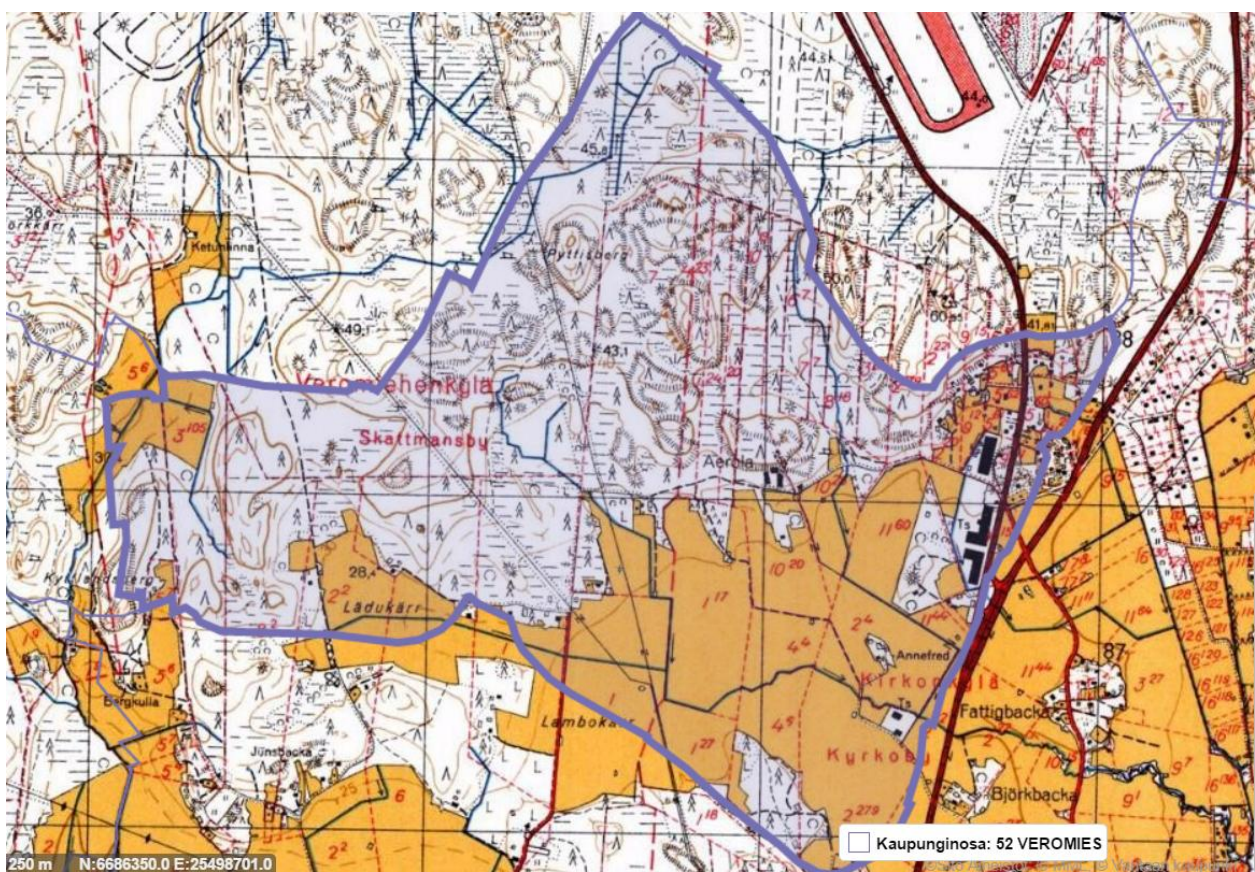
Veromiehen nimistötutkimus

Timo Kallaluoto 5.6.2017

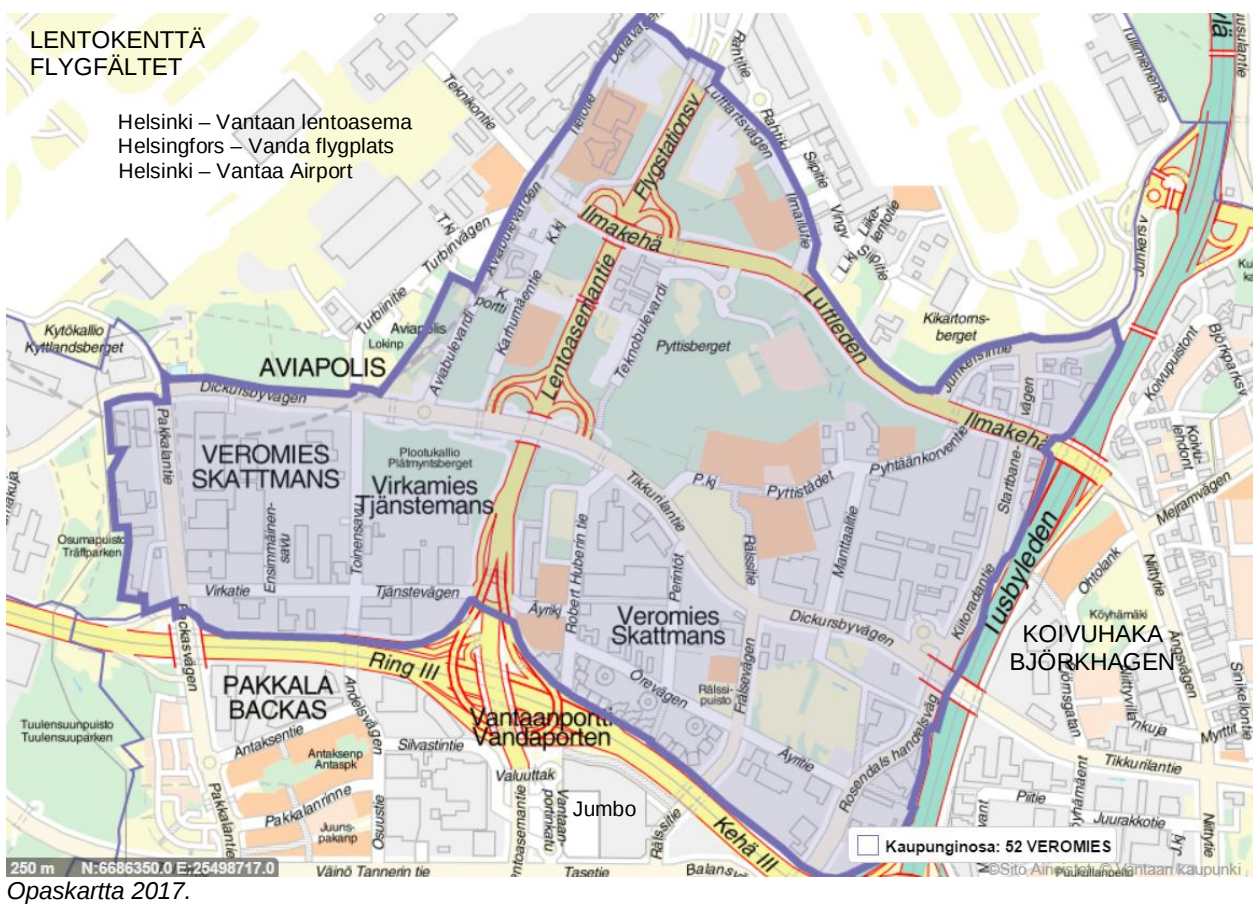
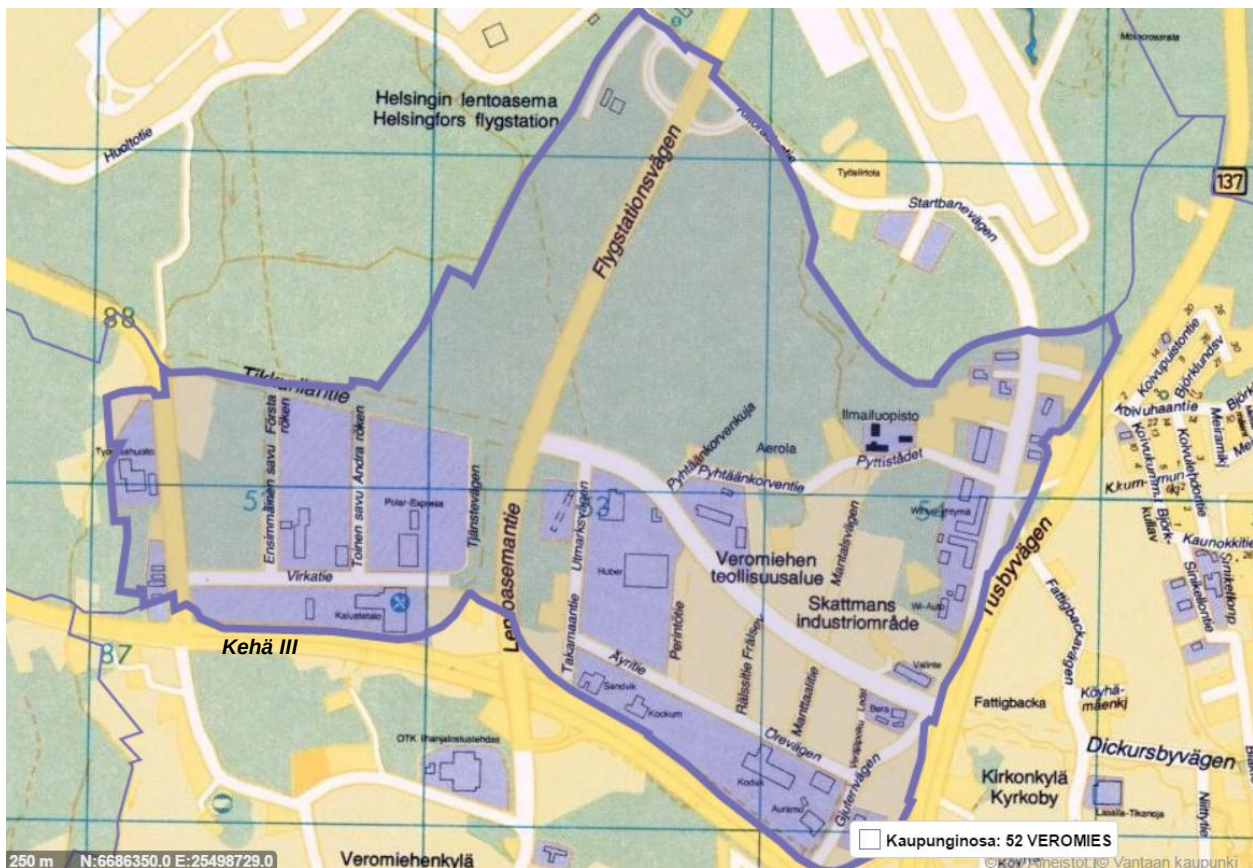

Kuninkaankartasto 1776 – 1805.

Peruskartta 1958.

Esipuhe

Nimistö on kulttuurihistoriallinen aarrearkku. Vanha nimi voi jäädä elämään, vaikka nimen aihe poistuu. Näin nimi kertoo paikan historiaa.

Aloin laatia nimistöselvitystä Vantaan asema-kaavoituksen tarpeisiin vuonna 2002. Työ tuli välttämättömäksi, kun kaupungin nimistön-suunnittelija jäi eläkkeelle.

Aluksi tavoitteena oli koota lukuisat hajanaiset lähteet yhtenäiseksi esitykseksi. Työ osoittautui laajaksi ja kasvoi koko kaupungin nimistö- ja paikallishistorialliseksi tutkimukseksi.

Tutkimuksen perustana ovat kartat, asemakaavat, nimistönkeruut, tielautakunnan ja nimistötoimikunnan pöytäkirjat ja rekisterit. Paljon nimistöä löytyy myös Vantaata käsittelevästä kirjallisuudesta. Vantaan nimistöä ovat tutkineet muun muassa Väinö Solstrand 1939, Åke Granlund 1956, Ulpu Lehti 1961-2002 ja Saulo Kepsu 2005, joka keskittyi kylien ja kantatalojen nimiin.

Nimistöä on kerätty Svenska litteratursällskapetin ja Kotimaisten kielten keskuksen 1900-luvulla. Keruissa on saatu samalla muistitietoa ja kansan-etymologioita, mikä ei aina pidä paikkaansa.

Kävin aineiston läpi systemaattisesti ”yhdellä kädellä”. Erityinen paino oli kartoilla ja arkistoilla, jotka ovat luotettavimmat lähteet. Pyrin selvittämään myös etymologioita ja kirjasin nimiin liittyviä tarinoita. Myös kirjallisuudessa käytetään nimiä ja kerrotaan nimien taustoja ja paikkojen historiaa. Joitakin aiemmin esitettyjä etymologioita pystyin kumoamaan, joitakin vahvistamaan.

Keskusteluissa toivottiin lähteiden ja tietojen täydellistä esittämistä. Toisaalta teosta oli tiivistettävä. Tiivistämistä oli pakko tehdä erityisesti paljon tutkittujen nimien osalta, mutta koko lähteistö on kirjattu. Pyrin myös huolehtimaan tekstin luettavuudesta ja ymmärrettävyydestä.

Tutkimus käsittää vain nykyisen Vantaan kaupungin alueen. Koska lähteet käsittivät yleensä koko kaupungin alueen, ei kaupunkia suppeampi tutkimusaluerajaus ollut mielekäs. Tämä teos sisältää vain Veromiehen kaupunginosaa koskevan osuuden.

Nimistöä on seurattu 5.6.2017 asti. Hakusanojen alla esiintyy tekstissä myös vanhoja nimimuotoja, muita läheisiä paikannimiä, rinnakkaisnimiä ja slanginimiä. Suullisissa nimimuodoissa ei ole käytetty foneettisia merkkejä, koska niitä kaikkia ei löydy tietokoneohjelmasta, mutta ne erottuvat pienestä alkukirjaimesta.

Jotkut vanhimmat karttanimet olivat aivan liian epäselviä tulkittaviksi.

Tutkimus on kattava pienienkin lohkotilojen osalta 1940-luvulle asti.

Vuosiluvut viittaavat asiakirjoihin ja karttoihin. Jos muuta ei mainita, niin vuosiluku tarkoittaa nimen varhaisinta esiintymistä tutkimusaineistossa. Tämä voi olla karttaesiintyminen, nimistönkeruu, nimimaininta, nimiehdotus, nimeäminen, kaavaluonnos tai vahvistettu asemakaava. Katujen ja kylltien valmistumista ei voinut enää ajoittaa. Rakennusten osalta vuosiluku ilmoittaa valmistumisvuoden, arkkitehtikuvien osalta suunnitteluvuoden.

Käytöstä poistuneet nimet on esitetty ensisijaisesti nykyisen nimen yhteydessä tai merkitty erikseen *tähdellä. Suunnitellut nimet on esitetty suluissa.

Kirjaa voidaan käyttää yhdessä Vantaan kaupunkikartan kanssa (kartta.vantaa.fi).

Näennäisesti selvitin nimistöä, todellisuudessa Vantaan historiaa ja kehitystä. Täydellisyyteen asti ei näin laajassa työssä voi päästä.

Vantaa 5.6.2017

Timo Kallaluoto
Aluearkkitehti
Vantaan kaupunkisuunnittelu
Länsi-Vantaan asemakaavayksikkö

Sisällys

Helsingin pitäjän ja Vantaan synty	6
Ensimmäiset asukkaat	6
Helsingin pitäjä	7
Helsingin kaupunki	8
Helsingin maalaiskunta	9
Vantaan kaupunki	9
Kylien nimet	10
Veromiehenkylä	12
Kirkonkylä	13
Kaupunginosa 52 Veromies	14
Lähteet	28

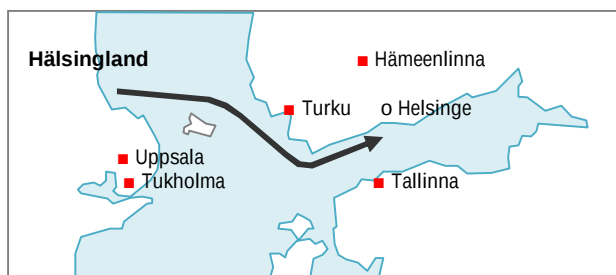
Helsingin pitäjän ja Vantaan synty

” Ensimmäiset asukkaat

Seudulta tunnetaan runsaasti kivikautisia asuinpaikkoja ja joitakin pronssikautisia hautoja, mutta sen jälkeen merkit asutuksesta häviävät. Helsingin pitäjän nimi johtuu Ruotsista tulleista hälsinglandilaisista siirtolaisista. Seudulla asui kuitenkin jo heitä ennen hämäläisiä.

Esihistorialliset löydöt osoittavat, että Suomeen tuli asukkaita heti, kun mannerjää vetäytyi. Vantaalta on löytynyt runsaasti kivikautisia asuinpaikkoja muinaisilta meren rannoilta.

Siitepölytutkimusten perusteella maanviljelystä on ollut jo 900-luvulla Vuosaarella.¹ Samoin Suurelta Rantatieltä on radiohiiliajoituksia 900-luvulta.²

Helsingin, Hälsingland ja 1200-luvun kaupungit.

Helsingin nimeä on tutkittu paljon.

Ericus Alrotin väitöskirjan (1722) mukaan Erik Pyhän aikana 1150 Ruotsin Gestrikelandista ja Hälsinglandista (Helsinglandista) siirrettiin 240 miehen siirtokunta Suomeen ja se jäi vakinaisesti asumaan Uudellemaalle (Nyland). Sekä Sipoossa että Kirkkonummella on Gesterby (Sipoossa 1442 Gaestrichisby). Hälsinglandilaiset eli helsingit (helsingerna) asettuivat Vantaanjoelle.³

Joen nimenä esiintyy 1351 Helsingaa, Helsinga, 1362 Heelsingha, 1371 Helsingha jne. koko 1400-luvun, mutta myös 1428 Helsingo ja 1498 Helsingå. Nimen loppuosan aa on å, joki. Åke Granlund (1956) on osoittanut, että nimi tarkoittaa 'hälsinglandilaisten jokea'.⁴

Itämeren rannoilla on useita Helsing-nimisiä paikkoja, joita Markku Kuisma (2013) on selvittänyt. Hänen mielestään ne liittyvät kapeikkoihin (hals = 'kaula'), kuten Granlund on yhtenä vaihtoehtona esittänyt. Tosin Granlund päätyy siihen, että ainakin Helsingin tapauksessa pohjalla on henkilönimitys 'hälsinglantilainen', koska vastaavaa maantieteellistä kapeikkoa ei tässä tapauksessa ole. Myös Saulo Kepsu (2005) on tällä kannalla.⁵

Suomen vanhassa kirjakielessä helsinki esiintyy myös yleisnimenä 'hälsinglannin asukas'.⁶

Hämäläiset ja ruotsalaiset

Nimistön perusteella suomalaisasutusta oli vanhastaan Huopalahdella ja siitä länteen sekä Sipoon itäosista itään, mutta tärkeä yhteys Hämeeseen – Vantaanjoen suu ja sen alajuoksu – olivat joko ruotsalaisten tullessa asumattomia⁷ tai mahdollinen asutus ja nimistö hävisivät kokonaan ruotsalaisten tullessa.

Ruotsin hallituksen kirjeessä 1639 mainitaan, että ruotsalaiset saapuivat tänne "voitokkaine aseineen".⁸ Väkivaltaisesta miehityksestä olisi todisteena lähinnä Vartiokylän linnavuori, jota on aiemmin luultu viikinkiaikaiseksi, mutta ajoitettiin kaivauksissa 1200-luvun lopulta 1300-luvulle.⁹ Myös paikannimi Linna (1540 Borg by) voi periytyä samalta ajalta, koska se esiintyy ruotsalais- ja suomalaisnimistön rajamaalla. Linnan eteläpuolella on myös rajapaikka, 1640 Tappermalm rää, joka ehkä voisi viitata taisteluun.

Myös rannikon Tavast-alkuiset paikannimet ja vuoden 1347 tuomiokirje, jolla hämäläiset menettivät Sundomin ikivanhat kalavetensä ruotsalaisille, todistavat hämäläisten nautinta-alueista ennen ruotsalaisten tuloa.¹⁰

Samoin lukuisat vanhat kylien, viljelysten ja maaston nimet ruotsinkielisilläkin seuduilla todistavat, että Uudellamaalla oli hämäläistä asutusta ennen ruotsalaisten tuloa.¹¹

Vantaan vanhoissa paikannimissä esiintyy hämäläisiä ja ruotsalaisia sanoja, mutta varsinaiset ja itäsuomalaiset sanat puuttuvat täysin.¹² Myös Helsingin pitäjän suomalaismurre on ollut hämäläismurretta ja sen kielioppiin pohjautuu myös stadin slangi.¹³

Saulo Kepsun mukaan hämäläisnimet kertoisivat muinaisesta eränkävynnistä. Tällaisia olisivat mm. Kalkusbacka (< Hattulan Kalkkola), Hurrnberg (< Vihdin Hurra), Löylöisbackan (< Läyliäinen) ja Kormuniitty (< Lopen Kormunkylä).¹⁴ – Tuntuu oudolta, että Kalkkolan miehillä olisi ollut oma maki Vestrassa ja Lopen miehillä oma niitty Hakunilassa. Eri paikkoihin liittyy samoja sanoja siksi, että kieli oli yhteinen hämäläismurre ja käsitteet yhteisiä. Esimerkiksi Kalkusbacka johtuu sanasta kalkku ja kormu tarkoittaa paitsi isoa miestä, myös hiilimiilua.

Kepsun mukaan ruotsalaisten muutto on alkanut joskus vuosien 1000 ja 1200 välillä, ensin Tenholaan, Karjaalle, Kirkkonummelle ja Pernajaan ja jatkui Uudellemaalle vielä 1300-luvulla. Pääväestö Uudellemaalle tuli Sveanmaalta.¹⁵

Näyttää siltä, että Helsingin seudun ruotsalaisasutus olisi alkanut Vantaanjoen alajuoksulta tai Kirkonkylästä, ja levinnyt siltä aiemmin hämäläisten asuttamille alueille. Selvästi ruotsalaisten nimeämiä suomalaiskyliä ovat ainakin Hämeenkylä ja Lapinkylä.

¹ Kepsu 2005: 14.

² Salminen 1991.

³ Ericus Alrot, Dissertatio de Gestricia II, Upsalassa 1722; Forsius 1755; Nordman 1907; Hultin 1930: 8-9; Kerkkonen 1965: 91-92; Hp 2002: 9.

⁴ Granlund 1956: 29; Granlund 1970: 13, 28; Hki 1970: 99; Kepsu 2005: 98.

⁵ Granlund 1970: 13-15; Kepsu 2005: 48, 98, 209; Salminen 2013: 140-149, 157-159.

⁶ Häkkinen 2004: 185. Samoin Helsingin maa (noin 1570) tarkoittaa Hälsinglandia.

⁷ Voionmaa 1950: 83 - 86; Kerkkonen 1965: 70-71; Kepsu 2005: 32-33.

⁸ Granlund 1970: 15, mutta kirjettä ei ole Helsingin kaupunkia koskevissa asetuksissa. Hki 1999: 6, jossa on kuningatar Kristiinan Helsingin kaupunkia koskeva erioikeuskirja samalta päivältä.

⁹ Helsingin kaupunginmuseo 2004, www.hel.fi/kaumuseo/linnavuori 2009.

¹⁰ Kerkkonen 1965: 16-19, 24-25.

¹¹ Voionmaa 1950: 85-86, Kerkkonen 1965: 70; Kepsu 2005 eri paikoin mm. 10-61, 215.

¹² Kepsu 2005: 16-22.

¹³ Kotus, nimiarkisto; Paunonen 2005; Heikki Paunonen, Näytetään kieltä, osa 8, Kieli ja murteet, TV1 22.7.2010 klo 18.30.

¹⁴ Kepsu 2005 eri paikoin, mm. 65, 78, 97, 157, 170.

¹⁵ Kepsu 2005: 17, 59, 61.

” Helsingin kaupunki, Helsingfors stad

Helsingin pitäjältä käytiin 1500-luvun alkupuolella laitonta talonpoikaista kauppa Tallinnaan. Kustaa Vaasa halusi keskittää Suomen kauppaa Helsinkiin ja perusti 1550 Tallinnan kilpailijaksi kaupungin Santahaminaan, mutta se rakennettiin Helsinginkoskelle (Vanhaankaupunkiin). Sataman mataloiduttua kaupunki siirrettiin 1640 nykyiselle paikalleen Vironniemelle (Kruununhakaan).¹

Helsingin kaupungin nimen esiintyminen

1548 Helsingefors (kaupunki), 1550 Helsingfors (kaupunki), 1552 Helsingefors (koski), 1570 Helsing (Ortelius), 1595 Helsingia (Mercator), 1639 Helsingforss (uusi kaupunki Vironniemellä), 1640 Helsingfors (Vironniemen Helsinki), Helsingens (Helsingin), 1645 Gamble Helsingefors (Vanhakaupunki), Nyhelsingfors, 1679 Helsingforssijn, 1750 Helsingforsis(sa), 1767 Helsingistä, 1775 Helsingi, 1786 Helsinki, 1787 Helsingin-kaupunki vel Helsinki, 1820 Helsingissä.²

Santahaminan markkinapaikka

Santahamina on toiminut, kuten nimikin kertoo, satama-, kauppa- ja neuvottelupaikkana jo 1420-luvulla.³

Turun palon 1546 jälkeen kuningas halusi siirtää kaupungin Turusta parempaan kauppapaikkaan. Samaan aikaan Helsingin pitäjältä esiintyi laitonta talonpoikaistaloudusta Tallinnaan.⁴ Sinne vietiin turkiksia, nahkatavaraa, eläimiä, puutavaraa ja tervaa sekä tuotiin suolaa ja viljaa.⁵

Kustaa Vaasa halusi 1548 kaupungin Santahaminaan. Tällöin rakennettiin jo vilja-aitat, tosin Vantaanjoen suulle, mutta niihin pääsi vesi sisään. Santahamina oli hyvä paikka ulkomaankaupan kannalta, mutta Helsinginkoski parempi talonpojille ja kotimaan kaupalle.⁶

Kaupunki rakennettiin Forsbyn paikalle

Kuningas määräsi kauppa- ja purjehdussäännöllä 1.2.1550 Santahaminan kauppapaikan perustamisesta. Kaupunki sijaitsi jo Vantaanjoen suulla, mutta kuningas käytti kaupungista vielä myöhemminkin nimeä Sandö.⁷

Kaupunkiin käskettiin muuttamaan Rauman, Porvoon ja Tammissaaren asukkaat.⁸ Samalla uuden kaupungin tieltä hädettiin kolmen kylän talonpojat, nimittäin Forsbyn, Östervikbyn ja Västervikbyn (Koskelan ja Viikin).

Huhtikuussa 1550 kaupungista käytettiin jo nimeä Helsingfors ja määrättiin, että kelvottomat vilja-aitat piti heti uudistaa. Tarkoitus oli saada jo keväällä markkinat Santahaminaan.⁹

Kuningas käski 12.6.1550 Rauman, Ulvilan, Porvoon ja Tammissaaren porvareita muuttamaan uuteen kaupunkiin ja rakentamaan sinne talonsa ja muut rakennukset.¹⁰

Kaupungin rakentaminen alkoi kesällä 1550. Sinne oli rakennettava suola-aitat ja linna. Myös meriväylä oli

parannettava. Kadut piti viitoittaa suoriksi ja rakennukset ja tontit tuli mitata ja kartoittaa.¹¹

Kaupunkiin rakennettiin kuninkaankartano. Lisäksi kaupungissa oli kirkko, raastupa ja hospitaali. Asuinrakennukset olivat savutupia ja rannalla oli aittoja. Keskiäikäiseen tapaan korttelit ulottuivat rantaan asti.¹²

Kaupunki rakennettiin Forsbyn kylän paikalle. Kylän viidestä talosta löydettiin kaivauksissa kaksi talon pohjaa, jotka ajoitettiin 1400-luvun lopulle tai 1500-luvun alkuun.¹³ Kuninkaankartanonsaarelta löytyi viitteitä linnoituksesta.¹⁴

Kaupungin siirto Vironniemelle

1600-luvulla kaupungin satama oli maankohoamisen myötä jo niin mataloitunut, että kaupunki oli siirrettävä. Tällöin kaupungin paikaksi päätettiin taas ensin Santahamina (1638) ja sitten Sörnästenniemi (Kalasatama), joka oli helposti linnoitettavissa ja johon Anders Torstensson laati asemakaavankin (1639), mutta hän piti paikkaa ahtaana tulevalle kehitykselle. Viimein 1640 löytyi paikka, johon kaikki olivat tyytyväisiä, nimittäin Vironniemi (Kruununhaka).¹⁵

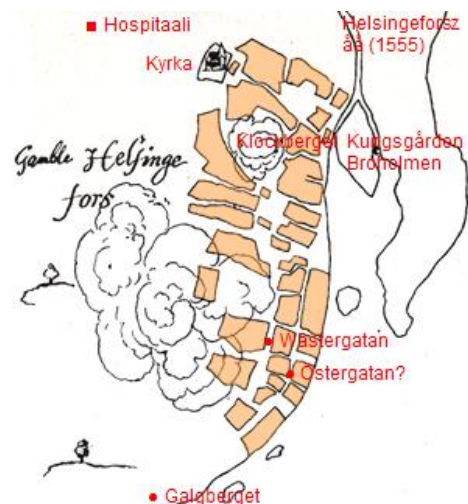
Kaupungin nimenä tuli säilyä Helsingfors, ”koska se oli Hälsinglannista tulleiden uudisasukkaitten ja heidän voitokkaiden aseidensa muisto”.¹⁶

Uusi kaupunki kaavoitettiin ruutukaavaan, mutta rakennettu katuverkko myöhti maastoa. Kaupunkiin muutettiin vastahakoisesti. Sillat ja maantietkin olivat rakentamatta vielä 1647. Senaatintorin paikalla oli Ulrika Eleonoran kirkko 1727-1827 ja hautausmaa.¹⁷

Kaupunki alkoi kehittyä vasta, kun sen edustalle alettiin rakentaa 1748 Viaporia. Saarilinnostus kasvoi asukasmäärältään jopa varsinaista kaupunkia suuremmaksi.

Suomen sodan päätteeksi 1809 Suomi siirtyi Ruotsilta Venäjälle. Tämän jälkeen maaherra Stjernvall alkoi ajaa Helsinkiä pääkaupungiksi, minkä keisari hyväksyi 1812.¹⁸ Pääkaupungiksi tulon jälkeen kaupunki rakennettiin uudeen Augustin Ehrensvaldin ruutuasemakaavan ja Carl Ludvig Engelin rakennussuunnitelmien pohjalta.

Kun kaupunki siirrettiin 1640 Vironniemelle, se peri vanhat maansa. Kaupunki sai myös 1643 Töölön tilan kirkon tiilien kuivausladon paikaksi sekä 1650 laidunmaiksi taloja Vähä-Huopalahdesta, Hindersnäsistä eli Mejlansista, Talista ja Drumsöstä (Lauttasaaresta).¹⁹

Vanha-Helsinki Hans Hanssonin kartan (1645) mukaan lisättyä tunnetulla nimistöllä. / TKa 2011.

¹ Suolahti 1950: 123-124, 126; Kerkkonen 1965: 103, 128-134.

² Hans Hansson 1645; Hki 1930; Suolahti 1950: 137, 323, 379; 6, 9; Kerkkonen 1965: 8; Hki 1970: 13, 99; Mingroot & Ermen 1988: 27, 38; Häkkinen 2004: 185; Kepsu 2005: 98; Paikkala, Spnk 2007: 75.

³ Hki 1970: 24, 228; Salminen 2013: 76-77, 80.

⁴ Suolahti 1950: 121-127.

⁵ Kerkkonen 1965: 128-144.

⁶ Suolahti 1950: 128, 130-132.

⁷ Suolahti 1950: 119, 128-129, 134, 136.

⁸ Suolahti 1950: 134.

⁹ Suolahti 1950: 137, 139.

¹⁰ Suolahti 1950: 137.

¹¹ Suolahti 1950: 138-140.

¹² www.nba.fi/helsinginarkeologiaa/vk 15.3.2009.

¹³ Helsingin kaupungin museon kaivaukset 1989-93; www.nba.fi/helsinginarkeologiaa/vk/niitty 15.3.2009.

¹⁴ Juhani Rinne 1913; www.nba.fi/helsinginarkeologiaa/vk/saari 15.3.2009.

¹⁵ Hki 1930: 3-9; Suolahti 1950: 258-263. Kaavoitusinsinööri Anders Torstensson laati myös Tukholmaan Västeralmin, Österalmin ja Södermalmin asemakaavat.

¹⁶ Hki 1930: 6; Hki 1970: 99.

¹⁷ Suolahti 1950: 282; Hornborg 1950: 48-54 kuvia.

¹⁸ Lindberg & Rein 1950: 13, 18-22. Lienee maaherra Gustaf Fredrik Stjernvallin aloite.

¹⁹ Suolahti 1950: 281-282; Hki 1999: 9-13.

” Helsingin maalaiskunta, Helsinge landskommun

Helsingin pitäjältä tuli 1865 Helsingin maalaiskunta, kun saatiin uusi kunnallislaki sekä sen myötä kuntakokous ja kunnallislautakunta.¹

Helsingin pitäjältä tuli 1865 Helsingin maalaiskunta, Helsinge landskommun. Kunnantalo ja kunnan hallinto siirtyivät Kirkonkylästä Malmille 1897², jonne oli valmistunut rautatie 1862. Valtakielenä oli ruotsi vuoteen 1930, jolloin virkakieli muuttui suomeksi.

Kuntamuodosta huolimatta vielä 1960-luvulla puhuttiin Helsingin pitäjältä. Pitäjä-nimeä käytettiin ehkä siksi, että nimi oli lyhyempi, kirkko oli Helsingin pitäjän kirkko ja maalais-sanalla oli pääkaupungissa halventava sävy.

Kaupungin asutus levisi usein villisti maalaiskunnan puolelle. Maalaiskunnasta kaupunkiin siirrettiin 1899 Koskela, 1906 Kumpula, Hermanni, Reijola ja Meilahti sekä 1912 Böle (Länsi-Pasila) ja vielä 1924 Santahamina. Liitoksiin olivat syynä erityisesti terveysongelmat. Maalaiskunnasta omiksi kunnikseen itsenäistyivät 1920 Huopalahti (siitä erosi 1923 Haagan kauppalan), 1921 Oulunkylä ja 1922 Kulosaari.³

Suuressa alueluovutuksessa 1946 Helsingin kaupunkiin liitettiin nykyinen esikaupunki eli maalaiskunnan Vantaanjoen ja Keravanjoen eteläpuoleiset osat. Tällöin kunta menetti kaksi kolmasosaa asukkaistaan ja kolmanneksen alueestaan. Lisäksi 1966 kaupungille luovutettiin jo rakenteilla ollut Vuosaari, jonne muun muassa sillan rakentamisen katsottiin tulevan kunnalle liian kalliiksi.⁴

Toisaalta maalaiskuntaan liitettiin 1954 Korson pohjoiset osat Hyrylästä ja Alikervasta sekä 1959 pieni palanen Ruotsinkylää. Tällöin Korsosta saatiin yhtenäinen alue.

Alueluovutuksista huolimatta Helsingin maalaiskunta oli vuosina 1963-71 Suomen suurin maalaiskunta.⁵

1960-luvulla rakennettiin Helsingin ohikulkutie (Kehä III), joka paransi paitsi lentokentän yhteyksiä, myös yhdisti kunnan eri osat.⁶

Tikkurilan Asematietä vuonna 1968. Kunnantalo ja Tikkurilan kirkko valmistuivat 1957. Aiemmin kunnantalo sijaitsi Malmilla (1897). Tätä ennen Kirkonkylän kansakoulussa oli kunnansali (1882-95). / Kuva: Vantaan kaupunginmuseo.

” Vantaan kauppalan ja kaupunki, Vanda köping och stad

Maalaiskunnasta tuli 1972 Vantaan kauppalan ja 1974 Vantaan kaupunki. Nimi saatiin kaksikielisestä Vantaanjoesta.

Keskustelu maalaiskunnan kuntamuodon muuttamisesta alkoi 1957, kun perustettiin kunnanjohtajan virka. 1963 Espoosta tuli kauppalan ja 1964 sanomalehdessä esiintyi jo nimi Tikkurilan tai Vantaan kauppalan.⁷

Kaupungin vaakunana on Helsingin maalaiskunnan vaakuna vuodelta 1951.

Vantaanjoen vanhat slanginimet Vantsku (1900-), Vantsu (1920-) ja Vantski (1950-) alkoivat tarkoittaa myös Vantaan kaupunkia. Pääkaupunkiseudun koululaisilta saatiin vielä 2003 Vandu, Vantsa ja Vantsku.⁸

Alueliitoksia

Vantaasta Helsinkiin liitettiin 1982 Sirkkalanmäki Kuninkaasta ja Helsingistä Vantaaseen 1993 Rajatorpan kiila. Vantaa luovutti Helsingille 2009 ns. Vesterkullan kiilan, jolloin Helsingistä ja Lounais-Sipoosta saatiin kuntaliitoskelpoinen yhtenäinen alue.

Kivistön keskustaan suunniteltua rakentamista.

Nykyinen Vantaa

Ennen kaupungit syntyivät jokien ja satamien yhteyteen, sitten rautatieasemien viereen, nyt lentokenttien ja kehäteiden yhteyteen.

1990-luvulla Vantaata markkinoitiin Lentokenttäkaupunkina (The Airport City). 2000-luvulla Tammisto ja Pakkala kasvoivat seudulliseksi keskuksiksi ja Aviapolis lentokentän eteläpuolella nousi merkittäväksi ja halutuksi kansainväliseksi yritysalueeksi.

Vantaalle saavutaan muualta maailmasta ja muualta Suomesta puoli tuntia ennen Helsingin keskustaa. Kaupungissa elää nyt yli 219 000 asukasta. (2016) Työpaikkaomavaraisuus ylitti 2000-luvun alussa 100 %. Suurin toimiala on kauppa.

Joka kymmenes vantaalainen on ulkomaan kansalainen. Vantaalla puhutaan yli sataa kieltä, yleisimmät ovat suomi (81 %), viro, venäjä ja ruotsi. (2016)

Nykyisin Vantaa kehittää kehärataan liittyvää kaupunkirakennetta ja keskustojaan. Aviapoliksesta kehitetään monipuolista yritys- ja asuntoaluetta.

¹ Korpinen, Hp 1965: 40; Kuisma 1991: 432; Litzen & Vuori 1997: 20, myös 115.

² Perälä 1965: 208; Litzen & Vuori 1997: 49.

³ Hako, Hp 1980: 34; Litzen & Vuori 1997: 25; Ahtiainen & Tervonen 2002: 16.

⁴ Perälä 1965; Hako, Hp 1980: 34-35; Ahtiainen & Tervonen 2002: 15-23, 35-42..

⁵ Hp 2002: 20.

⁶ Helsinki lausui tiesuunnittelusta, että soratie olisi riittänyt, ja Kauppakamari, että tie on tarpeeton näin kaukana kaupungista.

⁷ Uusi Suomi 20.3.1964; Kh 26.4.1967; Hako, Hp 1982: 60-71; Ahtiainen & Tervonen 2002: 69, 71, 74, 76, 525.

⁸ Nk 2003; Paunonen 2005: 1269.

B Kylien nimet

Kylän nimen loppuosa kertoo kylän synnystä.

-by By-loppuisia kylännimiä esiintyy etenkin Uudellamaalla. Ne ovat vanhoja kantakylä, ryhmäasutuksia jokien rannoilla. Kylät olivat isoja, niissä oli monta taloa ja ne sijaitsivat mantereella hyvillä paikoilla. Vanhin asutus oli siis kylissä, ei erillistaloina.¹

By-sana johtuu verbistä bo, asua.² Tallinnassa Helmich Ficken velkakirjoissa (1509-1542) kylännimet päättyvät muotoon -buw. Ne ovat alasaksilaisia tulkintoja.³

-böle Ruotsalaisalueilla on paljon böle-loppuisia kylännimiä. Böle tulee sanasta bol, joka on merkinnyt asuntoa, asuinpaikkaa ja taloa, myös tietyn kokoista ja arvoista maaomaisuutta ja aidattua aluetta. Pohjalla on verbi bo, asua. Bol on ollut myös hallinnollisesti yhteen kuuluvien kylien nimitys. Böle tarkoittaa by-kylää nuorempaa kylästä syrjään syntyneitä yksinäistaloja ja lieene tarkoittanut ensin uudisviljelystä, sitten uudistaloja ja kylää.⁴

Böle-nimien alkuosana on yleensä miehennimi (Övitsböle) tai ammattinimitys (Biskopsböle).⁵

Kansanomaisia suomalaisia vastineita ovat olleet pyöli ja pööli, harvemmin pööle.⁶

-om Uudellamaalla on useita om-päätteisiä kylä, kuten Västersundom, mutta niitä ei ole Ruotsissa, joten pääte on peräisin uudisasutusvaiheesta.⁷ Keskiajalla ruotsissa oli sama kaasusjärjestelmä kuin nyt saksassa. Om-nimiin sisältyy monikon dativi. jota on käytetty mm. i ja vid prepositioiden jälkeen.⁸

-kylä Vantaan suomenkieliset kylännimet ovat nuoria ruotsalaisten kylännimien rinnakkaisnimiä kuten Hämeenkyliä.⁹ Vantaalla on kyiksi sanottu myös 1900-luvun palstoitusalueita, kuten Kesäkyliä ja Koivukylä.

Kylien nimeäminen ja rajat

Ruotsalaishallinto nimesi kylät hallinnollisen merkityksen tai asukkaan ammatin mukaan: Kirkonkylässä oli kirkko, Veromiehenkylässä verottaja, Tuomarinkylässä tuomari, Suutarinkylässä suutari ja Tolkinkylässä tulkki. Suomalaiskylät nimettiin asukkaidensa mukaan, kuten Hämeenkyliä, Lapinkylä ja Keimola. Henkilönnimen sisältävissä kylännimissä esiintyy joko ensimmäisen tai myöhemmän tunnetun asukkaan nimi.

Kyliä vakiintuivat vasta isossajaossa 1700-luvun lopulla.¹⁰ Kylillä oli virallisesti vain ruotsinkieliset nimet, mutta käytössä oli myös epäviralliset suomalaiset nimet. Kunnanhallitus ja maanmittaushallitus hyväksyivät suomalaiset kylännimet vuonna 1957.¹¹

Talojen numerointi

Kyliä talot numeroitiin vasta isossajaossa. Tätä aikaisemmin käytettiin kirjaimia. Isojaon jälkeen lohkotilojen kiinteistönnuksiin sisältyi tavallisesti vanha kantatalon numero.

Talojen kirjaimet tai numerot eivät kerro talojen ikää.

Talonpoikien ja veromarkkojen määrä Helsingin hallintopitäjässä 1543

Vých	Viikin neljännes		
Kylä	Kylännimen suomennos	Talonpojat	Veromarkat
Brendööby	Kulomaa ja Kulosaari	1	1
Östervýchby	Itä-Viikinkylä	12	5
Vestervýchby	Länsi-Viikinkylä	8	2
Sonaby	Sonaby-Malmi	8	9
Staffansby	Tapaninkylä	19	9
Skomarböleby	Suutarinkylä	4	2 ¼
Fasteböleby	Kuninkaala	7	2 ¼
Domarby	Tuomarinkylä	15	8
Baggebölby	Pakila	5	4
Ogleby	Oulunkylä	17	5
Forsby	Koskela	5	1 ½
Gomtectby	Kumpula	1	½

Kirche	Kirkon neljännes		
Kircheby	Kirkonkylä	12	6
Skattmansby	Veromiehenkylä	10	5 ½
Nackebölleby	Niskala	4	2 ½
Tomtbackeby	Haltiala	5	3
Tölkeby	Tolkinkylä	4	2 ½
Övesböleby	Ylästö	4	1 ½
Sillebölby	Silvola	2	½
Brvtiby	Voutila	11	4
Mortensby	Martinkylä	6	4
Lappeböleby	Lapinkylä	4	3
Meyleby	Seutula	12	5
Keymeby	Keimola	6	2 ½
Borgby	Linna	2	1
Tavestby	Hämeenkyliä	19	7
Gambelgordby	Vanhakartano?	6	2

Clemetskog	Ruotsinkylän neljännes		
Dickursby	Tikkurila	12	8
Hanabölle by	Rekola	5	2
Yffiosby	Hyrilä	10	3 ½
Finneby	Lahela	4	2
Clemetzkogby	Ruotsinkylä	11	7
Ripvby	Riipilä	9	5
Clöckskogby	Klaukkala	11	5
Överlepsenby	Ylilepsämä	8	2
Valkierffby	Valkeajärvi	4	2
Payby	Paijala	9	2
Korpsby	Korpi	2	1
Berteby	Perttula	6	2
Oteby	Uotila	7	3
Yterlepsenby	Alalepsämä	3	2

Hopelax	Huopalahden neljännes		
Gomtect by	Kumpula	2	1 ½
Tölöby	Töölö	7	3
Drommensby	Lauttasaari	4	½
Lillehopelaxby	Pikku-Huopalahti	10	6
Mungxnesby	Munkkiniemi	5	3
Heýkeby	Meilahti?	3	3
Taliby	Tali	4	2
Rökisby	Lähellä Kaarelaa?	3	2
Nýby	Pohjois-Kaarela?	4	½
Korbölleby	Kaarela	8	2 ½
Konalby	Konala	6	1 ½
Bredhvýckeby	Laajalahti	1	1 ½
Meckele by	Mäkkylä	5	3
Outenesby	Otaniemi	4	3 ½
Biörnuikeby	Otsolahti	7	3
Clobbeskoby	Nuijala	2	1
Konungsbölby	Kuninkainen	3	1
Kýlaby	Kilo	4	1
Storhopelaxby	Suur-Huopalahti	12	7
Gambelgordby	Vanhakartano?	9	5

Kerkkonen 1965: 10-12.

¹ Nikander 1975: 10; Lehti, Hp 1974-75: 21; Lehti, Hp 1978: 23; Lehti 1.10.2002.

² P. Slotte, Spnk 2007: 38-39.

³ Kerkkonen 1965: 164-173.

⁴ Granlund 1970: 20; Lehti, Hp 1974-75: 21; Ramsay I 1984: 60; Vna, Lehti 1993; Lehti 1.10.2002; Kepsu 2005: 29, 208; P. Slotte, Spnk 2007: 39-40; Harling-Kranck, Spnk 2007: 417; Lönnqvist 2009: 180; Salminen 2013: 111-112.

⁵ Lehti, Hp 1978: 23; P. Slotte, Spnk 2007: 39-40.

⁶ Kotus, NA, 1960- ja 1970-luvun nimistönkeruut / Vantaa.

⁷ Broman, Pohja, Tammissaari, Karjaa, Siuntio, Espoo, Helsingi, Sipoo, Pernaja, Myrskylä, Liljendal, Lappträsk; Kepsu 2005: 27.

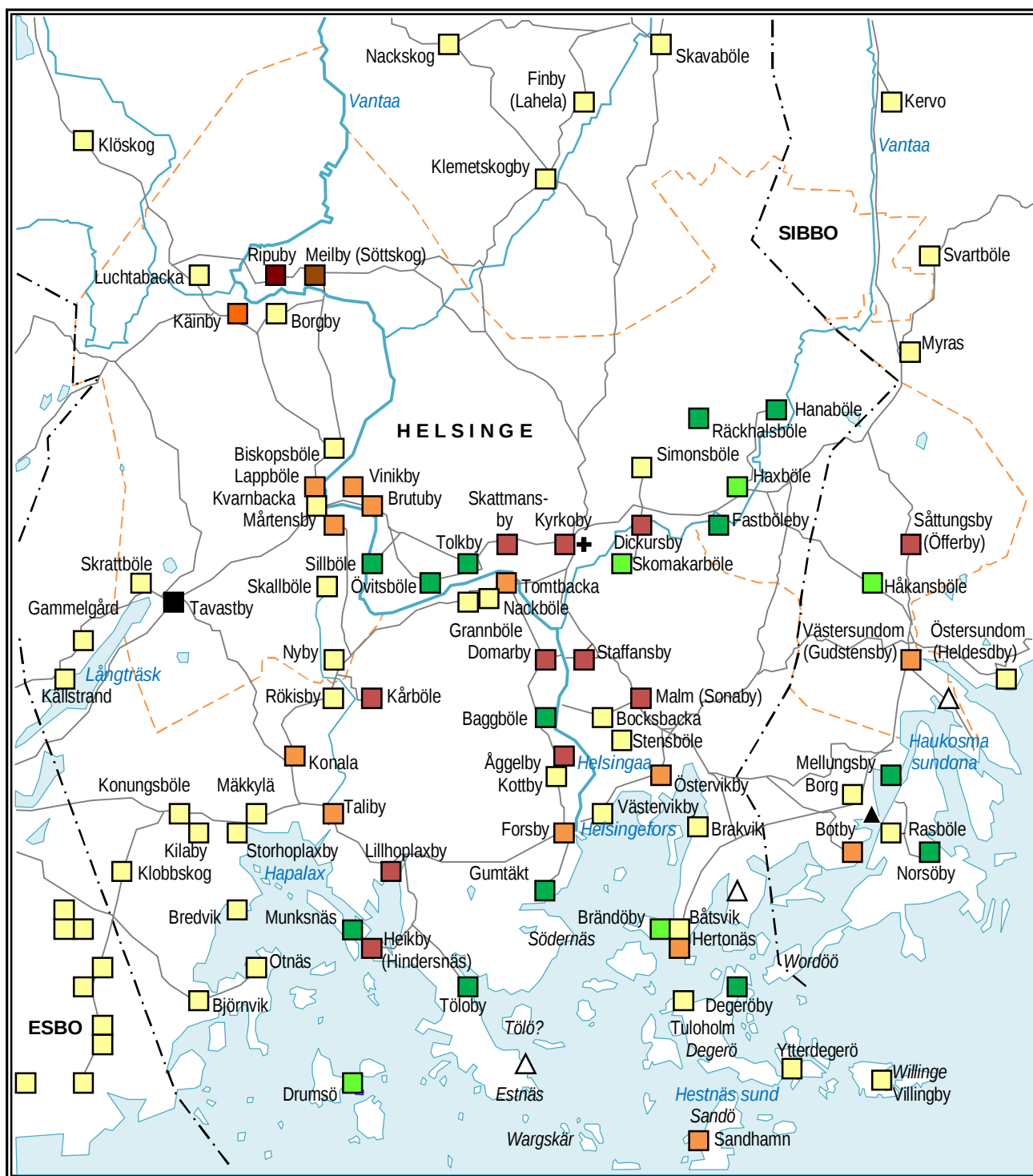
⁸ Granlund 1965: 30-31; Granlund 1979: 345; Ramsay I 1984: 60, 230; Paikkala 1992: 74; Kepsu 2005: 185.

⁹ Kepsu 2005: 29.

¹⁰ Kuisma 1990: 27.

¹¹ Lehti, Hp 1978: 23; Lehti 1.10.2002.

Helsingin pitäjä keskiajalla

Rekonstruktio kartta keskiaikaisesta Helsingin pitäjistä. Meren rantaviiva on piirretty 5 metrin korkeuskäyrästä mukaan. Nykyinen Vantaa on piirretty katkoviivalla. / TKA 2017.

▲ Muinaislinna. △ Vartiovuori. ħ Kirkko.

Kylän arvioitu ikä

■ 1000-luvulta. ■ 1100-luvulta. ■ 1200-luvulta. ■ 1300-luvulta. ■ 1400-luvulta.

(Kepsu 2005:206 perusteella)

B Veromiehenkylä, Skattmansby

Kylä on pitäjän vanhimpia ruotsalaiskyliä. Nimi kertoo verottajasta, mutta kylällä lienee ollut aiemmin jokin muu nimi.

Nimen esiintyminen

1480 Skyttmansby, 1490 Skyttmansby (kopio), 1505 Skattmansby, 1517 Tallinnassa schat buw, Schatmansbuw, 1533 sschattmansbuw, sschatman buw. 1540 Skattmansby, 1542 skattmansbij, 1551 ja 1548 Skatmansby, 1634 Skattmansby, 1690-luvulla Skatmans by ja 1699 Skatmansby, 1871 Skatманс-бю (Skatmansby), 1910 Сткатманс-бю (Stkatmansby), 1957 viralliseksi Veromiehenkylä, Skattmansby. Sanottu Skatmansby, Skatmansbyy, 1967 skatmanninkylä, 1971 skatmanninkylä, -s, jota käyttivät varsinkin vanhat, ja veromiehenkylä, -s.

Kylä mainitaan 1480 tilusten jaossa nimellä Skyttmansby, mutta tämän jälkeen aina Skattmansby. Kylässä oli 1540-luvulla 10 talonpoikaa, joten Skattmansby kuuluu pitäjän suuriin kyliin. Gunvor Kerkkonen (1965) käsitti, että Kirkonkylä ja Veromiehenkylä ovat vanhoja, mitä osoittaa vuoden 1556 tutkintaluettelo.¹

Kylän iästä kertovat myös vanhat kulttuurikasvit, jotka osoittavat, että asutus voi olla peräisin jopa rautakauden lopulta.²

Väinö Voionmaan (1950) mukaan kylän erikoinen nimi voisi johtua siitä, että siellä on ollut keskiajalla useita huomatuille ylimyssuvuille kuuluneita tiloja, joiden viljelijät ovat olleet verovelvollisia vapaasukuisille isännilleen, tai siitä, että siellä on jo varhain asunut seudun veronkerääjä (neljänneskuntamiehiä tai nimismiehiä). Myöhemminkin kylässä oli pitkiä aikoja pitäjän nimismiehentalo. Skattmansbyn keskeinen asema Kirkonkylän rinnalla johtuu läheisestä Ruutinkoskesta, jonka lohenkalastuksella on ollut suuri arvo ja josta alkoi Forsbyhyn ulottuva helppokuiluinen jokitie.³

Åke Granlundin (1956) mukaan kylännimi sisältää muinaisruotsin ammattinimityksen skatman, 'veronkantaja', josta on tullut lisänimi ja myöhemmin sukunimi. Saulo Kepsun (2005) mielestä täällä olisi ollut voudin talo *Skattmans, josta kylä sai nimensä.⁴

Kirkonkylän lähellä on useita ammattinimen sisältäviä kylännimiä, kuten Tuomarinkylä. Onkin arveltu, että kylännimet periytyisivät ajalta, jolloin Vantaanjoki oli vielä tärkeä hämäläisten turkistie merelle. Täällä Vantaanjokeen yhtyy myös Keravanjoki ja kruunu halusi kaupasta osansa.⁵

Saulo Kepsu (2005) esittää, että Veromiehenkylä olisi ollut aiemmin joko *Helsingby tai *Vantaankylä ja nykyinen nimi on syntynyt vasta paikallishallinnon kehittymisen myötä. Markku Kuisman (1990) tutkimusten mukaan 1671 mainittu Wandankyllä tarkoittaa kuitenkin Kirkonkylää.⁶

1400-luvun nimimuotoa Skyttmansby on epäilty kirjurin virheeksi. Kuitenkin vasta voudin tai nimismiehen myötä kylää on voitu kutsua nimellä Skattmansby, jolla nimellä kylä aina myöhemmin esiintyy. Koska kylä lienee ruotsalaisten vanhimpia asutuksia, sillä on ollut aiemmin jokin

muu nimi, ehkä juuri Skyttmansby, joka tulisi talon nimestä *Skyttmans. Nimismiehen mukaan kylää on kuitenkin alettu kutsua osuvammalla nimellä Skattmansby.

Kirkonkylän ja Veromiehenkylän katsotaan kuuluneen ammoin yhteen. Kirkkopitäjän luettelossa 1548 Silvola, Ylästö ja Tolkinkylä laskettiin kuuluvaksi Veromiehenkylään.⁷

H Veromiehenkylän kantatalot

- 1. Backas**, omistajina on ollut nimismiehiä, varuskirjureita, ratsumiehiä ym. Sittemmin kartano. Sijaitsee vanhalla kylämaalla.
- 2. Lillbäsk**, omistajina nimismiehiä, kestikievarinpitäjä, Vanhankaupungin hospitaalin saarnaaja, vänrikki ja säätyläisiä.
- 3. Storbäsk**, oli 1691 erotettu talosta 2 ja oli autiona ja rappeutuneena useamman kerran.
- 4. Silfvastas**, omisti Christ Michelsson Silfwast, omistajina myös nimismiehiä, kapteeneja, aatelista.
- 5. Sandbacka**, omistajina oli vänrikki, viskaali ym., mutta enemmän talonpoikainen kuin kylän muut talot.
- 6. Murmästars** eli **Spanskis**, jälkimmäinen nimi jäi vallitsevaksi, 1640-luvulla haltijana Joh. Spansk, myös korpraalin ja sotilaan hallinnassa, välillä autiona.
- 7. Rosendal**, mm. pormestarin, lääninsihteerin ja maaherran omistuksessa. Vanha Skattmansbyn rälssisäteri, joka siirrettiin Tammistonmäen lounaisrinteelle.
- 8. Antas**, omistajina oli useita Antteja ja Antinpoikia; haltijoina ratsumiehiä, kersanteja ja varuskirjureita.

Kylä on sijainnut Backaksen kartanomäellä.

Skattmansby on ollut myös nykyisen Vantaan ainoa tunnettu Vaasan-aikainen rälssi, jonka omistajat tiedetään 1540-luvulta alkaen. Sitä isännöi 1550-80 -luvuilla keskiaikainen Illen suku, jonka pääpaikkana oli Tenholan Prästkulla. Amiraali Måns Illen poika Abraham Ille (k. 1590) asui luultavasti Skattmansbyssä ja haudattiin Helsingin pitäjän kirkkoon. Suku kuoli sukupuuttoon 1670-luvulla. Skattmansbyn perillinen on Rosendalin kartano.⁸

1500-luvun lopulla etenkin Skattmansbyssä oli paljon vanhaa rälssimaata, jota omistivat Jöns Skytte, Hauhon Kyttälän herra, ja Abraham Ille, Tenholan Prästkullan isäntä. Skyttmansby saattaakin viitata Skytte-sukuun.

Uudella ajalla Hämeen Spåre-suvulle ja Porvoon Munkbyn Dufva-suvulle tiedetään kuuluneen maata Skattmansbyssä. Dufva- tai Skelge-sukuun kuului sekin tytär, jolle Porvoon Stensbölen rouva Kirsten 1480 antoi isänperinnöksi tilan Skattmansbyssä.⁹

Kylän asujaimisto oli sotilas- ja säätyläisvoittoista. 1500-luvun lopussa ja 1600-luvun alkupuolella kylässä asuivat yleensä pitäjän nimismiehet. Bäckin talo oli 1500-luvun lopulla myös kestikievarina. 1600-luvulla tilat joutuivat vähitellen säätyläisten haltuun, ensimmäisenä Backas, joka kuului ratsumestari Johan von Brinkmaninille vuodesta 1651.

Kyläkartassa 1699 kylämaalla oli enää neljä taloa ja Krakanojan varressa oli tyhjiä tontteja.¹⁰

Backakseen liitettiin 1801 Silfastas ja Spanskis sekä 1817 Lillbäsk. Hagelstamin perillisten aikana Backaksen kartanoon liitettiin vielä 1854 Antas. Vain Sandbacka jäi erilliseksi taloksi. Kartanon omisti 1816-85 Hagelstamsuku, 1886-1916 Ehrnrooth ja 1916 alkaen Osuusliike Elanto, 2003 HOK-Elanto. Suurtila ulottui Vantaanjoelta Tuusulan rajalle, jolloin maata oli 683 hehtaaria (1931).¹¹

Elanto on luovuttanut maata siirtoväelle ja lentokentälle sekä myynyt maata rakentamiseen.

Sodan aikana kartanolla kokoontui Suomen hallitus.

¹ Voionmaa 1950: 95; Kerkkonen 1965: 11, 47, 58-59, 166.

² Kepsu 2005: 146.

³ Voionmaa 1950: 95.

⁴ Granlund 1956: 254; Kepsu 2005: 146; Paikkala, Spnk 2007: 500.

⁵ Lehti, Hp 1984-85: 19.

⁶ Kepsu 2005: 146, 204, 207-208, 214. Kuitenkin "Wandankorpimaa ell. uthmarck hafuer af uhrminne tidher ligit under Wandankyrkä, som nu kallas Hellsingh sochn kyrkia, som den hwilken äther haft sitt namn af denne kyrckeby, som den tiden nembdes Wandankyllä..."; Kuisma 1990: 6.

⁷ Kerkkonen 1965: 58-59; Korpinen 1968: 41; Kepsu 2005: 146.

⁸ Voionmaa 1950: 103, 104; Kuisma 1990: 204-205; Jorma Uimonen 1993.

⁹ Voionmaa 1950: 104.

¹⁰ Broterus 1699.

¹¹ Perälä 1965: 75; Korpinen 1968: 438; Tuominen 1988: 10, 84 kartta; Kuisma 1991: 138; Litzen & Vuori 1997: 62.

B Kirkonkylä, Kyrkoby

Nykyinen nimi johtuu kirkosta, mutta kylän vanhoja nimiä lienevät olleet Helsingby ja Vantaankylä.

Nimen esiintyminen

1401 S. Lars kyrckia i Helsing (kirkko), 1501 Kirkeby, 1540 Kyrkeby, 1543 Kircheby, 1548 Kircheby, 1551 Kirkeby, 1556 Kirkeby, 1564 Kyrckioy, 1586 Kyrkeby, 1634 Kyrckey, 1694 Kyrckby, 1699 Helsing kyrkbj, 1750 Helsing kyrkoby, 1760 Helsing kyrkioby, 1764/65 Helsing kyrkby, 1769 Helsing kyrkobyen, 1830 Kyrkoby, 1871 Гелсинге (Gelsinge), 1900 Kyrkby, 1930-luvulla Helsingin pitäjän kirkonkylä, 1957 Kirkonkylä, Kyrkoby, kartassa Helsingin pit. kirkonkylä, Helsing kyrkoby.¹

Kylän alkuperä?

1 540-luvulla Kirkonkylä oli jo varsin iso 12 talon kylä.² On ilmeistä, että kylä ei ole syntynyt yhdestä kantatalosta, vaan siellä on ollut alusta asti useampia taloja. Kun ruotsalaiset tulivat 1200-luvulla, kylän asutti useampi talonpoika. Useat talot saivat nimensä isäntien etunimistä. Koska sennimisiä isäntiä ei mainita enää 1540-luvulla tai sen jälkeen, nimien täytyy olla vanhempia.³

Joki on ollut purjehduskelpoinen tänne asti ennen kuin Vanhankaupunginkoski syntyi maankohoamisen myötä. Kylästä oli hyvät yhteydet Hämeeseen. Lähellä on kahden joen yhtymäkohta Tvärån. Kylän läpi kulkevat varhais-keskiaikaiset maantiet Turusta Viipuriin ja Hämeeseen.

Onko samalla paikalla ollut aiemmin hämäläiskylä, joka on vallattu ja hävinnyt? Tästä olisi todisteena maininta Ruotsin hallituksen kirjeessä 1639, että nimi Helsingfors on "esi-isiemme voitokkaiden aseiden ja Hälsinglannista sinne ensiksi muuttaneiden uudisasukkaiden muisto".⁴ Tosin ruotsalaiset ovat voineet perustaa kylän myös neitseelliseen maastoon strategiselle ja viljavalle paikalle.

Kylän vanhasta iästä ja merkityksestä ruotsalaisten siirtolaisten keskuspaikkana kertovat uudisasukkaisiin viittaava pitäjännimi, talojen suuri lukumäärä ja nimet sekä kirkon rakentaminen juuri tähän kylään.

Saulo Kepsun (2005) mukaan Helsingin pitäjän pääväestö on tullut lähinnä Uplannista, mutta nimi kertoo lähtöseudultaan poikkeavasta asukkaasta, jota on kutsuttu *helsingiksi. Myös Pernajan Helsingby kertoo päämuuttajista poikkeavista hälsinglantilaisista.⁵

Kirkonkylän vanha paikannimistö on lähes yksinomaan ruotsalaista, mutta suomalaisnimiäkin on. Kepsun mielestä hämäläisten nautintamailloja on voinut olla suomalaisasutusta, jonka jäljet pyyhkiytyivät pois ruotsalaisten tultua.⁶

Kepsu esittää, että kylän vanha nimi on voinut olla *Helsingby. "Kylännimi ei todista, että ruotsalaissiirtolaiset olisivat tulleet pääasiassa Hälsinglandista, vaan että siirtolaisten valtaosa on tullut muualta. Joukkoon on vain eksynyt hälsinglantilaisperhe, mikä antoi aiheen muista erottavalle nimelle."⁷

Kylästä Kirkonkylä

1352 luetellaan kuninkaan seurakunnat, kuten Porvoo ja sen kappeli Sipoo, mutta Helsingin pitäjän kirkko, "S. Lars kyrckia i Helsing", mainitaan vasta 1401, kun kirkolle lahjoitettiin Rekolanmaa.⁸

Tapio Salminen (2013) on kuitenkin osoittanut, että pitäjä mainitaan jo 1330-luvulla.⁹

Kirkonkylällä on täytynyt olla aiemmin jokin muu nimi. Koska pitäjän nimi on Helsing, on mahdollista, että Kirkonkylä on ollut *Helsingby, vaikka tällaisesta kylännimestä ei ole säilynyt mitään tietoa.¹⁰ Kirkon myötä kylännimi laajentui pitäjän nimeksi ja kylästä tuli Kyrkoby. Näin tapahtui muissakin pitäjissä.¹¹

Nykyinen kirkonkylä on 1450-luvulta¹², mutta sitä ennen paikalla on ilmeisesti ollut puukirkko. Kirkko rakennettiin yhteismaalle. Kirkko omisti myös Rekolanmaan, joka oli lahjoitettu kirkolle sielunlahjana 1401, sekä maita Helsingin Lehtisaareen ja Nurmijärvellä Vantaankorpimaalla.¹³ Myös Rekolanmaa kuuluu Kirkonkylään.

Vantaankylä?

Vuoden 1671 käräjillä mainitaan pitäjän pohjoisosissa Wandankorpimaa ja että Helsingin pitäjän kirkkoa on muinoin kutsuttu nimellä Wandankyrkä ja kirkonkylää nimellä Wandankyllä.¹⁴

Kepsu arvelee, että Kirkonkylän sijaan alkukylä olisi Veromiehenkylä, koska se sijaitsee Vantaanjoen rannalla. Edellä mainittu tuomiokirja ja nimistö eivät tue tätä, koska myös Keravanjoki on ollut aiemmin Vantaanjoki (1613 Vanta, 1635 Wanda jio ... 1887 Vantaan itäinen haara ... 1956 Vantaa, vasta 1867 Kerava joki). Onkin ilmeistä, että Vantaankylä on ollut juuri Kirkonkylä.¹⁵

Kylän vanhuutta ilmentää myös se, että sekä Helsinge että Vanda ovat myös joen nimiä.

H Kirkonkylän kantatolat

- 1. Björns**, omistajana 1540 Thomas Björnsson.
- 2. Backas** tuli 1639 ratsutilaksi, rakennettiin erilleen muita taloja pohjoisemmaksi ja tuli kirkkoherra Sigfridin hallintaan. Talon vanhalla paikalla on Nygrannas.
- 3. Klockars** oli lukkarin talo.
- 4. Olofs**, jossa asui Olof-nimisiä, tuli nimismiesten taloksi.
- 5. Riddars** oli 1500-luvulla kylän ainoa rälssitalo.
- 6. Juns**, myös Juuns, on keskiaikainen talonnimi.
- 7. Nilsas**, jonka omisti 1540 Nils Jönsson, tuli 1680-luvulla kappalaisentaloksi, *Capplans bohl*, ja siirrettiin 1840-luvulla kylästä länteen (Nilsaksenpolulle). Hävinnyt.
- 8. Danis**, oli knaapin talo, nimi on keskiaikainen.
- 9. Hannusas**, omistajina oli Hans-nimisiä.
- 10. Rutars**, Ruth-suvun mukaan.
- 11. Knapas** on myös ollut knaapin talo.
- 12. Kyrkoherdebolet** eli pappila.

Kylän yhteismaalla oli lisäksi kirkko ja mylly, johon pappilalla ei ollut osuutta.¹⁶

Kirkonkylästä mainitaan 1660-70-luvuilla käräjäpaikka (tingstället), johon ilmeisesti pystytettiin 1670-luvulla rakennuskin. Pitäjänmakasiini valmistui ilmeisesti 1755. Pitäjään perustettiin koulu 1815. Oma koulutalo valmistui 1837, joka on Suomen vanhin käytössä oleva koulutalo. Uutta rakentamista on Pyhän Laurin kappeli (2010).

¹ Korpinen 1968: 149; Kuisma 1990: 28-32; Kepsu 2005: 98; Helsing kommunationsbok 1900-09; Hp 1987: 109-110.

² Kerkkonen 1965: 11.

³ Talve 1972: 129.

⁴ Granlund 1970: 15, mutta kirjettä ei ole Helsingin kaupunkia koskevista asetuksissa, Hki 1999: 6, jossa on kuningatar Kristiinan Helsingin kaupunkia koskeva erioikeuskirja samalta päivältä.

⁵ Kepsu 2005: 48, 209.

⁶ Kepsu 2005: 102.

⁷ Kepsu 2005: 98, 100, 207.

⁸ Kerkkonen 1965: 6, 8.

⁹ Salminen 2013: 155-157.

¹⁰ Kepsu 2005: 98.

¹¹ Lehti, Hp 1984-85: 19.

¹² Markus Hiekkänen 2003.

¹³ Korpinen 1968: 39; Kuisma 1990: 6; Salminen 2013: 530.

¹⁴ "Wandankorpimaa ell. utmarck hafuer af uhmienne tidher lijd Wandankyrkä som nu kallas Helsingh sochn kyrkia, som den hwilken äther haft sitt namn af denne kyrckey, som den tiden nembdes Wandankyllä" Kuisma 1990: 6; Kepsu 2005: 100.

¹⁵ Kepsu 2005: 98, 216; MHA eri paikoin; Anders Buren kartta Suecia, Dania et Norwegia, Regna Europæ Septentrionalia noin 1635, Mingroot & Ermen 1988; MHA 45 c7, 9:IV, 9:XLVI, 21:21, 9:321, 9:322; Kuntakokoukset 7.3. ja 17.5.1887, Perälä 1965: 127; Lauri Korpinen 1964; Kv 1971; Ahtiainen & Tervonen 2002: 78-79.

¹⁶ Maakirja 1694; 1850 MHA 21:XXVIII, 21:75; Korpinen 1968: 40-41, 100.

52. kaupunginosa

C Veromies, Skattmans

Kaupunginosa on ollut Veromiehenkylän takamaata, jonne rakennettiin teollisuus- ja varastoalue.

Veromiehen kaupunginosa on ollut Veromiehenkylän ja Kirkonkylän takamaata. Kylän pohjoisosissa on harjoitettu metsästystä, sillä siellä oli laajoja metsiä.¹ Tosin ainespuumetsää ei ollut enää 1556 lainkaan Kirkonkylässä, Veromiehenkylässä, Tolkinkylässä, Silvolassa, Viinikkalassa eikä Martinkylässä ja Ylästössäkin se jo surkean heikko.² Veromiehenkylän kantatalot ovat sijainneet Backaksen kartanon mäellä. Perintötien itäpuoleinen alue kuuluu Kirkonkylään.

Teollisuusalueen alkuna on autokoritehdas (1950), mutta enemmän yritysten kiinnostus heräsi vasta Helsingin ohikulkutien (Kehä III) suunnittelun edetessä. Liike- ja tuotantotilojen rakentaminen alkoi poikkeusluvoin 1960-luvun alussa.³

Paikka lentokentän ja kehätien välissä nähtiin aluksi lähinnä Helsingin huoltoalueena.

Kirkonkylän ja Veromiehenkylän teollisuusalueen kaavan laatiminen alkoi 1967. Sen suunnittelivat arkkitehtitoimistot Riihelä ja Salonen-Savela.⁴

Teollisuusalue nimettiin 1970 Veromies, Skattmans, koska Tuusulan moottoritie (Tuusulanväylä) erotti alueen kirkonkylän keskustasta ja alue poikkesi luonteeltaan ja ulkonäöltään huomattavasti hyvin säilyneestä kirkonkylän maisemasta.⁵

Nimen vakiintumista häiritsi liikelaitosten selvä vieroksuminen nimen merkitystä kohtaan ja Seutulän nimen käyttö paitsi lentokentästä, myös tästäkin alueesta puhuttaessa.⁶

Vuonna 2004 kaupunginosaa laajennettiin Lentokentän kaupunginosaan sille alueelle, joka ei kuullut lentokentän toimintaan. Nykyisin kaupunginosa on keskeisintä Aviapolis-alueita, jonne on sijoittunut toimistoja ja hotelleja, mutta alueelle suunnitellaan myös runsaasti uutta asuntorakentamista.

Aviapolis on ollut alkuaan Ilmailulaitoksen yritysalueen markkinointinimi (2001).

Kadunnimet liittyvät verotukseen ja ilmailuun.

(1) Hp 1965: 32, katso Viinikkalan kaup.osan nimen selitystä. (2) Korpinen 1968: 205-209. (3) Ahtiainen & Tervonen 2002: 349, 355. (4) Hirvonen 2005: 42; Hp 2007: 36, 40, kunnanhallitus palkkasi 1967 arkkitehtitoimistot Riihelä ja Salonen-Savela laatimaan teollisuuskaavan. (5) Nt 1970. (6) Vna, Ulpu Lehden kirje 7.7.1972.

* Käytöstä poistuneet nimet on merkitty tähdellä.

() Suunnitellut nimet on merkitty sulkuihin.

Aerola 1. Kaksi rivitaloa, jotka rakennettiin lentoyhtiö Oy Aero Ab:n (Finnair Oy:n edeltäjä 1923-68) korjaamohenkilökunnalle 1953-55, arkkitehti Alvar Aalto (1898-1976). Nimi esiintyi kartoissa 1958-96. Alue inventoitiin 1998. Aero- (æpo-) on kreikkaa ja tarkoittaa 'ilma-'. Lentokenttää nimitettiin ennen aerodromiksi, kuten hippodromi (ravirata) ja velodromi (pyöräilyrata), ja lentokonetta aeroplaniiksi. Pyhtäänkorventie 23. (MHA 21:209; Pk 1958; Ok 1966-96; Nr 1991; Koskivaara 1998, Vantaan yleiskaava-osasto C20:98; Hp 1998: 56; Hp 2002: 113; Hp 2004: 76-77 kuva, 81, 87) 88/54

2. Myös viereiset kaksi kerrostaloa 1970-luvulta. Pyhtäänkorventie 23. 88/54

3. Laajempi asuinalue Tikkurilantien ja Ilmakehän välissä. (Nr 2014)

(Aerolanaukio, Aerolaplatsen) 2014. Keskeinen aukio Aerolan (3) alueella. (Nr 2014)

(Aerolankuja, Aerolagränden) 2014. Aerolanaukiolle päättyvä katu. (Nr 2014)

(Aeronkatu, Aerogatan) Ehdotus 2014, ryhmänimi (ilmailu). → Manttaalitien (1970) jatke pohjoiseen. Oy Aero Ab (1923-1968) oli Finnair Oy:n edeltäjä. Helsingissä oli jo Manttaalitie (1960) ja siellä isompia osoitenumeroita, joten Vantaalle olisi tullut samoja osoitteita. Ehdotuksena Aeronkatu, Aerovägen, mutta Helsingissä oli jo Airotie, johon nimi voisi sekaantua. (Nr 2014)

(Aeronportti, Aeroporten) 2014. Ryhmänimi (ilmailu). → Teknobulevardin (2001) alkuosa. Katu haarautuu T-risteyksessä, joten alkuosa tarvitsi kaavaluonnokseen oman nimen. Nimi ilmailun historiasta, katso edellistä. (Nr 2014)

Airport Plaza Business Park Kolme toimistotaloa 2001-02. Arkkitehtitoimisto Forma-Futura. Äyritie 12. (Hp 2002: 170, 179; Hp 2005: kansi, 9, 139, kuvia) 87/53

* **Ammattikoulu** → Tikkurilan ammattioppilaitos, Veromiehen opetuspaikka. 87/54

* **Annefred** 1914 1/2 Backaksesta lohkottu tila. Talo 1913. Anne on Annan rinnakkaismuoto. Muinaissaksan Frida oli suoja, suojelija ja rauha; ruotsin Fred tulee siitä. Ollut Tikkurilantien rampin kohdalla, Manttaalitie 3. (MHA 21:21, 21:263, 21:409; Tietk 1948; Pk 1934, 1958; Lempiäinen 1999: 52, 317) 87/54

Auramo Hannu Auramon 1947 perustama yritys. 1964 teollisuus- ja toimistorakennukset Veromieheen. 2001 The Bolzoni Auramo Group. 1906 otettiin 33 erilaista mo-loppuista sukunimeä, mm. Auramo. Sen ottaneet (Ahlqvist, Grönqvist ja Österman) asuivat Turussa. Pirjo Mikkonen (1993) pohti, että valintaan vaikutti Aurajoki. Auramo on myös tilan nimi Ähtärissä ja Vahdolla. Tammiston kauppatie 22-24. (MHA 21:400; Hp 1966: 4; Mikkonen 1993: 59; Mikkonen 2000: 74)

(Aurtuakuja, Örtuggränden) Ehdotus 2016, katu Perintötieltä itään. Äyritien eli aurtu eli myöhemmin aurtua on vanha hopearaha, joka tuli käyttöön 1370-luvulla ja jota lyötiin Turussa 1400-luvulla. Sen arvo oli 1/3 äyriä. Aurtuaita on löydetty Kirkonkylän kaivauksissa. Alue kuuluu kyläjoossa Kirkonkylään ja liittyy Äyritiehen. Vanha paikannimi on 1963 ryddjon ('raivio'). (SLS 1963; Or 2016)

(Aurtuatie, Örtugvägen) Ehdotus 2016, katu Perintötietä itään. Katso edellistä. (Or 2016)

* **Autokoritehdas** Veromiehen ensimmäinen teollisuus-rakennus (1950), teki linja-autojen koreja. 1926 aloitti Hel-singin Tapanilassa Autokori- ja Puuteollisuus E. Virtanen, 1929-52 Oy Autokoriteollisuus Ab, välillä Oy Linjakori Ab, 1953 Uusi Autokoriteollisuus Ab, 1964 Oy Wiima Ab, 1989 Carrus Oy Wiima, 1997 Volvo Bussar Ab:n omistukseen, 2001 valmistus siirrettiin Puolaan. 2002 rakennukseen sijoittui autoalan pienyrittäjiä. Kiitoradantie 6. (MHA 21:278, 21:290, 21:337, 21:415; Leppänen & Holopainen 1961: 87 kuva, 89; Korpinen 1965: 446-447; Ahtiainen & Tervonen 2002: 332-335 kuva, 340, 346 kuva 415; Hp 2004: 84, 142) 87-88/54

(Avia-aukio, Aviaplatsen) 2013. Aviapoliksen aseman sisäänkäynnin viereen tuleva toriaukio. Englannin aviation tarkoittaa ilmailua. (Or 2013; Nr 2013)

Aviabulevardi, Aviabulevarden Lentoasemakiinteistöt Oy (2010) ehdotti nimeä, kun → Tietotie siirretään, sillä kadun varrelle tulee Aviapoliksen asema. Nimistöryhmä päätti 2010, että Tietotien nimi säilyy, koska nimi on tunnettu, lyhyt ja toimiva, mutta hyväksyi nimen 2011, kun katu oli rakennettu. Kehärataryhmä ja kaupunkisuunnittelujohtaja Jukka Kullberg puolsivat nimeä. Lentoasemantien toisella puolella on Teknobulevardi; katu rakennetaan bulevardiksi. Nimi annettiin vain Tikkurilantieltä Ilmakehälle, koska siitä eteenpäin tie johtaa päin parkkitaloa. → Studiobulevardi, Teknobulevardi. (LAK – Lentoasemakiinteistöt Oy 2010; Nr 2010, 2011; Or 2011; Or 2012; Kala 2012)

Bulevardi, boulevard(en), syntyi esplanadien tapaan kaupunkien vanhojen kehämuurien paikalle, kun ne oli purettu pois. Bulevardi on vanha germaani-kielten sana, joka on tarkoittanut paaluvarustusta, paalutettua maa-vallia. Keskiyläsaksassa se oli bolwerk. Ranskassa se sai muodon boulevard. Ruotsiin se lainattiin muodossa boulevard.¹ Sana on sama kuin ruotsin bålverk, 'varustus, linnoitus'. Englannin bulwark on suojavarustus. Sana on yleinen kadunnimissä eri puolilla maailmaa. Bulevardin pitää olla puiden reunustama, sillä sanalla on leveän puistokadun merkitys.² (1) Meri 2002: 47. (2) Slotte A 1999: 34.

Vantaalla sana esiintyy vain Veromiehen alueella.

Avia Centre. Arkkitehtitoimisto Larkas & Laine 2009.

(Avia Centre) 2012, kiinteistöyhtiöt. Toimitiloja Lentoasemantien ja Tikkurilantien kulmaukseen, Markkatie 6-20. (Kala 2013; Kv 2013)

Avia College 2001. Ilmailulaitoksen ammatillinen erikois-oppilaitos. Ilmailutie 11. 88/53

(Aviakuja, Aviagränden) 2013. Lähtee Aviabulevardilta. Katu tulee Aviapoliksen aseman lähelle, kuten Avia-aukio. Bussien päätepysäkkialue. Englannin aviation tarkoittaa ilmailua. → Tietotie. (Or 2013; Nr 2013)

Avia Line 2008. Neljän toimistotalon rivi, Äyritie 13-17. (Kala 2009; Kv 2009)

Aviapoliksen rautatieasema. PES arkkitehdit 2015.

Aviapoliksen asema, Aviapolis station 2002. Kehäradan rautatieasema tunnelissa, valmistui 2014. Suunnitteluniminenä oli 1980 Savula ja toisen linjauksen mukaan Veromies. 1992 suunniteltu rata ei kulkenut tätä kautta. Ulpu Lehti kommentoi, että "kyseessä on utopiaa kuvaava nimi" ja että "Aviapolis on ilmeisesti niin lukkoon lyöty, ettei minun mielipiteelläni siinä ole juurikaan merkitystä. Sitä paitsi se nimellä - sekä suomalaisena että ruotsalaisena - toimii hyvin ja on helppo taivuttaa". Tikkurilantien pohjoispuolella. (Hp 2001: 36-38; Lehti 6.10.2004; Nr 2004; Kala 2005) 88/46

Aviapoliksen suuralue, Aviapolis storumråde 2007, tilastoalue, kaupunginosat 40-53.

* **Aviapoliksentie, Aviapolisvägen** Teknobulevardin itäpuolelle tuleva Ilmakehän ja Tikkurilantien yhdistävä katu, joka esitettiin osayleiskaavassa 2000, nimettiin 2001 alueen nimestä Aviapoliksentie, Aviapolisvägen. 2006 nimeä pidettiin parempana Aviapoliksen aseman luona, mutta sitten nimi ei käynytäkään, koska Aviapolis oli suojattu nimi. Aseman suuntaan ehdotettiin 2006 Aviapoliksenraitti, Aviapolisstråket. Aviapoliksen asema on tulossa Lentoasemantien toiselle puolelle, tämä tie ei johda sinne. Katua ei tullut. → Aviabulevardi. (Oyk 2000; Nr 2001, 2006; Hirvonen 2005: 167)

Aviapolis 1. Ilmailulaitoksen omistama yritys rakentamiseen suunniteltu alue lentoaseman ja Tikkurilantien välissä. Lentoasemantien osayleiskaava 2000. Puhelinluettelon karttaan 2001 Aviapolis, kaupungin opaskarttaan vasta 2009. Alueelle sijoittui teknologiayritysten keskus Technopolis (2003). Aviapolis on suojattu nimi, jonka omistavat Technopolis ja Vantaan kaupunki. Nimi on sekakielinen muodoste. Englannin aviation tarkoittaa ilmailua, kreikan polis kaupunkia, kaupunkivaltiota. (Hp 2003: 169 kuva; Hp 2004: 84; Hirvonen 2005: 158, 167) 88/53

2. Rautatieasema. → Aviapoliksen asema.

3. Markkinointinimi (2001-), jolla tarkoitetaan lentoasemaa ja sen ympäristöä Koivuhaasta Tammistoon ja Vantaankoskelle asti (kaupunginosat 40-53 ja 68-69). Kaupungin ja lentoaseman ympäristön maanomistajien markkinointikampanjalla kehitetään Aviapolis-alueita ja sen tunnettuutta. Mainoslauseena oli The next generation hub (2002), seuraavan sukupolven napa. Yritykset pitävät Aviapolis-alueita pääkaupunkiseudun houkuttelevimpana yritysalueena (2005). Kreikan pólīs on kaupunki, kaupunkivaltio, josta johtuu myös poliiteia (valtio, valtionhallinto) ja poliisi. Vertaa → Lentokenttäkaupunki. (Häkkinen 2004: 940; Hietanen, VS 16.2.2005; Hirvonen 2005: 158, 167, 175, 183)

4. Äyritien ja Ilmakehän väliin yleiskaavaluonnokseen 2006 lisätty "uusi menestyslähiö", tavoitteena "Kartanonkoskeakin korkeatasoisempi ja halutumpi asuinpaikka". Luonnokset Harris & Kjisik 2006, Heikkinen-Komonen 2008. (Yleiskaavatoimikunta 2006; HS 19.5.2006; Yk Kv 2007) 87-88/53

5. 2006 nimetty ja 2007 käyttöön otettu tilastoalue ja kaupungin suuralue, kaupunginosat 40-53.

(Aviapolis Studios) 2016. Viihde- ja media-alan keskus, joka sisältää monikäyttöareenan, studiotalon ja toimiston. Keulakuvana näyttelijä Mikko Leppilampi. → Studiobulevardi.

Kaupunkikeskusta Aviapoliksen aseman luokse. Liikkeitä, palveluja ja asumista. Innovarch Oy 2014.

(Aviapolis Urban Blocks) 2017. Kansainvälinen ideakilpailu. Tikkurilantien, Manttaalitien, Manttaalikujan ja Äyritien rajaama alue sekä Rälssitien molemmiin puolin.

* **Aviavillat** Luonnos asumisen, toimitilojen ja palveluiden yhdistämiseksi Veromiehen alueella. Harris & Kjisik 2006. 87-88/53-54

* **Bera** 1960-80-luvuilla Bera Oy:n lyijysulatto käytti raaka-aineena akkumua ja romukaapelia. Tämän jälkeen tontilla on ollut mm. autopurkaamo ja -korjaamo sekä rakennustarvikkeiden varasto. Maaperä puhdistettiin 2005. Tontille sijoittui 2007 kiinnitys- ja ruuvituotteiden valmistaja Pameto Oy, Rautavalmisteen ja muovien työstävän Oy Etra Ab:n tuotantolaitokset, jotka kuuluvat Etola-yhtiöihin. Manttaalitien ja Äyritien välissä, Tammiston kauppatie 26. → Tammiston kauppatie. (Pk 1967 - Ok 1994; VS 15.5.2005 ja 13.11.2005)

* **Björnsåker** 1984, Björnsin talon pelto Tikkurilantien eteläpuolella, Kirkonkylässä Veromiehenkylän rajalla. (MHA 21:475)

* **Brunabäck** 1913, Kirkonkylän Backaksen pelto, väitettiin johtuvan sanasta "bränna". Sijainnut Perintötien itä- ja Äyritien pohjoispuolella. Äyritie 7:n kohdalla. → Palo-oja; ko. 18, Bruna äng; ko. 63 Brunatåget; ko. 64, Brunan (pelto), Brunavägen; ko. 66 Bruna (pelto), Brunaberget, Brunabergs Rå, Rusokallio; ko. 96 Brunalandet; ko. 98, Brunakärr. Vertaa, että Ruskeasanta on Rödsand. (SLS 1913)

Luonnonoja Rälssipuistossa ja Manttaalipuistossa nimettiin 2013 → Palo-oja, Brunabäcken. (Nr 2013; Kala 2013)

Helsingin Ruskeasuon ruots. nimen alkuperäinen muoto on murteellinen Brunakärr, jossa alkuosa bruna (lyhyt suom. u) vastaa nykyruotsin sanaa brånad, muinaisruots. bruni, brone, ja merkitsee palo, kaski, kyttö. (Hki 1970: 132)

* **Brunabäckådet** 1913, ilmeisesti tie, joka on ylittänyt Brunabäckenin sillalla ja näkyy vuoden 1933 pitäjänkartassa. (SLS 1913)

* **Elannon turvepehkurata** 1920-luvulla Mottisuolta nykyisen Toisensavun kautta Ylästöntielle johtanut kapearaiteinen rata, jota pitkin tuotiin turvetta sioille. Sanottu Turvepehkurata ja Rillirata. Kapearaiteista rautatietä ja sen vaujuja on sanottu rilli. Myös Jokiniemessä, Keravalla Savion tiilitehtaalla, Vihdissä ja Tenholassa on ollut rilli. Mäntsälässä on ollut Rillirata. Lähtökohtana on ruotsin trilla, mutta nykyruotsissa vastaava rautatie on tralla. Kummallakin sanalla on yleisempiäkin merkityksiä. Turvepehkurata on käytetty myös eristeenä rakennuksissa. → Ko. 51, 53. → Ko. 51, Backaksen tiilitehdas; 53, Elannon turvesuo; ko. 62, Rillitie. (Pk 1935; Nk 1982; Hp 2003: 120-121; Hp 2003: 120-121) 86-90/52

* **Enbacka** 1930 Hannusasista Ida Wilhelmina Tähtiselte lohkottu tila. Tällöin oli jo rakennuksia. Talo kartassa 1934 Kiitoradantien länsipuolella. Ollut Teilimäki 4:n kohdalla. (MHA 21:80; Pk 1934) 88/54

Ensimmäinensavu, Första röken Ryhmänimi (verotus). 1970 Ensimmäinensavu, 1974 Ensimmäinen savu, Första röken, 2013 Ensimmäinensavu, joka on oikein. Lähelle ehdotettiin myös nimeä Savukallio, Rökberget. Savu on veroyksikkö, joka alkuaan vastasi ruokakuntaa tai tilaa. Savuvero tunnetaan jo keskiajalta Varsinais-Suomessa, Ala-Satakunnassa, Karjalassa ja Norrlannissa maaveron

perusyksikkönä. Myöhemmin savuluku oli sama kuin taloluku. Suom. nimi tulee kirjoittaa yhteen Ensimmäinensavu ja se taivutetaan Ensimmäiseläsavulla. Nimien korjauksia vastustettiin sillä perusteella, että ne ovat historiallisia muotoja. Tähän Sirkka Paikkala totesi, että oikeinkirjoitus ei ole mielipidekysymys. Ensimmäinensavu 2:ssa on entinen → Nokian kaapelitehdas. Numeroiduista kaduista → ko. 50, Ensimmäinen tie. (Hultin 1930: 26-27; Hp 1965: 41; Korpinen 1968: 370-371; Kultti 1968: 21-22; Nt 1970; Ok 1974; Ak Kv 1980, SM 1981; SF 2002; Häkkinen 2004: 1133; Kotus / Elina Wihuri 2006; Helsinki / Johanna Lehtonen 2011; HY / Terhi Ainiala 2012; Kotus / Sirkka Paikkala 2012; Minna Salonen, Kielikello 2/2012: 18; Kala 2013)

Numeroidut kadut Esikuvana ovat New Yorkin kadut (1811) ja Helsingin linjat (1887). Helsingin Savelassa on ollut myös jo ennen 1946 käyttöön otetut I, II ja III Vantaantie, I, II ja III Vandavägen (1952 Radanvierustie, Isonkaivontie ja Eteläniityntie). Pietarissa Vasilinsaarella on 1700-luvun lopusta ollut rivi 1:stä 29:ään numeroituja linjoja (1 - 29-я линии) ja muitakin numeroituja katuja. (Hki 1970: 94, 178-179; Louhivaara 1999: 63, 85; Pietarin kartat)

Numeroidut kadut ovat yleisiä Pohjois-Amerikassa, mutta myös muualla maailmassa, erityisesti Lähi-Idässä kuten Teheranissa ja Dubaissa. Kadut numeroitiin ensimmäisenä Philadelphiassa (asemakaava 1683). New Yorkin Manhattanin Comissions' Plan on vuodelta 1811. Katuja on erotettu toisistaan myös kirjaimin, erityisesti New Yorkin Brooklynissä. (Wikipedia 2011)

Vantaalla on myös Ensimmäinentie – Kahdeksastie. Numeroituja katuja on muuallakin Suomessa (Espoo, Turku, Forssa, Lahti, Savonlinna) ja niitä on ollut myös Tampereella (jo 1882).

* **Faräng** 1904 Tikkurilantien pohjoispuolella ollut niitty (nimi on kartassa epäselvä). 1945 Edellisen eteläpuolella Tikkurilantien ja Pakkalantien kulmauksessa ollut Storbäskin pelto. Jälkimmäistä sanottiin 1963 faare (niitty): "Eena halvan (itäinen) kallades förr muure, den västra faare", myöhemmin sanottiin vain muure kaikista. Ketunlinnan vieressä (itäpuolella). → Mohrängen. (MHA 37:1, 37:18; Nk 1963) 88/52

* **Framskogen** 1913 Framskogen. Tikkurilantien ja Pakkalantien risteyksen kohdalla ollut metsä. → Ko. 53, Baskkogen. (SLS 1913) 88/52

* **Färhagen** 1913, Hannusasin haka nykyisen autokoritetaan kohdalla, Kiitoradantien ja Ilmakehän risteyksen kohdalla. Sama kuin → Mellanhagen ja → Storhagen. (SLS 1913)

* **Färkaskbäcken** → Pytinoja.

* **Haara 1** → Tulokuja.

* **Hagatåde** Seutulantieltä (Köyhämäentieltä) ilmeisesti Mäkituvantien alkupään kohdalta luoteeseen kääntynyt pieni polku, joka johti Ledängen-nimiselle niitylle. Pohjoisempana oli Pyttiståde. → Ko. 68. → Ko. 31, Hagatådet. (Talve 1972: 10) 86-87/54

* **Hannusas** 1934 talo nykyisten Kiitoradantien ja Tuusulanväylän välissä. Rinnakkaisnimiä → Ståhlbergsbacka, Sundbergsbacka. Myös → ko. 41 ja 69, Hannusas. Samoin Suutarilassa oli Hannusas. Vertaa myös → ko. 24 ja 31, Hannula. (Pk 1934) 88/54

* **Helsingin avovankilan Vantaan osasto** Sodan jälkeen oli työvoimapula ja paljon vankeja. 1950 Helsingin maa-laiskuntaan perustettiin Helsingin työsiirtola lentokentän rakentamista varten. Rinnakkaisnimenä oli Seutulan työsiirtola. Seutula tunnettiin kuuluisienkin rattijuoppojen työleirinä, vaikka leiri ei sijainnutkaan Seutulassa. Vangit opiskelevat tai käyvät töissä lentokentällä tai seudun työpaikoilla. Ilat ja yöt he viettävät valvotussa avovankilassa. Osastoon sijoitettiin avolaitoskelpoisia vankeja, joilla rangaistusta oli jäljellä alle vuosi ja jotka sitoutuivat päihtetömyyteen. Tavoite oli edistää vangin selviytymistä vapautumisen jälkeen. Vankiloja oli 80 (2007). Tämä oli Suomen vanhin yhtäjaksoisesti toiminut työsiirtola, sittemmin Helsingin avovankilan Vantaan osasto. Toimi kolmesa paikassa, viimeksi Sokkakujan itäpäässä. Muutti

1.4.2009 Keravan nuorisovankilan yhteyteen, kun vuokrasopimus Finavian kanssa päättyi. → Sokkakuja; ko. 96 Vantaan vankila. (Nk 1971; Ahtiainen & Tervonen 2002: 413; Hp 2004: 30; HS 4.11.2005; www.vankeinhoito.fi 2009) 88/54

* **Helsinginportti** Tuusulantien kohta Ruskeasannalla, jossa Tuusulasta Helsinkiin tultaessa loppui laaja nummi ja alkoi tasainen savi-alue. Tuusulalaiset sanoivatkin leikkisästi helsinkimpotit. "Nummi alko Hyrylän takaa ja sitä piisa Ruskeasannalle asti." Ollut nykyisen Tuusulan-väylän ilmakehän liittymän kohdalla. → Ko. 68. (Nk 1967) 89/55

Hotelli Cumulus Airport 1981. Robert Huberin tie 4.

Hotelli Holiday Inn Garden Court Helsinki Airport 1992. Arkkitehtitoimisto KVA Oy / Kalle Vartola ja Jussi Laitinen. Rälssitie 2. 87/53

Hotelli Ramada Airport 1993 Hotelli Rantasipi. Helsingin Studio Arkkitehdit (1990). Robert Huberin tie 6.

Huberinpolku, Hubers stig 2016. Aiemman → Robert Huberin polun itäosa. Pohjoispuolella on Huberin hallit. (AKm Kala 2016; Kv 2016)

* **Hämeentie, Tavastvägen** Ikivanha mereltä Hämeeseen mennyt maantie. Helsingin pitäjän vanhimpia teitä. → ko. 50, 67, 68, 69, 71. 84-89/54, 89-91/55

Hämeestä lienee tullut ensin jalkapolku. Hämeenlinnan vanhimmat osat ovat 1260-luvulta, mutta tietä ei liene rai-vattu maantiekseksi heti linnan perustamisen jälkeen. Helsingin perustaminen Vantaanjoen suulle 1550 saattoi vauhdittaa Hämeentien kunnostamista, sillä tien varresta tunnetaan majapaikkoja 1500-1600-lukujen vaihteesta. 1408 mainitaan Hausjärven Kaikonsilta ja Koivusensilta, 1507 Mäskälän Kodialan tienhaara, 1500-luvulla Janakkalan Hiidensilta ja Tuusulan Autiasilta sekä Tuusulassa Rusutjärven rajalla 1584 Hämeentiensuu. (Voionmaa 1950: 106-107; Viertola 1974: 55, 84; Vantaa 1981: 182, 185, 188-199, 201; Salminen 2013: 52, 224)

Helsingin – Hämeenlinnan uutta maantietä ryhdyttiin rakentamaan 1638 Hyrylän kautta. (Skogström 1977: 446)

Helsingin kaupunki siirrettiin 1640 Vironniemelle (Kruunhakaan). Uuden Helsingin pääkatuja oli 1600-luvulla Tavastgatan eli Stora Tavastgatan, joka johti torilta Hämeentulliin. Tämä sijaitsi ensin Pitkäsillan eteläpäässä ja 1864 - noin 1889 Pikkusillan eli Sipoonsillan pohjois-päässä. Nimi kirjoitettiin 1700-luvulla myös Tafwastegatan tai Tavastegatan. Tullia lähinnä olevaa tieosaa kutsuttiin myös "Nya landsvägen från Tavastull". Hämeentullista Vanhaankaupunkiin johtavaa tietä kutsuttiin 1600-luvulta yleensä nimellä Tavastvägen, joskus myös Sibbovägen, Borgåvägen tai Helsingvägen. Tien alkuosasta käytettiin myös nimiä Vanhankaupungintie ja Helsingintie. Talvitie kulki Pohjoissatamasta jäätä pitkin Vanhankaupunkiin. Myös Vantaanjoki oli 1775 "hyvä ja tasainen" talvitie sisämaasta Helsinkiin. (Hki 1999: 9; Hki 1970: 102; Hki 1999: 188)

Niminä esiintyy myös 1699 Landsvägen till Helsingfors, Landsvägen mot Helsingfors, 1742 Wäg ifrån Tavasthus, 1751 Landsvägen ifrån Helsingfors til Tavastehus, 1792 (1890-1910) Tavastehusvägen. (Broterus 1699; Fonseen 1751; Talve 1972; Hp 1983: 175, 184; Hp 1997: 45; Ahtiainen & Tervonen 2002: 283, kuva Silta-mäen risteyksestä 1960-luvulta, 397)

1743 mainitaan Helsingin-Hämeenlinnan tiellä seuraavat kestiekievarit: Kåntila, Turkhauta, Hickio, Hyvinge, Pengarkoski, Skaffarsböle, Helsingfors Kyrkoby ja Hacksböle. 1908 tien varrella olivat Helsingin pitäjän kirkonkylän ja Skaffarsbölen krouvit. (Vantaa 1981: 133)

Kirkonkylässä Hämeentie on ollut Hannusasin kohdalla niin kapea, että hevosajoneuvot tuskin pystyivät kohtaamaan. Knapas ja Hannusas muodostivat tielle ikään kuin portin. (Hp 1976: 23; Hp 1982: 84, 87 kuva)

Kun Helsingistä länteen ja itään johtavat tiet rakennettiin 1850-luvulla viertoteiksi eli sorateiksi, sai Tavastvägen nimityksen Östra Chausséen, joka vahvistettiin 1893. Suom. nimenä oli kartassa 1866 Wiertotie ja viralliseksi vahvistettiin 1909 Itäinen Viertotie. Nykyiset nimet

Hämeentie, Tavastvägen, vahvistettiin 1928, kun ehdolla oli ollut mm. Viipurin valtatie, Viborgsavenyn. (Suolahti 1950: 233, 261 kuva, 263, 264, 332; Hornborg 1950:1: 257-258 tielinjasta, 263-265, 266 talvitiestä, 267-268, 271; Hki 1970: 102)

Hämeentullin kautta ajoi 1864 jopa 2800 ajoneuvoa päivässä. Tämä koski tosin vain parasta syysmarkkina-aikaa, normaali määrä jäi alle tuhannen. 1862 avattu rautatie vähensi kyytiliikennettä Helsingin - Hämeenlinnan tieosalla. (Viertola 1974: 193-195)

Kirkonkylässä nimi oli 1800 Landsväg åt Tafvastehus / åt Helsingfors ja 1972 (1890-1910) Tavastehusvägen. Niminä esiintyy myös Helsinki - Hämeenlinna maantie, Vantaantie, Hämeen maantie, Hämeenlinnantie ja Suuri tie erotukseksi Pienestä tiestä eli Suuresta Rantatiestä. (Sohkanen, Hp 1970: 13; Talve 1972: 9, kartta; Nikander 1975: 16 kartta; Hp 1976: 23; Kuisma 1990: 246, 257; Hp 1993: 51 kuva; Litzen & Vuori 1997: 13, 15, 77, 316, 317, 318 kuva, 463)

1917 tie päätettiin parantaa viertotienä Vanhastakau-pungista Helsingin pitäjän kirkolle asti. 1917-23 viertotie rakennettiin työttömyystöinä. 1920 tie määrättiin kunnos-sapidettäväksi maantienä. 1920-luvulla nimenä oli Malmin asemalta pohjoiseen Hämeentie (nyt Kirkonkyläntie) ja etelään Helsingintie (Latokartanontie), 1929 Malmin vierto-tie. 1938 alkaen tie oli valtateitä 4 ja 5 Hyrylän kautta Lahteen, kunnes Lahdentie valmistui. Vanha tielinja ilmenee 1930-luvun peruskartoista. (Kh 1917: VNp 30.4.1920; Uudenmaan läänin maaherran päätös 10.7.1929; Perko 1977: 102, 315; Hp 1987: 120-121; Litzen & Vuori 1997: 246, 317)

Tätä tietä pitkin kulki Tuusulan kylistä Helsinkiin suun-tautuva kauppa ja pohjoisempaa tuli torikauppiaita aina Lopelta saakka. Tuusulan alueella oli yleinen hevosten-syöttöpaikka Ketunlinnan torpassa, jossa ei yövytty. Posti-pysäkki oli Jäniksenlinnan talo. Tuusulan kylissä tie kulkee suurelta osalta synkän nummen halki ja tietä pidettiin sen takia pelottavana. (Nk 1961)

Nykyisin Hämeentie kulkee Helsingissä vain Hakanie-mestä Vanhaankaupunkiin. Viikissä nimi on Viikintie (1957), Malmilla Pihlajamäentie (1965), Vanha Helsingin-tie (1995), Latokartanontie (1957) ja Kirkonkyläntie (1953). Vantaalla tie kulki reittiä Kirkonkylänpolku – Kirkkotie – Kuriiritie – Knapaksenkuja – Köyhämäentie – Ohtolankatu – Kiitoradantie – Ruskeasannantie – Tuusulantie. Siitä tie jatkui edelleen Hyrylän, Nukarin, Hausjärven ja Janakka-lan kautta Hämeenlinnaan. Hyrylän pohjoiseen tien nimi on edelleen Hämeentie. → ko. 50, Kirkonkylänpolku, Kirkkotie; ko. 69, Kirkkotie, Kuriiritie, Knapaksenkuja; ko. 68, Köyhämäentie, Ohtolankatu; ko. 52, Kiitoradan-tie; ko. 67, Ruskeasannantie, Tuusulantie; ko. 71 Tuusulantie. (Hki 1970: 176-177, 182, 186)

* **Högforsberg** ('Korkeakoskenkallio') Kalliomäki Veromie-henkylän ja Kirkonkylän rajalla. 1756 Högforsberg, 1770 Högforsbergen oli kolme peräkkäistä mäkeä ja Högfors-bergs Wijare oli kylien rajamerkki. Mäen eteläpuolella oli Högforsängen ja pohjoispuolella Högforsmåsa. Siinä, mis-sä nyt opaskartalla lukee Pyttisberg. → Ko. 53, Högfors mosan, Högforsinniitty. (MHA 21:V, 21:VI, 378 c32) 88/53

1963 hööforsbärgi, Lentoaseman pysäköintialojen paikalla ollut kallio. (SLS 1963) 89/53

* **Högforsbäcken** ('Korkeakoskenoja') Kirkonkylän kar-tassa 1839 Högforsbäck, 1963 sanottu hööforsbekkin, välistä oli –g- kadonnut. Oja alittaa Pyhtäänkorventien. → Ko. 53, Högfors mosan, Högforsinniitty. (MHA 21:XXIV; Nk 1963) 88/54

Ilmailumuseo, Flygmuseum 1969 perustettiin Suomen ilmailumuseoyhdistys. 1972 lentoasemalle Ilmailumuseo-yhdistyksen perusnäyttely, joka muuttui 1977 museoksi. Ilmailumuseo rakennettiin talkootyönä ja avattiin 1981. Virallisesti suomeksi Suomen Ilmailumuseo, ruotsiksi Finlands Flygmuseum, englanniksi Finnish Aviation Museum, saksaksi Finnisches Luftfahrtmuseum, ranskaksi Le musée finlandais d'aviation, italiaksi Museo Finlandese dell'Aeronautica, viroksi Soome Lennundusmuuseum. Suomen ilmailumuseosäätiön omistuksessa. Näytteillä 77 lentokonetta. Vielä 2003 opaskartassa Luftfartsmuseum. Ennen Tietotie 3, nyt Karhumäentie 12. (Hp 1980: 114; Hp 1981: 153 kuva; Hp 1982: 96-106 kuvia) 88/53

* **Ilmailuopisto** 1964-2001 Finnairin Ilmailuopisto. Siirtyi Poriin, 2002 Suomen Ilmailuopisto. 1974 Pyhtäänkorventie 13, 1976-94 myös Tietotie 11. → Tikkurilan ammattioppilaitos.

Ilmailutie, Luftfartsvägen 1979. Ryhmänimi (ilmailu). Tie oli toinen yhteys lentoasemalle, osa entistä Kiitoradantietä. Tänne rakennettiin Ilmailuhallituksen toimistorakennus (1977, Ilmailutie 9). Eteläosasta → Ilmakehä. → Ko. 53, 67. (Ok 1979; Ak 1998; Nr 2001)

Ilmakehä, Luftleden 1993. Liikenneinsinööri keksi suomen nimen vitsinä, kun tietä suunniteltiin. Katu on poikittais-yhteys lentoasemalle Kehä III:n ja tulevan Kehä IV:n välissä. Nimi liittyy myös Ilmailutiehen, jonka itäosa muutettiin Ilmakehäksi. Ulpu Lehti ehdotti ensin ruotsinnosta Luftkretsen, joka on maapallon päällä oleva ilmakehä. Muutoin leden-loppuosaa käytetään pääkaupunkiseudulla vain säteittäisistä pääteistä: Länsiväylä, Turunväylä, Hämeenlinnanväylä, Lahdenväylä ja Itäväylä. Vantaalla on myös Koivukylänväylä, Björkbyleden. 1980 suunnitteilla ollut Uusi Lentoasemantie. Espoossa on Ilmakuja, Luftgränden. Seututietä 138. (HS 20.3.1980; Vna 1993; Or 1993; Ak 1998; Nr 2001; Ok 2002) 88/53, 88/54

Usein hyville suomenkielisille nimiehdotuksille on mahdollonta löytää käypää ruotsinkielistä käännöstä. Sanatarkka kääntäminen ei läheskään aina onnistu: suomenkieliset sanaleikit ja epäsovinnaiset lopput sanat eivät ehkä lainkaan toimi ruotsiksi. Esimerkiksi Helsingin Salmisaareen on ehdotettu nimeä Porsaanreikä, joka ei toiminut ruotsiksi. (Hki 1999: 49)

Junkersintie, Junkersvägen Ryhmänimi (ilmailu). Tuusulantieltä lentoasemalle johtava yhdystie oli aikaisemmin lentokenttäaluetta. Jo rakenteilla ollut tie nimettiin 1991. Nimi osoittautui tarpeelliseksi kolarin ja opastuksen takia. Hugo Junkers (1859-1935) oli saksalainen insinööri, teollisuusmies ja professori Aachenissa; hän teki keksintöjä mm. polttomoottoreiden alalta ja oli ensimmäisiä, jotka rakensivat lentokoneen metallista; Dessausissa sijainneen Junkers Flugzeug- und Motorenwerken perustaja. Oy Aero Ab (sittemmin Finnair) aloitti liikenteen 1924 yhdellä Junkers 13-koneella linjoilla Helsinki - Tallinna ja Helsinki - Tukholma. Junkers F13 oli ensimmäinen kokometallinen, erillisellä matkustajakabiinilla varustettu lentokone. Matkustajapaikkoja oli vain neljä. Aero Oy:n Junkers-kausi päättyi 1940. Ensimmäinen suomalainen maailmanympäri-lentäjä Väinö Bremer (1899-1964) lähti Helsingistä 11.5.1933 Junnu-koneella (Junkers A 50 Junior) Tokioon ja palasi 13.8.1933, tosin Tynnenmeren ja Atlantin hän ylitti laivalla. Junkers A 50 Junior on nähtävissä lentoasemalla. → Ko. 68. (Hp 1964: 16-18; Hkh V:3 1967: 109-114 kuvia; Hp 1964: 16-18; Hp 1974-75: 39; Hp 1982: 96, 102, 103 kuva; Nr 1991, Kala 1991; Hp 2002: 45) 88/54

Tällä kohdalla Hämeentietä (Hyrylääntietä) on ollut 1913 → Rösands hagen (Riddarsin haka). (SLS 1913)

* **K2** 2002. Tikkurilantien varteen bulevardiksi suunniteltu kaupunkirakenne, joka ulottuu Tikkurilasta Aviapolikseen. Suunnittelunimi tarkoittaa toista keskustaa Helsingin keskustan jälkeen. Suunnitelman keskus, Hub (napa), oli Veromieheissä, arkkitehtitoimisto Kai Wartiainen Oy. – K2 on maailman toiseksi korkein vuorenhuippu Karakorumin vuoristossa Pakistanissa lähellä Kiinan rajaa, 1888 alkaen myös Godwin Austen. Vuori löydettiin 1856 ja nimen K osoittaa, että vuori kuuluu Karakorumiin, ja 2 osoittaa, että se oli vuoriston toisena mitattu huippu. Englantilainen löytöretkeilijä ja maantieteilijä eversti Henry Haversham Godwin Austen (1834-1923) laati vuoresta ensimmäisen kartan. Nimeä ei enää (2017) käytetä. → Ko. 61, 63, 68. (Hp 2003 s.165, 166; Hirvonen 2005: 174-177 kuvia; Hakulinen 2006: 250) 87/53-57

* **Kaapelitehdas** → Nokian kaapelitehdas.

* **Kammarbergen** ('Kamarikalliot', 'Kammiokalliot') Kallio, jossa luolia, joissa oli sisällä metsäsikoja ja kettuja. 1913 Kammarbergen, Veromiehenkylässä, tarkempi sijainti ei tiedossa. 1963 kamarbärrgana. Lentoasemantie itä- ja Ilmakehän pohjoispuolella. (SLS 1913; SLS 1963) 88/53

Toimistorakentamista Karhumäentielle. Arkkitehtitoimisto Sarc Oy 2011.

Technopoliksen laajennus. Näkymä Karhumäenaukiolta. Arkkitehtitoimisto Larkas & Laine 2011.

Karhumäenaukio, Karhumäkiplatsen 2005. Ryhmänimi (ilmailu). Osa Karhumäenpuistoa muutettiin aukioksi, koska viereisiin rakennuksiin toteutetaan liike- ja toimistotiloja. (Nr 2005; Akm Kala 2006; Kala 2011) 88/53

Karhumäenkallio, Karhumäkiberget 2008. Ryhmänimi (ilmailu). Puisto. (Nr 2008) 88/53

Karhumäenkuja, Karhumäkigränden 2008. Ryhmänimi (ilmailu). (Nr 2008) 88/53

Karhumäenportti, Karhumäkiporten 2010. Ryhmänimi (ilmailu). Katu johtaa Karhumäentielle. Ilmailumuseosäätiön hallitus ehdotti nimeä Ilmailumuseontie, Flygmuseumsvägen. (Nr 2010; Ake Kala 2011) 88/53

Karhumäenpuisto, Karhumäkiparken 2001. Ryhmänimi (ilmailu). Niilo (1902-78) ja Valto (1905-85) Karhumäki aloittivat 1924 lentokoneen rakentamisen kotitalonsa tuvassa Jyväskylän Keljossa. He rakensivat 1920-luvulla neljä konetta, Karhu 1, Karhu 2, Karhu 3 ja Tiira. Myös Uuno (1914-91) rakensi lentokoneita. Harrastus laajeni liiketoiminnaksi. 1930-luvulla Suomen siviili-ilmailun kehitys oli Aero Oy:n ja Karhumäen veljesten varassa. Kuoreveden tehdas 1940, säännölliset reittilennot 1950, tilauslennot 1951. Lentoliikenteessä otettiin käyttöön nimi Karhumäki Airlines, 1957 Kar-Air Oy. Veljekset Karhumäki Oy on tehnyt mm. ilmalokuvauksia ja kasvituholaismyrkytysten levitystä. Yhtiön osti 1962 Aero Oy (1968 Finnair). Lentoliikenne ja korjaamot toiminta lopetettiin 1963. Ilmalokuvauksia ja metsätalouslennot jatkuvat. → Ko. 12, Karhunkierros; ko. 14, Karhunpää; ko. 26 Karhusuo; 40, Karhuniitty; ko. 62, Karhumäki, Karhunjärvi. (Fokus 1964; Hp 1982: 97, 102; Nr 2001; Ak 2001; Hp 2002: 46; Hp 2003: 157, 159; Hp 2004: 28-29 kuva; www.veljeksetkarhumaki.fi) 88/53

Karhumäenraitti, Karhumäkistråket 2008. Ryhmänimi (ilmailu). Tiiranpuistossa ja Karhumäenkalliolta kulkeva ulkoilureitti. Nimi on vain asemakaavassa. Karhumäki-nimiä on tullut käyttöön paljon. (Nr 2008; Kala 2011) 88/53

Karhumäentie, Karhumäkivägen 2008. Ryhmänimi (ilmailu). (Nr 2008) 88/53

* **Karitie, Grundvägen** → Kiitoradankuja.

Kehärata, Ringbanan Kaksiraiteinen henkilöliikennelata Martinlaakson radalta lentoaseman kautta pääradalle. → Ko. 22, 23, 24, 25, 41, 53, 67, 70, 71. → Ko. 23, Marja-Vantaa.

Suunnittelunimi Marja-rata (aluksi Martja-rata) tarkoitti Martinlaakson radan jatkamista eli Martinlaakson jatkorataa, ja oli vastaava naisen nimestä annettu suunnittelunimi kuin Elsa eli Espoo - Lohja - Salo -rata, ja Heli eli rautatie Helsingistä itään.

1975 selvitys radan jatkamisesta, Marja I, jossa tutkittiin yhteyttä Hiekkaharjuun ja Klaukkalaan. 1977 yleiskaavallinen selvitys. 1981 yhdysradan yleissuunnitelma. 1983 yleiskaavaan Kehä III:n tasalle. 1987 yleissuunnitelma radasta Myllymäkeen (Vehkalaan). 1992 yleiskaavassa lentokentän ali nykyistä pohjoisempaan. 2000 ratalinjan yleissuunnitelma. 2003 radan yleissuunnitelma, jossa linjaus Tikkurilantien tasalla. 2004 Ulpu Lehti ehdotti nimeä Kehärata, vaihtoehtoisesti Yhdysrata tai M-rata. 2005 yleiskaavaluonnos, radan yleissuunnitelma ja uusi nimi Kehärata. 2006 maakuntakaava. 2007 aiesopimus ja yleiskaava. 2008 asemakaavaehdotus. Rakentaminen alkoi 6.3.2009 ja 1.7.2015 otettiin käyttöön Vehkalan, Kivistön, Aviapoliksen ja Leinelän asemat ja kirjaintunnukset I ja P (M jäi pois, koska sekoitti metron). 10.7.2015 avattiin Lentoaseman asema. (Nr 1993; Hp 2001: 31, 35-38, 40-41; Ahtiainen & Tervonen 2002: 304; Hp 2002: 15, 59, 175; Matti Holopainen 2003; Hp 2003: 166, 167; Hp 2004: 84, 141, 145; Vna, Lehti 2004; Nr 2004; Kala 2005; Hp 2005: 134; Hirvonen 2005: 106-107, 132, 135, 161, 163, 172-173; Hp 2006: 151; Kv 28.5.2007; Hp 2007: 71)

Kaupunginhallitus piti Kehärata-nimeä liian tavanomaisena, koska ympärillä on useita Kehäteitä. Kehä-nimeä käytetään eri puolilla Suomea, joten sillä ei ollut omaa luonnetta. Marja-rata oli elänyt nimenä vuosikymmeniä, kun poikittaisrataa on suunniteltu. Radan varteen suunniteltu kaupunginosakin nimettiin Marja-Vantaaksi. Marja-rata on kasvanut omaksi brändikseen ja irtaantunut alkuperäisestä tarkoituksestaan. Siksi nimi Marja-rata haluttiin takaisin. Ratahallintokeskus oli jo ottanut Kehärata-nimen käyttöön ja se vakiintui nopeasti. (Kh 2005)

Vantaan Sanomat järjesti epävirallisen nimikyselyn, jossa alkuehdotuksena oli Vanja-rata (Vantaankosken radan jatke). (VS 12.6.2005)

Nimiehdotuksia: 1. Marja-rata (9 vastausta) "Marja-rata nimen tuntevat kaikki ja se on paljon iskevampi nimi kuin kehärata." "Miksi vesittää hyvää nimeä." 2. Lentonrata (5), "Lentonrata kertoo vieraalle reitin suunnasta" "Radan kaari muistuttaa lentorataa." "Yhteyshän on lentoasemalle, kuva radan nopeutta ja selkeyttä sen suuntaa." 3. Kehärata (3), "Rata on kehän muotoinen ja kun on olemassa kehätiet, silloin nimi sointuu hyvin kartoissa ja suomen kieleissä." Muita: Ilmasilta (1) "kuva radan muotoa sitä, että radan kummastakin päästä pääsee lentokentälle ja kohti maailman metropoleja". Airport-railway (1), "moderni ja kansainvälinen nimi", sopsi, koska Vantaan imago perustuu lentokentän olemassaoloon". Vanja eli Vantaankosken jatkorata ei saanut kannatusta. Kyselyyn tuli 19 vastausta. (VS 19.6.2005)

Suomen rataverkon osien nimitykset ovat luokittelevia ja kuvailevia appellatiiveja, kuten kehätie ja valtatie, joten ne kirjoitetaan siis pienellä alkukirjaimella: oikorata, rantarata, päärata ja kehärata. Helsinkiin suunnitellusta pisa-ranmallisesta rataosuudesta on käytetty erisnimeä Pisara-rata. (Tiina Manni-Lindqvist, Kielikello 3/2012: 41)

Radan pituus 18 km, josta tunnelissa 8,1 km. Uusia asemia 7, asemavarauksia 2. Ratasiltoja 12. Junien enimmäisnopeus 129 km/h. Liityntäpysäköinti 1550 autolle ja 950 pyörälle. Maa- ja kalliroleikkausmassoja 1,6 milj. m³. Kustannusarvio 590 milj. €, valtion kustannusosuus 68 %. Rakentaminen 2009-14.

* **Kiina-keskus** 2008 suunniteltu keskus, johon piti tulla kiinalaisia yrityksiä. Kouvolassa on Kiina-keskus (2007).

Kiitoradankuja, Startbanegränden 1962 mainitaan Tuusulantien ja Kaaritien risteys. Karttaan vanhalle tielle 1986 Karitie, Grundvägen, Ulpu Lehden mukaan nimikin oli vanha. Tien varrella on ollut vanhaa asutusta: → Kärrdal 1921, Soltorp 1939, Enbacke 1939 ja Lövkulla 1948. Kärrdalista lohkottiin Kaarle ja Anna Puromäelle 1956 Mäki. 2013 annettiin nykyinen nimi, koska Rekolassa on Karintie, Karivägen, ja Helsingissä Perustie, Grundvägen. Tie lähtee Kiitoradantieltä ja sijaitsee lähellä toisen kiitotien (sivukiitotien) eteläpäättä. → Ko. 73, Karintie. (MHA 21:126, 21:128, 21:210; Tiehk 1962; Ok 1986; Kepsu 2005: 18; Lehti 2006; Vilppula, Spnk 2007: 137; Or 2013; Nr 2013; Kala 2013)

Kiitoradantie, Startbanevägen Ryhmänimi (ilmailu). Tie on osin ollut Hyrylän kautta Hämeenlinnaan johtanutta Hämeentietä. Vielä pari viikkoa ennen olympialaisia 1952 tie lentokentälle oli tekemättä. Tie valmistui runsaassa viikossa ja johti monet vuodet liikenteen kentälle. Tie kulki sivukiitotien pään vierestä lentoasemalle. Sanottu Sjöskogsvägen, myös Vanha Seutulantie, Gamla Sjöskogsvägen. 1954 Ruskeasannan-Seutulantie eli Lentokentäntie, 1958 Lentokentäntie, 1969 Kiitoradantie. Loppuosasta 1979 Ilmailutie. → Autokoritehdas; ko. 33, Seutulantie; ko. 50, Hämeentie; ko. 53, Lentokentäntie. (Tieltk 1954; Ok 1958-79; Nt 1970; Hp 1974-75: 13; Vantaa 1981: 188-199, 201; Ak 1988; Hp 1997: 50; Hp 2002: 128-129)

Kolikkopolku, Myntstigen 2000. Ryhmänimi (verotus). Markkatieltä lähtevä kävelykatu. Kartassa Kol.p. (Ak 2000; Ok 2003) 87/53

* **Korhonen** 1971. Kalustetalo Korhonen oli ensimmäinen Kehä III:n varteen tullut kalustetalo. Virkatie 7. 87/52

(Kynäräpolku, Alnstigen) Ehdotus 2011. Lähtee Manttaalieltä. Manttaalia eli koukkua on vastannut 18 äyrinmaata eli kynärää. (Or 2011)

* **Kärrdal** ('Suolaakso') 1921 Redlinin Riddarista Fanny Norringille lohkottu tila. Tällöin oli jo rakennukset. Ehkä entinen alustalainen? Kiitoradankuja 4. (MHA 21:39, 21:106; Pk 1934) 88/54

* **Ladukärr** ('Latosuo') Backaksen pelto Virkatien ja Toisensavun risteuksen kohdalla. 1777 nimi on epäselvä, 1904 Lädü Kärr, 1913 Ladukärr, 1934 Lädükärr, 1958 ja 1967 Ladukärr, 1963 sanottu ladukärrsengin. (MHA 37:VII, 37:1; Pk 1934-67; SLS 1913; Nk 1963; Tuominen 1988: 71) 87/52

* **Lambokärr hagorna** 1913, Björnsin pelto, nykyisten Tikkurilantien, Perintötien, Äyritien ja Rälssitien välissä. (SLS 1913)

* **Lamåker** 1914 1/2Björnsistä lohkottu palsta. Katso seuraavaa. (MHA 21:21)

* **Landbokärr** ('Lampuodinsuo') Backaksen pelto Äyritien länsipäässä, sen molemmin puolin Robert Huberin tien ja Perintötien välissä. 1756 Landbokärr, 1765 Landboängen ja Landboåker, 1770 Lambokärret ja Lambokärrs Wijare (kylien rajamerkki), 1777 Lambu Kärr ja pohjoisosa oli Wedahugg Äng, 1904 Lambokärr, 1913 Lambokärr, (Lambokärr, Lambokärr), kai sama kuin Lanboåker, Lambokärr åker, Lambokärr äng, ne Backaksen ja Rosendalin, 1934 Lambokärr, 1958 Lambokärr ja 1967 Landbokärr. 1960 Takamaantien hoitokunta esitti kahdelle lähteen johtavalle lyhyelle poikkitielle nimiä Niemeläntie ja Lempokärjentie. Jälkimmäistä perusteltiin sillä, että tie johti alueelle, jonka nimi vanhastaan on ollut Lampokärki. Asutus oli niin vähäistä ettei teitä ollut syytä nimetä. 1963 sanottu lambukärr (niitty). Tiellä oli silta. Espoon Kurtillassa on pelto Lambro ja oja Lambrobäcken. → Ko. 51, Landboåker. (MHA 21:V, 378 c32, 37:VII, 37:1; SLS 1913; Pk 1934-67; Nt 1960; Tieltk 1960; Nk 1963; Talve 1972: 48; Tuominen 1988: 71) 87/53

* **Landboängen** ('Lampuodinniitty') Veromiehenkylän ja Kirkonkylän rajalla ollut niitty. 1756 Lamängen, 1770 Lamboängen, 1776 Landbo ängarne. 1963 sanottu lamm-bokärrsengin. Ollut Perintökujan kohdalla. Etelämpänä on → Ko. 51, Landboåker, Landboängsberget. (MHA 21:V, 21:VI, 378 c32; Nk 1963) 87/53

* **Ledkärr** Virkatien itäpäässä ollut niitty, jota sanottiin 1963 ladukärrsengin, ledukärr. (Nk 1963) 87/52-53

* **Ledängen** ('Veräjäniitty') Tikkurilantien pohjois- ja Manttaalitien länsipuolella ollut Rutarsin niitty. 1913 Ledängen, 1963 sanottu ledengin. 1970 ehdotettiin tien ja puiston nimeksi Veräjäniitty, Ledängen; kävelykadun nimeksi Veräjänpolku, Ledstigen; ja tien reunassa olevan pienen puistikon nimeksi Veräjänkorva, Ledsidan, jossa korva ilmaisi lähellä olevaa paikkaa, veräjän lähellä. Niitylle johti → Hagatåde. 1978 lohkotettiin tila Ledängen (Manttaalitie 12). 2011 kaavaehdotukseen → Veräjäniitty. → Veräjäpolku. → Ko. 41, Ledäng. (MHA 21:409; Nk 1963; Talve 1972: 10; Nt 1970; Suutari, Spnk 2007: 180) 87/54

* **Lempokärki** → Landbokärr.

Lentoasemantie, Flygstationsvägen Alkuosa on vanhaa Veromiehenkylän Takamaalle johtanut Takamaantietä. 1961 esitettiin koulutiekse tietä Backas – Uusi Autokoritehdas. Yhteys Kehätieltä lentoasemalle valmistui 1969. Tätä ennen lentokentälle kuljettiin Tuusulantien suunnasta Kiitoradantietä ja vanhaa *Lentokentäntietä pitkin. Kartoissa 1966-74 nimi on vain Kehä III:n pohjoispuolella, mutta 1976 eteläpuolellakin. 1999 Ulpu Lehti sommitteli Kehä III:n eteläpuolelle Lentoasemantien sijaan nimeä Pehtoorintie, mutta se annettiin idemmäksi. Seututietä 135 välillä Kehä III - Ilmakehä. → Ko. 51, 53. Vanhempi yhteys → Ko. 53, Lentokentäntie. (MHA 37:52, 37:57; Tieltk 1961-62; Hp 1969: 14; Ok 1966; Nt 1970, 1979; Ak 1980, Kv YM 1981; Vna, Lehti 1999; Hp 2001: 37) 87/53

Lentoasemantie on 12 kunnassa: Joensuu, Joroinen, Jyväskylän mlk, Jämsä, Kauhava, Laukaa, Liperi, Pirkkala, Pori, Savonlinna, Turku ja Vantaa. Lentokentäntie on 25 kunnassa: Hyvinkää, Ilmajoki, Inari, Joroinen, Kajaani, Karvia, Kauhava, Kemi, Kempele, Kivijärvi, Kotka, Kruunupy, Kuusamo, Lappeenranta, Lestijärvi, Oulu, Oulunsalo, Raah, Rautjärvi, Rovaniemi, Siilinjärvi, Vaala, Vaasa, Vihti, Ylivieska. Lentokentänkatu on Mikkeliissä, Suomenjoella ja Tampereella. (MML Karttapainika 2006)

Uusi Helsingin lentoasema avattiin olympialaisiin 1952. Tienviitassa luki Seutula ja Lentokenttä, joten kenttää alettiin kutsua Seutulana lentokentäksi. Näin erotukseksi vanhemmasta Malmin lentokentästä (1936), vaikka kenttä ei sijainnutkaan Seutulassa asti.

Asematoiminta alkoi puuparakissa ja uusi lentoterminäali avattiin vasta 1969. Sitä on laajennettu useaan otteeseen. Toinen kiitotie otettiin käyttöön 1956 ja kolmas 2002. Lentokoneiden suurentuessa kiitoteitä on jatkettu.

Lentoaseman virallinen nimi on nykyisin kansainvälisen käytännön mukaisesti Helsinki – Vantaan lentoasema, Helsingfors – Vanda flygplats (1977), englanniksi Helsinki – Vantaa Airport, mutta markkinoinnissa Helsinki Airport. Ruotsin kielen flygstation tarkoittaa Ruotsissa vain sotilaslentokenttiä, joten vastineena on nimenomaan flygplats.

* **Lentokenttäkaupunki, Flygfältsstaden, The Airport City** 1990 syntynyt kaupungin uusi identiteetti, jossa lentokenttä on kaupungin voimavara, ja yleiskaavassa 1992 esitetty kokonaisuus. 1990-luvulla Vantaan kaupungin markkinointinimi, jolla tarkoitettiin suppeimmillaan lentokentän eteläpuolista ilmailulaitoksen omistamaa aluetta (1997) ja laajimmillaan koko Vantaan kaupunkia. Myöhemmin → Aviapolis. (Hp 1989: 98 virheellisesti Lentosatamakaupunki; Hirvonen 2005: 167, 179, 183, 185) 88/53

Lokinpuisto, Lokkiparken 2014. Ryhmänimi (ilmailu). Lokki on vanhoja lentokoneitamme, Douglas DC-3, joka on rakennettu Kaliforniassa 1943, hankittiin Aero Oy:lle 1947, laskeutui uudelle lentokentälle 1952 ja lensi viimeisen kerran 1986. Se kunnostettiin ja oli nähtävillä Kivistön asuntomessuilla 2015. Nimi tuli asemakaavaan väärin Lokkipuisto, mikä korjataan 2017. Nimi johtuu lentokoneen nimestä Lokki, ei linnunnimestä lokki. → Pyrynaukio, Tiiranpuisto, Virinpolku. (Or 2014; Nr 2014; Nr 2016; Kala 2017)

Manttaalikuja, Mantalsgränden Ryhmänimi (verotus). Tässä on ollut 1913 Pottskogstådet, 1963 pottskuugstoode, 1966-72 osa Valimotietä, 1974-88 Veräjäpolku, Ledstigen, 1985 asemakaavaan nykyinen nimi. → Veräjäpolku. (SLS 1913; Nk 1963; Ok 1966-88: Ak 1985; Ok 1990) 87/54

Manttaalipuisto, Mantalsparken 1985. Ryhmänimi (verotus). Manttaalitien ja Rälssitien välissä. (Ak 1985) 87/54

Manttaalitie, Mantalsvägen 1970. Ryhmänimi (verotus). 1974 suunniteltuna Äyritieltä Pyhtäänkorventielle, 1982 valmis vanhan Tikkurilantien osuuden pohjoispuolella, 1985 asemakaavaan myös Tikkurilantien vanha osuus Manttaaliatieksi, näin kartassa 1990. Manttaali merkitsi alun perin taloa, mutta vakiintui osoittamaan tilan kokoa. Manttaalia eli koukkua eli täyttä veroa vastasi 18 äyrinmaata eli kyynärrää kylävainiossa. Helsingissä on sama nimi (1960). Manttaaliatie 1:ssä oli A&W Konekulma Oy, entinen Lampukas (1959), 2009 MariGroup'in Marivillage. Manttaaliatie 3:ssa on talo → Annefred (1913). → Ko. 80, Maristee. (Voionmaa 1950: 105; Hki 1970: 171; Nt 1970; Ok 1974-90; Ak 1985; Kala 2009) 87/54

Markkatie, Markkvägen 1999. Ryhmänimi (verotus). Nimi-ehdotuksia olivat Markkakuja, Markgränden; Kolikkokuja, Myntgränden, ja Summakuja, Summagränden. Näistä valittiin ensimmäinen. Markka-sanana kantagermaanin alkumuoto on tarkoittanut merkkiä ja on voinut viitata viranomaisten lyömiin merkkeihin tai vaakojen merkkiivoihin. Markka oli alkuaan pohjoismaista alkuperää ollut paino-yksikkö, joka mainitaan Englannissa 857 ja levisi sieltä Saksaan ja Ranskaan; Kölnin markka 1524-1857, Ruotsi-Suomessa 1536-1755 (233,856 g). Rahayksikkönä markka oli Ruotsissa 1512-1664, Tanskassa 1524-1618, Suomessa 1860-2002, Saksassa 1871-2002 ja Virossa 1918-28. Vanha hopeamarkka oli 8 äyriä. Yleisimmin käytetty raha Uudellamaalla oli koko keskiajan Tallinnan raha, jonka mukaan laskettiin maaverot ja mitattiin maat täällä vielä pitkään uudelle ajalle. Euro tuli käyttöön käteisrahana 1.1.2002 ja korvasi markan 1.4.2002. Helsingissä on Pennikuja, Pennigränden (1975), markka oli 100 penniä. → Avia Centre. (Voionmaa 1959: 105; Hki 1979: 43; Kuisma 1991: 445; Nr 1999; Ak 2000; Ok 2003) 87/53

Mekaanikontie, Mekanikervägen 1979. Ryhmänimi (lentokenttä). Tie sijaitsee lentokentän teknillisellä alueella. Helsingissä on Mekaanikonkatu, Mekanikergatan (1954). → Ko. 53. (Hki 1970: 203; Ok 1979) 89/52

* **Mellanhagen** 1913, Kirkonkylän Backaksen haka. Ollut Kehä III:n Tammiston kauppapientien alikulutunnelin kohdalla. Sama kuin → Fårhagen ja → Storhagen. (SLS 1913)

* **Mohrängen** ('Korpiniitty') Tikkurilantien ja Pakkalantien risteyskässä ollut niitty. 1761 Mohrängen, 1913 Moreäng (Sandbackan), Moreängen (Storbackaksen), 1963 sanottu muure (niitty). Lienee sama kuin seuraava. Tämän itäpuolella oli → Faräng. (MHA 381 c32; SLS 1913; Nk 1963; Kepsu 2005: 23; Kepsu 2008: 87) 88/52

Mar on suo, räme, järvi. Sen vanha rinnakkaismuoto mor on säilynyt vain paikannimissä. Uudellamaalla esiintyvät sanat brink (rinne), klev (rotko) ja mor (korpi) ovat peräisin itäiseltä Sveanmaalta, etenkin Uplannin ja Södermanlannin maakunnista. → Ko. 61, Morkärr, ko. 64, Mordbrinken; ko. 95, Mordrå. (Kepsu 2005: 23; Kepsu 2008: 87)

* **Muru** Kepsun löytämiä Veromiehenkylän pellonnimiä: 1699 muur, Murn, Murr, Muurr, Mure, sanottu muura. Nimen takana lienee hämäläinen sana muru eli pieni pelto. Lienee sama kuin edellinen. (Kepsu 2005: 150)

* **Nokian kaapelitehdas** 1912 perustettu Oy Nokia Ab:n kaapelitehdas toimi Helsingissä Salmisaareessa. Nokia siirsi kaapelikoneosaston vuokratiloihin 1970 ja osti 9 ha alueen 1972. Teollisuusrakennus valmistui 1979. Ensimmäinen savu 2. (Hp 1976: 18; Ahtiainen & Tervonen 2002: 340-341, 429) 87/52

* **Nurkka, Hörnet** 1970 nimetty pieni puisto tienhaarassa. (Nt 1970)

* **Nyland** Niitty, jonka luona oli torppamökkejä, luultavasti nuori nimi niityille faare ja muure. 1963 sanottu nyylann. Ollut Tikkurilantien ja Pakkalantien risteyspaikoilla. (Nk 1963) 88/52

* **Nyåker** 1913 Nyåker, Sandbackan pelto, ollut Pakkalantien 32:n kohdalla, missä Tikkurilantie ylittää Tolkinkylän rajan. (SLS 1913)

* **Nyängen** 1948 ja 1953 Nyängen oli Tikkurilantien pohjoispuolella, Manttaalitien ja Kiitoradantien välissä ollut Knapaksen niitty. 1963 sanottu nyengin. Niitty lohkottiin 1955 ja 1957, jolloin syntyivät Johansro ja Björkkulla. 1973 erotettiin Pottängen. (MHA 21:184, 21:213, 21:218, 21:373, 21:407; Tieltk 1948; ULk 1967) 87/54

Ohtolanpolku, Björnsstigen 1993, lähtee Ohtolankadulta. Tie on entistä Hämeentieä, Tuusulantietä ja 1966-97 Köyhämäentieä. Kirkonkylän kantatalon nimestä Björns, ei karhusta björn. Ohtola on suom. käännösmuokaus. Ohto eli otso on karhun kiertoilmaus. Leppäkorvessa oli Kontiopolkku, Björnsstigen, siitä tuli Pikkukontionpolku, Lillbjörnsstigen. → Ko. 68, Köyhämäentie, Ohtolankatu, Ohtolanpolku; ko. 69, Björns; ko. 84, Kontiopolkku; ko. 69 Björns; ko. 84, Kontiopolkku. (Ak 1993; Ok 1997; Nr 2011) 87/54

Pakkalantie, Backasvägen 1970. Tie näkyy jo kartassa 1786, mutta lähti Ylästöntieltä nykyistä idempää. Pakkalantie oli kartoissa 1966-72 vain Helsingin ohikulkutien (Kehä III) eteläpuolella, 1974 nimetön, 1976 vain Kehä III:n pohjoispuolella ja 1982 sekä etelä- että pohjoispuolella. Nimi viittaa Backaksen kartanoon, joka on Veromiehenkylän kantatalo nro 1. Tikkurilantien pohjoispuolella tie jatkuu Pakkalan huoltotienä, se on entistä Katriinantietä. Tie jakaantui asemakaavassa kahteen osaan: Väinö Tannerin tien eteläpuoleisen osan uusi nimi on Pakkalan puistotie (2004). Pakkalantie 15:ssä on autoliike Magneetti (2007). Helsingissä on Mäkelänkatu (1928, 1913 Bakkas-katu), Backasgatan (1913) ja Teuvo Pakkalan tie, Teuvo Pakkalas väg (1970), se näytelmäkirjailijoista. → Ko. 51; ko. 53, Pakkalan huoltotie. (MHA 37:56, 37:70; Hki 1970: 123; Hki 1979: 43; Nt 1970, 1979, 2001; Ak 1980, Kv YM 1981, Kehä III:n eteläpuolelle; Ak Kv 1982, SM 1983, Kehä III:n pohjoispuolelle)

Asemakaavassa 1981 nimi annettiin Ylästöntielle, mikä korjattiin kaavamuutoksessa 1982. (Ak Kv 1980, SM 1981; Akm 1981, Kv SM 1982)

Pakkalantie on 11 kunnassa: Artjärvi, Kangasala, Kars-tula, Laihia, Lohtaja, Nakkila, Nummi-Pusula, Pirkkala, Pulkila, Vantaa. (MMH Karttapaikka 2006)

Palo-oja, Brunabäcken 1913 Brunabäck oli Kirkonkylän Backaksen pelto, nimen väitettiin johtuvan sanasta "brän-na", sijainnut Perintötien itä- ja Äyritien pohjoispuolella Äyritie 7:n kohdalla. 1913 Brunabäcktädet oli ilmeisesti tie, joka on ylittänyt Brunabäckenin sillalla ja näkyy vuoden 1933 pitäjänkartassa. Helsingin Ruskeasuon ruots. nimen alkuperäinen muoto on murteellinen Brunakärr, jossa alkuosa bruna (lyhyt suom. u) vastaa nykyruotsin sanaa brånad, muinaisruots. bruni, brone, ja merkitsee palo, kaski, kyttö. Siksi luonnonoja Rälssipuistossa ja Manttaali-puistossa nimettiin 2013 Palo-oja, Brunabäcken. → Ko. 18, Bruna äng; ko. 63 Brunatäget; ko. 64, Brunan (pelto), Brunavägen; ko. 66 Bruna (pelto), Brunaberget, Brunabergs Rå, Rusokallio; ko. 96 Brunalandet; ko. 98, Brunakärr. Vertaa, että Ruskeasanta on Rödsand. (SLS 1913; Hki 1970: 132; Nr 2013; Kala 2013)

Oja, bäck(en), tarkoittaa Vantaalla paitsi kaivettuja, myös luonnonuomia. Oja-sanan alkuperäisyyttä Helsingin pitäjässä todistaa 1640 Herukkaaja. *Puro*-nimet kuuluvat Keski-Suomen, Savon, Pohjois-Karjalan ja Kainuun nimistöön. Puro-sana onkin saatu kirjakieleen Keski-Suomen murteesta. Muualla Suomen paikannimissä käytetään oja-sanaa Lappiin asti, myös Uudellamaalla ja Hämeessä, mutta Pohjanmaan rannikolla esiintyy *luoma* ja rannikon ruotsalaisalueilla *bäck(en)*. Lisäksi kerran on 1960-luvun nimistönkeruussa saatu ruots. nimessä *dike(t)* (Kannistossa Bäckisdiket).

Perintökuja, Arvsgränden Ryhmänimi (verotus).

1. Asemakaavassa 1985 Tikkurilantiestä erosi lyhyt Perintökuja, jota 1999 jatkettiin ja nimi muutettiin Perintötieksi. Uusi Perintökuja oli kävelykatu Perintötien etelä-päässä. Asemakaavassa sen ruots. nimi oli Arvsstigen, siitä 2013 Perintöpolku, Arvsstigen, koska oli jalankulku-katu eikä kylttiäkään vielä ollut. Tässä on ollut → Lamän-

gen. (Ak Kv 1985, YM 1985; Ok 1998; Ak 1999; Vna 1999; Ok 2000; Or 2013; Nr 2013) 87/53

2. 2016. Perintötietä länteen Robert Huberin tielle kaa-voitettu uusi katu. (Or 2016; Kala 2016; Kv 2016)

Koska arv on ruotsiksi myös kasvi, esim. pihatähtimö tai vesiheinä on ruotsiksi våtarv, niin pidetään kiinni enti-
sestä kirjoitustavasta, sillä siitä saa selvän kuvan, että on kyse perinnöstä. Jos olisi kyse arvväxter-kasvista, niin silloin voisi olla Arvvägen, Arvgränden jne. (Niklas Wenman 2011)

Asuntorakentamista Perintökujalle, Arkkitehtitoimisto Forma-Futura Oy 2016. Vasemmalla Avia Line.

Perintöpolku, Arvsstigen Ryhmänimi (verotus). Asema-kaavassa 1985 Tikkurilantiestä erosi lyhyt Perintökuja, jota 1999 jatkettiin ja nimi muutettiin Perintötieksi. Uusi Perintökuja oli kävelykatu Perintötien eteläpäässä. Asemakaa-vassa ruots. nimi oli kuitenkin Arvsstigen, joten tästä 2013 Perintöpolku, Arvsstigen, koska se on jalankulkukatu eikä kylttiäkään vielä ollut. Tässä on ollut → Lamängen. (Ak Kv 1985, YM 1985; Ok 1998; Ak 1999; Vna 1999; Ok 2000; Or 2013; Nr 2013; Kala 2013) 87/53

* **Perintöpuisto, Arvsparken** 2016. Ryhmänimi (verotus). Uuden Perintökujan (2) varrelle luonnosteltu puisto, jota ei tullut asemakaavaan. (Or 2016)

Perintötie, Arvsvägen 1970. Ryhmänimi (verotus). Ensin Tikkurilantieltä lähti lyhyt Perintökuja, jota ei rakennettu. 2002 asemakaavaan tuli tilalle Tikkurilantieltä Äyritielle johtava Perintötie. (Nt 1970; Ok 1974; Nr 1998) 87/53

Plootukallio, Plåtmyntsberget 2009. Lähivirkistysalue. Nimi ei liity verotukseen kuten Markkatie, Äyritie ja Perintötie (veromarkka, veroäyri, perintövero), vaan vanhoihin rahoihin, joka ei ole ollut Veromiehessä nimistön aihepiiri-nä. (Nr 2009; Or 2013; Nr 2013; Kala 2013; Nr 2016)

Nimettiin 1992 Vuotavankallio, Rinnanberget, mutta puisto jäi asemakaavaan ilman nimeä. → Rinnanberget; ko. 51, rinnanbekkin.

(Plootukatu, Plåtmyntsgatan) 2016. Katu Toiseltasavulta itään, Plootukallion mukaan. 2008 kaavaluonnokseen Plootukuja, Plåtmyntsgränden. Ehdotuksena oli myös Kruunukuja, mutta seudulla oli jo paljon Kruunu-nimiä, kuten Kruunuvuori. Toinen ehdotus oli Kolikkokuja, Mynt-gränden. (Nr 2008; Nr 2009; Nr 2016)

(Plootupiha, Plåtmyntsgården) 2016. Lyhyt jalankulku-katu Tikkurilantieltä etelään, saatetaan merkitä asemakaa-vaan myös pihakatuna. Läheisen Plootukallion mukaan. Kaavaluonnoksessa 2009 Plootupolkku, Plåtmyntsstigen. (Nr 2009; Nr 2016)

(Plootupolkku, Plåtmyntsstigen) 2016. Kävelykatu Plootukallion vieressä. (Nr 2016)

* **Plootutie, Plåtmyntsvägen** → Studiobulevardi.

* **Pottskogen** ('Lätäkkömetsä') Metsä Pyhtäänkorventien pohjoispuolella. 1963 sanottu pottskuugin. → Ko. 51, Pottshagen, Pottskogen, Pottskogshagen, Pottskogståde, Pottskogsåkern, Pottåkern, Pottåkersbac-ken, Pottåkerskärr. (Nk 1963) 88/54

* **Pottskogsbacken** → Pytinoja.

* **Pottskogståde** ('Lätäckömettsäntie') Kirkonkylästä pohjoiseen johtanut tie näkyy kartassa 1776, jossa Kehä III:n liittymän kohdalla on Winter vägs åker ja kartan paikkauksessa myös Winter vägs ängar ja Stor pott. 1913 Pottskogstådet, vertaa → Träskistådet. Talven kartassa 1972 (1890-1910) Pottskogståde kauempana sijainneiden Pottskog-nimisten peltojen mukaan. 1942 Egoväg, 1963 sanottu pottskuugstooode. Tie lähti Kyläraitilta Olofsin talon ja nykyisen Tuusulanväylän kohdalta, kulki Kehä III:n idästä Tuusulanväylälle etelään laskevan rampin kohdalla ja jatkui pohjoiseen nykyisen Manttaalitien suuntaan. Tie on kokonaan hävinnyt. Rinnakkaisnimenä oli Talvitie. Tåd, -et, puhtaammin tåd, -et, on tie; siitä kansanomainen sana on tåg, -et. Tå on varvas, tåg on mm. kulkue ja juna ja tåga tarkoittaa järjestyksessä kulkemista, marssimista. → Ko. 51, Pottshagen, Pottskogen, Pottskogshagen, Pottskogståde, Pottskogsåknern, Pottåknern, Pottåkersbacken, Pottåkerskärr. → Ko. 52, Pyttistådet (Pyhtäänkorventie); ko. 64, *Hemtoda (Pelottomanpolku), *Smedjebackatoda (Heidehofinpolku); ko. 65, *Simonsbölle toda (Simontie); ko. 69, Josvatådet (Josvankuja), Kvarmtådet (Myllykuja) ja *Olofståde; ko. 74, *Vaivaiståde. (MHA 21:VI, 21:106, 21:139, 21:242, 21:326, 21:333; SLS 1913; SLS 1963; Talve 1972: 10, kartta, 23, 45, 53; Slotte 1999: 115) 86-87/54

* **Pottängen** 1913, Olofsin haka nykyisen Rälssitien itäpuolella, Äyritie 7:n kohdalla. → Ko. 51, Pottshagen, Pottskogen, Pottskogshagen, Pottskogståde, Pottskogsåknern, Pottåknern, Pottåkersbacken, Pottåkerskärr. (SLS 1913)

(**Pyhtäänkalliontie, Pyttisbergsvägen**) Tikkurilantieltä Ilmakehälle johtava katu nimettiin 2003 Pyhtäänkorvenportti, Pyttisporten, 2006 Aviapoliksantie, Aviapolisvägen, joka oli rekisteröity nimi, 2007 nykyinen nimi. Katua ei ole rakenettu. (Nr 2003; Nr 2006; Nr 2007; Ak kala 2007) 88/53

Pyhtäänkorvenkuja, Pyttisgränden 1970, Pyhtäänkorventien länsiosan nimeksi. (Nt 1970, Ok 1974; Ak 1985; Nr 2006 ja 2007) 88/53

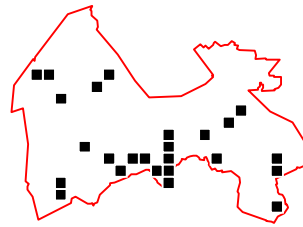
* **Pyhtäänkorvenoja** → Pyttisbäcken.

(**Pyhtäänkorvenportti, Pyttisporten**) Ilmakehältä etelään Kiitoradantielle käännetty Pyhtäänkorventielle johtavaksi luonnosteltu katu. Katso seuraavaa. (Akm luonnos 002132; Kala 26.9.2011)

Pyhtäänkorventie, Pyttistådet Hämeentieltä (Köyhämäentieltä) kääntyi länteen pieni polku, 1765 skogsväg, 1913 Pyttistådet, 1963 pyttistooode, joka johti Höforsängen-nimiselle niitylle. Koko aluetta on kutsuttu pyttis ja polulla oli veräjä pyttisled. Etelämpänä oli → Hagatåde. Pyttis-nimen katsottiin viittaavan Pyhtään pitäjään, joka on ruotsiksi Pyttis, joten 1970 annettiin nykyinen nimi. Nimen merkitys oli kuitenkin 'Pytinpolku'. Tie lähti Kiitoradantieltä, mutta asemakaavassa 1988 alkupää käännettiin pohjoiseen. 2006 Finnair Oyj esitti, että Manttaalitietä Kiitoradantielle annettaisiin uusi nimi Simutie tai Aerontie, koska Finnairin koulutuskeskuksessa käyvät ulkomaalaiset eivät osaa lausua nimeä. Nimeä ei muutettu, koska kyseessä on yksi Vantaan vanhimista teistä, vanhat nimet ovat paikkakunnan historian muisti ja nimet paikallistavat vanhoja kulkureittejä. Ongelma on varmasti ääntämisessä, kuten suomalaisillaakin on muissa maissa. Osoite voidaan antaa kirjallisesti sekä suomeksi että ruotsiksi. Myös Kirkonkylässä on tådet-loppuisia kadunnimiä. → Pyttisberget. (MHA 378 c32; SLS 1913; Nk 1963; Nt 1970; Talve 1972: 10; Ok 1974; Ak 1988; Ulpu Lehti 13.9.2003; Nr 2006)

Pyhtäänpolku, Pyttisstigen 1978 täältä lohkottiin tila Pyttis (Pyhtäänpolku 2). Tiennimi karttaan 1984, lähtee → Pyhtäänkorventieltä. Tie ei ole asemakaavassa, jossa oli 1985-2008 kuitenkin lännempänä katu, joka jäi rakentamatta. Helsingissä on Pyhtääntie, Pyttisvägen (1936), se Itä-Uudenmaan pitäjistä. (MHA 21:409, 21:423; Hki 1970: 130; Ok 1984; Lehti 2002; Akm 001942)

(**Pyrynaukio, Pyyrplatsen**) 2008. Ryhmänimi (ilmailu). Pyyr on ollut varhainen lentokone, joita valmistettiin 42 kpl 1939-41, ensilento 29.3.1939, suunnittelija Arvo Ylinen. VL Pyyr oli ilmavoimien harjoitushävittäjä 1962 asti. Ilmailumuseossa on VL Pyyr II PY-27. → Lokinpuisto, Tiiranpuisto, Virinpolku; ko. 71, Pyyrkujä. (Hp 1982: 96-97 kuva, 99-100; Nr 2008) 88/53

Vanhat toda- ja tåde-nimet.

Tod(e) on ollut Helsingin pitäjän ruotsalaiskyllissä pienten teiden ja polkujen yleisnimitys 1900-luvulle asti, vanhemmissa maanmittausasiakirjoissa myös tåg.¹

Tådet-nimiä esiintyy rannikolla Inkoosta Sipooseen.

Tå(et), puhtaammin tåd(et), tarkoittaa tietä; siitä kansanomainen sana on tåg(et).² Murteellisia muotoja ovat toda ja tode.

Sekä tä että tåg merkitsevät kyläkujaa, aidattua tietä, karjakujaa yms. Sana on vanha germaaninen laina kuten suomen tanhua, joka merkitsee karjapihaa, -tarhaa, aidattua kujaa, pihaa, kenttää ja aukiota.³ Vertaa, että tån on varvas; tåg(et) on mm. kulkue ja juna; tåga tarkoittaa järjestyksessä kulkemista ja marssimista.

Kadunnimissä tådet-loppua on syytä käyttää vain alkuperäisillä tådet-nimisillä teillä. Niiden suomalainen vastine on kuja (Josvankuja, Myllykuja), joka parhaiten vastaa sanaa, mutta vastineena esiintyy isolla kadulla myös tie (Pyhtäänkorventie).

(1) Talve 1972: 9-10, kartta; Nikander 1975: 14-15. (2) Slotte 1999: 115.. (3) Nssk 1970, Häkkinen 2004: 1270; Hki 1999: 47.

Pytinoja, Pyttisbäcken Pyhtäänkorventien ali Kattilaojaan laskeva luonnonoja. 1913 Pyttisbäcken, 1934 Fårkaskbäcken, 1963 Pottskogsbäcken ('Lätäckömettsäntie'), 2009 Pyhtäänkorvenoja, 2013 nimetty Pytinoja, Pyttisbäcken.

Katso etymologiaa → Pyttisberget. → Ko. 51, Pottshagen, Pottskogen, Pottskogshagen, Pottskogståde, Pottskogsåknern, Pottåknern, Pottåkersbacken, Pottåkerskärr; ko. 53, Foorikaski; ko. 68, Kittelbäcken. (SLS 1913; Pk 1934; Nk 1963; Pienvedet 2009: 8, 45-46; Nr 2013; Kala 2013) 87/53-54

(**Pytinojanpuisto, Pyttisbäcksparken**) 2014. Virkistysalue, jossa virtaa → Pytinoja. Katso edellistä. (Nr 2014)

Pyttisberget Veromiehenkylän ja Kirkonkylän rajakallio, jossa jyrkänkeitä. 1844 Pyttis tracten, 1934, 1958 ja 1965 Pyttisberg, 1963 sanottu pyttisbärggi, 1967 Pyttisberget. Peruskartoissa Lentoasemantien länsipuolella, mutta opaskarttaan 1994 Pyttisberget Lentoasemantien itäpuolelle ja 2003 Teknobulevardin itäpuolelle. Kolmen kallion väliseen solaan on rakennettu Lentoasemantien ja Ilmakehän liittymä. Korkein kallio Tietotien puolella kohoaa +60 m meren pinnasta, mutta rajakallio Ilmakehän pohjoispuolella on sekä +59 m korkea. 2012 päätettiin, että nimeä ei suomennoteta. 2014 kaavaluonnokseen Pyttisberget. → Rinnanberget. (Pk 1934, 1958; Nk 1963; Tk 1965; Pk 1967, 1978; Ok 1994; Kepsu 2005: 102; Nr 2012; Nr 2014) 88/53

Nimen on arveltu viittaavan Pyhtään pitäjään (Lehti). Pitäjännimen Pyhtää, ruotsiksi Pyttis (1380 Pyttis), on katsottu tulevan sanasta pyhä, jolloin Pyhtää olisi 'Pyhäjoki'. Kymijoen haarassa on keskiaikainen Pyhän Henrikin kirkko. Se rakennettiin lohikosken äärelle, mitä lohett Pyhtään vaakunassa kuvaavat. Kirkkoja on voitu rakentaa aiemmille pyhille paikoille. → Pyhtäänkorventie.

Saulo Kepsun mukaan pitäjännimi on suomalaisperäinen, koska pitäjän muukin nimistö on suomalaisperäistä. Siten Pyhtään kirkonseudun nimi olisi ollut alkuaan *Pyhit(ty) (Pyh(i)t-). (Kepsu 2005: 33, 49, 51, 248)

Pitäjännimeä on käytetty myös muodoissa Pyhtäs ja Pyhtä ja taivutettu Pyhtäs, Pyhtähäs ja Pyhtäas, mutta nykyisin Pyhtäällä. Sami Suvirannan mukaan konsonanttiyhtymä ht ei kuulu ruotsiin ja on korvattu tt:llä, jota suomeen lainattaessa ei olisi tarvinnut muuttaa. Siksi suomenkielinen nimi on alkuperäinen. Nimi voisi liittyä eteläkarjalaiseen sukunimeen ja talonnimeen Pyyhtiä. Nimien

Pyhtää, Pyyhtiäk, Pyyhtää (Pyyhtääjärvi Laukaassa) alkuperä on kuitenkin tuntematon. Pohjoissuomessa esiintyy myös Pyhtinen, Pyhtilä. (Suviranta, Sp. 2007: 357)

1537 mainitaan Espoon Lahnuksen ja Råskogin välillä Kalajärvenpyhti. 1640 esiintyy Keimolan ja Riipilän rajalla Pytinkallio rä. Samalla tavalla Pyttisberget sijaitsee Kirkonkylän ja Veromiehenkylän rajalla. → Ko. 22, Pytinkallio rä; ko. 53, Pyttisberget. (Voionmaa 1950: 100; Kuisma 1990: 266-267)

Kotuksen nimiarkistosta löytyy Enontekiöltä Pytti träs (1965). Lumivaaralla on asunut Pytti-Jussi (1967). Keiteleellä on asunut Pytti-Jussi (1956). Mellilässä Pytty on kantatalo Niinijoen pohjoisrannalla, nykyisin Vainio, koska Pytty oli omistajien mielestä sopimaton; 1722 aloitetussa Loimaan rippikirjassa on mainittu talonnimenä Simon Pijitty. Pielavedellä Pytty on suurehko saari Pielavedessä, Kirkkosaaren pohjoispuolella, 1850 Pyttisaari (1971). Säkylässä Pytty on syväne Pyhäjärvässä (1964). Heinävedellä on Pyttikallio eli Pyttymäki, nimen alkuperää ei tiedetty; kallion kohdalla on rautatiessä kalliroleikkaus püttü (1976). Kannonkoskella on Pyttikallio, sen rinnakkaisnimenä on Pönttövuori. (Kotus NA)

Lähtökohtana voisi olla pyttymäinen jyrkkäreunainen rajakallio. Nimi sisältänee suomen sanan pytti ja ruotsin genetiivin s:n. Pytti on samaa kantaa kuin pysti ja pystytää. Oikea käännös olisi Pytinkallio.

Toisaalta nimi voi johtua vanhemmasta nimestä Pyttis tracten (1844), joka tarkoittaa kalliomäkien ympäröimää suota. Sipoossa on Pyttismossen, joka on myös mäkien ympäröimä suo, siis muodoltaan pytty. (Kallaluoto 8.12.2011)

Pytti-sanalla on vähättelevä merkitys. (Häkkinen 2004: 991)

Pyttisberget. / TKA 2017.

* **Pyttisbäcken** → Pytinoja.

* **Pyttiskärret** ('Pytinsuo') Suo Pyttisbergetin kaakkoispuolella, Pyhtäänkorvenkujan pohjoispuolella. 1913 Pyttismossen, sanottu pyttismåsan, 1934 ja 1978 Pyttiskär, joka yhä virastokartalla Sokkakujan kohdalla, pitää olla Pyttiskärret. → Pyttisberget. (SLS 1913; Pk 1934, 1978; Kepsu 2005: 102, 248) 88/53-54

* **Pyttislede** → Pyhtäänkorventie.

* **Pyttistådet** → Pyhtäänkorventie.

* **Rinnanberget** → Vuotavankallio.

Rittal Rittal Oy markkinoi saksalaisen emoyhtiön Rittal GmbH & Co. KG:n valmistamia sähkökytkentäkaappeja, infokioskeja, ulkokaappeja ja kontteja jne. Myös läheisen bussipysäkin nimenä. Tammiston kauppatie 35. 87/54

* **Robert Huberin polku, Robert Hubers stig** 1998. Robert Huberin tieltä Perintötielle mennyt kävelykatu. Itäosasta 2016 → Huberinpolku, länsiosasta → Perintökujä. (Nr 1998; Ok 2000; Ak 2002; Akm Kala 2016; Kv 2016) 87/53

Robert Huberin tie, Robert Hubers väg Tälle paikalle muodostui tie Spanskiksen ja Rosendalin metsälohkojen väliin isossajaossa 1904. Tie johti Veromiehenkylän ja Rosendalin (Tammiston) tilan takamaille. 1957 perustettiin Takamaantien hoitokunta ja otettiin käyttöön nimi Taka-

maantie, Utmarksvägen. 1960 esitettiin poikkiteille nimiä Niemeläntie ja Lampokärjentie. 1960-luvulla tänne alkoi sijoittua teollisuutta. Asemakaavaa (1981) laadittaessa tämä oli yksi harvoista kylän takamaille johtavista teistä ja tiekunta piti tärkeänä nimen säilyttämistä. Vuosien kuluessa jouduttiin kuitenkin toteamaan, että nimi ei ollut kovin onnistunut, koska kysymys on keskeisestä alueesta eikä takamaasta. Nykyinen nimi annettiin Oy Huber Ab:n esityksestä 1991 ja otettiin käyttöön 1992. Kadun varren yrityksillä ei ollut mitään nimen muuttamista vastaan. Espoossa oli tiet Takamaa, Fjärrmarken; Takamaantie, Fjärrmarksvägen; ja Erätie, Utmarksvägen. Taka-vartalo ei esiinny normaalina substantiivina, joten -ka voi olla ikivanha johdin. → ko. 91, Takamaat. (MHA 37:VII, 37:1, 37:31, 37:33, 37:38, 37:39, 37:44, 37:45, 37:62, 37:78; Tielik 1957-58, 1960; Nt 1960, Ok 1974; Ak Kv 1979 ja SM 1981; Ak Kv 1980, SM 1981; Nr 1991; Kala 1991; Ok 1994; Häkkinen 2004: 1260) 87/53

Sveitsiläinen insinööri Robert Huber (1884-1905) valmistui kotikaupunkinsa Baselin teknillisestä opistosta. Hän työskenteli siellä konepajassa, joka valmisti silkkitelisuudelle kangaspuita, mutta alkoi tehdä myös panimo- ja vesijohtolaitteita. Huber rakensi Baselin vesijohtoverkkoa, mutta joutui konttoritöihin. Hän siirtyi rakentamaan vesijohtoverkkoa Kölniin ja Westfalenin Bochumiin. 1870 hän rakensi Neptun-yhtiön palveluksessa vesijohtoverkkoa Wienin. Työn valmistuttua yhtiö tarjosi hänelle kolme tehtävää, joista hän valitsi Helsingin ja muutti 1872 Suomeen. Saksan ja Ranskan sotaa seurannut lama heikensi Neptun-yhtiötä ja työt seisoivat pari vuotta kesään 1875. Yhtiö myi kaupungille vedenjakelun toimiluvan ja puoli-valmiin vesijohdon. 1876 vedettiin vesijohto Vantaanjoesta Helsingin keskustaan. 1880 Robert Huber otti yhtiön haltuunsa ja perusti Helsingin Vesijohtokonttorin ja 1892 metalliverstaan valmistamaan putkistoja ja muita laitteita. Yhtiö avasi haarakonttoreita myös muihin kaupunkeihin. Huber oli Helsingin kaupunginvaltuutettu. 1888 valtuusto hyväksyi rakennusjärjestyksen sisävesat. Ne olivat suurta yleisyyttä ja Huber mainosti niitä sanomalehdissä. Myös hänen neljä poikaansa opiskelivat insinööreiksi ja tulivat yhtiön palvelukseen. Robert Huber ja hänen vaimonsa Emma vuokrasivat Ali-Räckhalsia ja 1900-luvun vaihteessa hän omisti Sandkullan tilan. Hänellä oli Helsingissä Huberin talo (1891-1960, Mannerheimintie 14). 1962 Oy Huber Ab osti täältä maata ja 1966 valmistuivat keskusvarasto (Huber-hallit), konepaja ja konttori. 1993 Oy Huber Ab:n tukkuryhmä siirtyi Onninen Oy:lle ja 1995 YIT-Yhtymä osti Huber-konsernin. 2001 YIT Huberista tuli YIT Installaatiot Oy. → Ko. 62, Sandkulla. (MHA 16:11, 37:31, 37:35, 37:51; Hultin 1930: 169; Maatilat 1931: 209; Hp 1967: 26, sisäkansi, kuvia; Kultti 1968: 142; Hp 1970 takakansi; Hp 1972: 25; Vantaa 1981: 181; Litzen & Vuori 1997: 34, 77; Hockman 2001: 111-112; Claus Lindqvist 2001, Akm 001684; Ahtainen & Tervonen 2002: 316; Antti Manninen, Puretut talot, HS 2004: 60-61 kuva; Antti Manninen, HS 28.5.2006; www.yit.fi)

* **Rydjon** ('Raivio') Tikkurilantien, Rälssitien ja Perintötien kohdalla ollut viljelys. 1963 sanottu ryddjon. → Ko. 74. (Nk 1963) 87/53

Rälssipolku, Frälsestigen Nimi liittyy ryhmänimeen (verotus) ja Backaksen kartanoon. Rälssipolku oli asemakaavassa 1984 nykyisen Rälssitien alikulun paikalla, mutta nimi siirtyi kaavamuutoksessa 2002 Rälssitien ja Perintötien yhdistävälle kävelykadulle. Rälssi on ollut verovapaa tila, mm. Skattmansby on ollut rälssi. Helsingissä on Rälssipolku, Frälsestigen (1985). (Ak Kv 1983, SM 1984; Nr 1998; Hki 1999: 187; Ok 2000; Ak 2002) 87/53

Rälssipuisto, Frälseparken 1985. Nimi liittyy ryhmänimeen (verotus) ja Backaksen kartanoon. Rälssitien ja Äyritien kulmauksessa. (SLS 1913; Ak 1985; Ok 2006) 87/53

(Rälssipuistonpolku, Frälseparksstigen) 2016. Nimi liittyy ryhmänimeen (verotus). Jalankulkukatu johtaa Tikkurilantieltä Rälssipuistoon. (Nr 2016) 87/53

Asuinkerrostaloja Rälssitielle. Vuorelma Arkkitehdit 2017.

Rälssitie, Frälsevågen 1970. Nimi liittyy ryhmänimeen (verotus) ja Backaksen kartanoon. Rälssi on ollut vero-vapaa tila. Kartoissa 1974 Äyritien ja Tikkurilantien väliin suunniteltu katu, 1988 rakennettu Äyritien pohjoispuolelle ja Äyritiestä etelään lähti kävelytie Rälssipolku. 2000 Rälssitie oli myös Kehä III:n eteläpuolella, tämä osuus oli asemakaavassa 2000 asti Valuuttakatu, Valutagatan. Kadut yhdistettiin alikululla Kehä III:n parantamisen yhteydessä 2004. Kadun ylittää kävelysilta Jumbosta (1999) Flamingoon (2008). Helsingissä on Rälssintie, Frälsevågen (1986). Rälssitie 2:ssa on hotelli Holiday Inn. → Ko. 51, Rälssitie, Valuuttakatu. (Nt 1970; Ak 1985; Hki 1999: 187; Akm 2002 alitus) 87/53

* **Rösands hagen** 1913, Riddarsin haka nykyisen Junkersintien kohdalla Hämeentietä (Hyrylääntietä). (SLS 1913)

* **Sandbacka** 1928 Riddars-Söderbergistä Anders Nickille lohkottu tila. Tällöin oli jo rakennuksia. Tästä lohkottiin 1949 Elsebo ja Åkernäs. Ollut Kiitoradantie 16, nyt Teilmäki 1. (MHA 21:76, 21:106, 21:165; Pk 1934) 88/54

* **Sandvik** Suomen Sandvikens Jernverks AB:n tytäryhtiö Suomen Sandvik Oy perustettiin 1965. Uusi toimitalo 1967 Kehätien varrelle, Äyritie 14. (MHA 37:41, 37:44; Hp 1969: 29)

Seutulan katsastusasema Nimi on annettu "Seutulan lentokentän" mukaan, mutta on harhaanjohtava, koska sijaitsee kaukana Seutulan kylästä. Yritys halusi tienviitan, koska autoilijat eivät löytäneet paikkaa. Sanat katsastaa ja katsastus otettiin nykyiseen käyttöön 1922, kun Suomessa aloitettiin ajoneuvojen lakisääteinen katsastustoiminta. Toinensavu 8. (Häkkinen 2004: 378) 88/52

* **Seutulankivi, Sjöskogsstenen** Siirtokiviloikare teiden välissä tienhaarassa, jossa Hyrylääntieltä erkani tie Seutulaan (1952 lentokentälle). 1913 Sjöskogstenen (sanottu sjöskåsten, oli räjäytetty), 1963 söösko steen, 1971 Seutulankivi. Kivestä kerrottiin (1913), että kivi kääntyy joka kerta, kun se kuulee kirkonkellojen soiton. "Entinen rovasti" teeskenteli, että kertomus on uskottava ja kertoi sen apupapille. Tämä oli kivellä, kun kellot soivat ja näki, että kivi ei kääntynyt. Hän kertoi sen rovalle, joka totesi: "Niin, mutta sehän ei kuullut mitään." Ulpu Lehti (1974) kertoi: "Muuan Kirkonkylän renki oli kuullut tarinan eikä ikuisena tuomaana uskonut asiaa, vaan meni sunnuntaiaamuna kiven viereen katsomaan. Voitonriemuksena hän tuli rovas-tin luo kertomaan: 'Eipäs pyörinyt'. 'No', vastasi rovasti, 'eihän sillä ollut korviakaan, millä kuullakaan'." Tarinaa ei ole tavattu muualta Suomesta. Kivi on ollut nykyisten Tuusulanvylän ja Kiitoradantien välissä, Kiitoradantie 1:n kohdalla. Kiven mukaan nimettiin läheinen pieni tie 1970 Pyöriväkivi, Svängstenen, mutta nimi ei tullut käyttöön. → Ko. 20, Uudentuvantie; ko. 40, Näkkisten; ko. 53, Lavangonkivi, Mottmosasten; ko. 81, Mätäkiventie. (SLS 1913; Nk 1963; Nt 1970; Nk 1971; Lehti, Hp 1974-75: 12-13 kuva) 87/54

* **Seutulan työsiirtola** → Helsingin avovankilan Vantaan osasto.

* **Seutulan työterveysasema** Pyhtäänseläntie 6. 88/54

(Sky City) 2017. Veromiehen pohjoisin toimistorakentami- seen tarkoitettu osa lähinnä lentoasemaa. Tukholma – Arlandan lentokentällä Sky City on myyntialue.

Sokkakuja, Sprintgränden 2000 lentokentän alueella oli nimetön tie ja työsiirtolalle piti saada osoite. Siirtola ja tie poistuvat, joten tie piti nimetä väliaikaisesti ja neutraalisti. Ehdotuksia olivat ensin Työsiirtolantie, Arbetskolonivågen; Mittaritie, Mätarvågen, ja Sokkakuja; Sprintgränden, myöhemmin Sokkatie. 2001 nimi viittasi Ilmailulaitoksen mielestä jo menneisyyteen, vankien lukkoihin eli sokkiin. Sokka on yleensä kaksinkertainen metallipuikko ja lainaa venäjän sanasta ceká, sokka, hankain. Aiemmin tie tuli Liikelentokujan suunnasta, nyt Ilmakehältä. → Helsingin avovankilan Vantaan osasto. (Nr 2000, 2001; Ok 2003; Häkkinen 2004: 1176) 88/53

* **Storhagen** 1913 Storhagan (Storhagen), Kirkonkylän Backaksen haka. Ollut Kehä III:n Tammiston kauppatrien alikulkutunnelin kohdalla. Sama kuin → Fårhagen ja → Mellanhagen. (SLS 1913)

* **Storkärr** 1913 Storkärr. Veromiehenkylässä, tarkempi paikka ei tiedossa. (SLS 1913)

(Studiobulevardi, Studiobulevarden) 2016. Katu Aviabulevardin kohdalla Tikkurilantieltä etelään. Katu rakennetaan tulevaisuudessa puuistutuksin bulevardimaiseksi. Katu jatkuu tulevaisuudessa Virkatielle asti. Katu nimettiin alueelle suunnitellun → Aviapolis Studios -hankkeen mukaan. → Aviabulevardi, Teknobulevardi. (Nr 2016)

2008 asemakaavaluonnokseen Plootutie, Plåtmynts-vågen. Ehdotuksena oli myös Kruunutie, mutta Tuula Määttäsen mielestä seudulla oli jo paljon Kruunu-alkuisia nimiä, kuten Kruunuvuori. Hänen vaihtoehtoinen ehdotuk-sensa oli Kolikkotie, Myntvågen, mutta Espoossa on useita Mynt-nimiä. → Plootukatu; ko. 68, Koivukummuntie. (Nr 2008; Nr 2009)

Aviapolis Studios, luonnos. BM Arkkitehdit 2016.

(Studiokatu, Studiogatan) 2016. Katu Studiobulevardilta itään. Katu nimettiin tänne suunnitellun Aviapolis Studios -hankkeen mukaan. Helsingissä Länsi-Pasilassa on jo Studioaukio, Studioplatsen (2004), joka liittyy tv-studioihin, joten uudet Studio-nimet muualla eivät ole suositeltavia. (Nr 2016)

(Studiometsä, Studioskogen) 2016. Suojaviheralue Studiokadun eteläpuolella. Alue on maastoltaan metsää. Suojaviheralueita ei nimetä puistoiksi. (Nr 2016)

(Studiopolku, Studiostigen) 2016. Jalankulkukatu Studiokadulta etelään. (Nr 2016)

(Storioraitti, Storioråket) 2016. Jalankulkukatu Studiokadun päässä, Lentoasemantien varressa. (Nr 2016)

* **Stålbergsbacka** Katso seuraavaa.

* **Sundbergsbacka** 1913, eli Stålbergsbacka. Kiitoradan-tien kohdalla kulkeneen Hämeentien (Tuusulantien, Hyry-lääntien) varrella suunnitellun Ilmakehän kohdalla. Tällä kohdalla maantietä oli → Hannusas, joka oli myös Kirkon-kylässä. Ehkä siksi taloa kutsuttiin asukkaiden mukaan. (SLS 1913) 88/54

* **Sågbacka** 1938 Löfkullasta (1/2Knapas) lohkottu tila. Nimi voi viitata pärehöylään, joita oli useissa kylissä. Paikalla on nyt VW-autoliike. Kiitoradantie 2a. (MHA 21:123, 21:240)

* **Takamaantie, Utmarksvägen** → Robert Huberin tie.

Tammiston kauppatie, Rosendals handelsväg 2015, Valimotien sijaan. 1966 nimettiin Valimotie, Gjuterivägen. 1965 oli perustettu Beran lyijysulatto, joka sulatti romu-lyijyä ja valoi lyijyharkkoja ja muita lyijyseoksia (Tammiston kauppatie 26). Lähellä on ollut myös Leinovalun valimo (Tikkurilantie 129). Muuntotietä on ollut 1950-luvulla myös Bergsöen valimo. Myös Manttaalikuja on ollut 1966-72 Valimotietä. Helsingissä oli yritysalueella sama nimi Valimotie (1946) sekä rautatieasema Valimo (1972, 1949 Strömberg), Valimokuja ja Valimopolku. Siksi uusi nimi kadun sijainnin ja luonteen mukaan, vastaavasti kuin Helsingissä Malmin kauppatie (1981). Katu alkaa Helsingin rajalta ja menee myös Pakkalassa ja Veromiehessä, mutta johtaa Tammistoon. Rosendalin kartanon maat ovat ulottuneet Vantaanjoelta Tuusulan rajalle asti. → Ko. 50, 51. (Nt 1966; Ok 1966-69; Hki 1970: 215; Hki 1979: 68; Ak 1981 Tammistossa; Hp 1997: 22, 38; Hp 2001: 84; LMa 21.3.2006; Muutosehdotus Sini Virta 2014; Or 2015; Nr 2015; Nr 2016)

Kadusta on tullut tärkeä kauppakatu. Keskon supermarket Tapsan Isojako avattiin Tammistossa 1995. Se rakennettiin teollisuus- ja varastotontille, jossa asemakaava salli liikerakentamista, mutta vain liikerakentamisen osuus rakennettiin. Myöhemmin siitä tuli Jättijako, 2010 Citymarket (Tammiston kauppatie 9). Tätä seurasivat Seston Etujätti (nyt Stockmann Outlet, Tammiston kauppatie 11), 1999 Gigantti (Sähkötie 3), 2001 Bauhaus (Tammiston kauppatie 19), 2004 Plantagen (Hagelstamintie 33), 2005 Teboil (Tammiston kauppatie 10b), Lidl (Säätökuja 2), 2006 Toys”R”Us (Voimakuja 2), Budget Sport (Voimakuja 4), 2007 Tammiston ostospuisto (Sähkötie 2-6), 2008 On Off (Tammiston kauppatie 16) jne. Tammiston kauppatie 7:ssä toimii OP-Tukku Oy (1990).

Technopolis. Arkkitehtitoimisto Larkas & Laine 2011.

Technopolis Kaksi toimistotaloa, yrityskeskittymä, Technopolis Oyj:n Helsinki - Vantaan Technopolis (1. vaihe 2003). ”Tulevaisuudessa kansainvälinen yrityskehityskeskittymä.” Teknobulevardi 3-5. (Hp 2002: 174, 181; Hp 2003: 166, 168; Hp 2005: 134) 88/53

Teilimäki, Stegelbacken 1986. Täällä oli vähäväkisten asumuksia: Enbacka, Sandbacka ja Vilan. Katu nimettiin entisen rangaistuspaikan mukaan. Teili on ollut paalu, johon mestattujen päättömät ruumiit sidottiin teloituksen jälkeen tai laite, jossa paalun päällä oli vaaka-asennossa pyörä. Muinaisruotsin stæghl on ollut ensin paalu, sitten mestausväline. Entisaikoina kuolemanrangaistusta kovennettiin julmasti niin, että kuolemaantuomitun jäsenet ruhjottiin esim. pyörällä tai hänet aiemmin elävänä, myöhemmin vasta kuolleena, pujotettiin pyörään, joka nostettiin paalun päähän tai muuten kansan nähtäväksi. Joskus kuolemaantuomitun ruumis teloitettiin tai poltettiin teloituksen jälkeen. Teilaaminen loppui valistuksen aikana. Täällä toimivat ABB Oyj ja Rengas-Sera Oy. → Ko. 51, Hirsipuu; ko. 68, Kornfallsängen; ko. 69, Kyläraitti. (Nt 1970; Nssk 1970; Ok 1986; Ak 1988; Häkkinen 2004: 1292) 88/54

Nurmijärven Nukarissa on ollut Ruotsin vallan aikainen rankaisupaikka Teilimäki ja Kirkonkylässä Teilihaka ja Teilikuja, ne rankaisupaikkoja vielä 1800-luvulla. (Nk 1960, Nurmijärvi)

Pyövelin työ kävi hermoille. Pyöveliksi saatiin usein vain sellainen, joka olisi joutunut teloitettavaksi omien rikostensa vuoksi. He vahvistivat ensin itseään liikaa väkeillä juomilla eivätkä suoriutuneet tehtävästä hutioloimatta. Joskus he saivat teloitettavan hengiltä vasta seitsemännellä iskulla. Hänellä oli apunaan renki eli rakkari. Heitä ja heidän perheitään syrjittiin. Vanhojen määräysten mukaan teloitettajan tuli haudata luut siihen mäkeen, jossa teloitus oli tapahtunut, koska niitä ei saanut viedä kirkkomaalle.

(Korpinen 1968: 354-355, 357, 359)

Teknobulevardi, Teknobulevarden 2001. Nimi annettiin pyynnöstä. Nimeä perusteltiin, että Teknobulevardi esiintyy maailmalla lukuisissa huipputekniikan keskittymissä Beijingissä, Bordeauxissa, Montrealissa jne, mutta ei vielä Pohjoismaissa. Kadusta oli tarkoitus tehdä ”Pyttisbergetin puolelta tasokas ja vihreäksi toteutettu väylä, jolla viestittäisiin luonnonläheisyyttä ja puistomaisuutta vastapainona urbaaneille kiverämaille kuten Ruoholahti”. Alkuosa kadun varrelle tulossa olleen Technopolis Oyj:n yrityskeskittymän mukaan. Loppuosa bulevardi on tarkoittanut alun perin paaluvarustusta, kaupunginmuuria; ja kun se purettiin, saatiin paikalle puistokatu, josta bulevardi yleistyi tarkoittamaan puiden reunustamaa katuja. Boulevard on ranskaa, mutta alkuaan sana on germaanisiperäinen (sama kuin ruotsin bålverk, varustus, linnoitus). Sana on yleinen kadunnimisellä eri puolilla maailmaa. Bulevardin pitäisi olla puiden reunustama, sillä sanalla on leveän puistokadun merkitys. Bulevardit ovat yleensä pääkatuja, mutta tässä tonttikatu. Helsingin Bulevardi (1820 Bulevarden) nimettiin ulkomaisten esikuvien mukaan. Sittemmin nimiä on annettu myös pienempiin kaupunkeihin. Nimistöryhmä katsoi 2001, ettei Teknobulevardi ole sopiva nimi, koska Bulevardi on vanhaan kaupunkimiljööseen sopiva termi, joka edellyttää rakentamista ja istutettuja puurivejä molemmin puolin. Ehdotuksia olivat Visiokatu, Visiongatan; Visiotie, Visiovägen, ja Verkkotie, Nätvägen (oli Helsingissä), se atk-käsitteestä. Tällöin kadulle annettiin nimi Visiotie, Visionvägen, mutta asemakaavaan tuli nykyinen nimi. → Avibulevardi, Studiobulevardi. (Hki 1970: 92; Slotte A 1999: 34; Vna 2001; Nr 2001; Akm 2001; Ok 2003) 88/53

2014 katuja päätettiin jatkaa samannimisinä Tikkurilantielle asti, jolloin alkuosasta tuli → Aeronportti. (Nr 2014)

Terminaalitie, Terminalvägen 1995. Ryhmänimi (lento-kenttä). Lentoterminaalilta lähtevä ulosajotie, jota on jatkettu etelään Tekninkonttielle. → Ko. 53, Terminaalikuja, Terminaalitie. (Kala 1995; Ok 1997, 2003)

Tietotie, Datavägen Pohjoisesta alkanut tie oli 1974-76 ilman nimeä. Nimi karttaan 1979, jolloin tie johti jo Tikkurilantielle asti. Tien varrella oli Ilmailuopisto (1973), nimi siitä. Tietotie 13:ssa on kauppa K-extra Lento. Espoossa on sama nimi. Helsingissä on Tietokuja, Datagränden (1974). Ilmailulaitos Finavia (2010) ehdotti nimeksi → Avibulevardi, kun tie siirretään. Tietotie oli jo 2013 kahdessa eri osassa, toinen pätkä Ilmailumuseon luona ja toinen Ilmakehän pohjoispuolella, mutta Ilmailumuseo ei halunnut muuttaa osoitettaan. → Ko. 53. (Ok 1974-79; Hki 1979: 44; Tuula Määttänen 2010)

Tiiranpuisto, Tiiraparken 2008. Ryhmänimi (ilmailu). Tiira on ollut ensimmäinen harrasterakenteinen Suomen ilma-alusrekisteriin hyväksytty lentokone. Veljekset Karhumäki rakensi puisen kaksipaikkaisen, yksitasoisen ja yksimoottorisen koulu- ja urheilukoneen, jonka siivet voitiin taivuttaa säilytyksessä taaksepäin. Ensilento 11.7.1927, rekisteröity 1929, poistettu käytöstä 1931 ja rekisteristä 1938, paloi 1945. → Lokinpuisto, Pyrynaukio, Viirinpolku; ko. 87, Tiirakuja. (Nr 2008; Wikipedia 2008; Kala 2011) 88/53

Tikkurilan ammattioppilaitos, Veromiehen opetuspiiste 1966 Ilmailuopisto, laajennus 1990. Pyhtäänkorventie 13.

Tikkurilantie, Dickursbyvägen Vanhastaan Dickursbyvägen on ollut Suuren Rantatien osuus Kirkonkylästä Hakkilaan. Hakkilan osuutta on sanottu myös Hakkilantieksi. Tikkurilantie, Dickursbyvägen, oli 1958-74 Kuusikossa nykyiset Hovitie, Heidehofinpolku ja Pelottomanpolku sekä 1961-69 Tikkurilassa nykyisen Kielotien eteläpää. Yleis-

kaavassa 1968 esiintyi Kehä III:n pohjoinen rinnakkaistie Itäväylältä Espooseen asti. 1970 Tikkurilantie nimettiin Veromiehen kohdalle. 1970-luvulla tie oli kolmessa päätöksässä Veromieheessä, Koivuhaassa ja Hakunilassa. 1986 itäosasta tuli Jokiniementie. 1990-luvulla tie rakennettiin yhtenäiseksi Viinikkalasta Vanhalle Porvoontielle. Itäosa Kuririkujalta itään on ollut Suurta Rantatietä, 1910 Valtatie, 1912 Maantie, 1934 Stamvägen, 1957 Valtatie, Stamvägen ja 1961-96 Kuriiritie, Kuririvägen. Nyt Suuri Rantatie on Tikkurilassa leveä katu, mutta tien linjaus on säilynyt vain vähän muutettuna vanhalla paikallaan. – 1995 päätettiin, että Kehä III:n rinnakkaistie nimetään Tikkurilantiekse Vanhalta Porvoontieltä ainakin Hämeenlinnanväylälle asti. 2003 avattiin yhteys Tahkotieltä Katriinantielle. Yleiskaavassa (1992 ja 2007) tie jatkuisi länteen Vihdintielle asti. → Ko. 21, 23, 25, 26, 41, 52, 61, 62, 63, 66, 68, Tikkurilantie; ko. 10, Suuri Rantatie; ko. 64, Jokiniementie, Heidehofinpolku, Hovitie, Pelottomanpolku; ko. 68, Kuriiritie. Entiset Valtatiet → ko. 13, Vapaalantie; ko. 68 ja 69, Kuriiritie; ko. 61-63 ja 66, Tikkurilantie; ko. 81, Korsonpolku, Korsontie; ko. 87, Korsontie. (Jk 1912; OK 1957; Nt 1961; Nk 1963; Yk 1968, 1992; Nr 1961, 1970, 1993, 1995, 1996, 1998, 2010; Vna, Lehti 1971; Vantaa 1981: 188-199, 201; Hirvonen 2005: 64-65 kartta) 88/49, 88/52, 87/55 86/57 86/57, 87/43-44, 54-56 ja 58-59, 88/45-46 ja 49-53, 89/47-48

Toinensavu, Andra röken Ryhmänimi (verotus). 1970 Toinensavu, Andra röken. 1974 Toinen savu, Andra röken, 2013 Toinensavu, joka on oikein. Numeroiduista kaduista → Ensimmäinen savu; → Ko. 50, Ensimmäinen tie, Toinen tie. (Nt 1970; OK 1974; Ak Kv 1980, SM 1981; Kala 2013) 87/52

* **Träckistådet** 1913, tie jossakin Kirkonkylässä, ehkä Pottskogenin lähellä, jossa on soita, tai Kirkonkylän pohjoisosissa (ko. 53), jossa on isoja soita. Träsk on pieni järvi ja suo. (SLS 1913)

* **Trädgårdsbacka** 1913, Kirkonkylän Backaksen pelto. Ollut Valiomotie 22:n ja 33:n välissä siinä, missä Tammiston kauppatie tulee nyt alikulkutunnelista ulos Kehä III:n pohjoispuolella. (SLS 1913)

Tulokuja, Inkomstgränden Tikkurilantie 136:n kohdalla Tikkurilantieltä etelään lähtevä katu, johtaa Monilaitethomekon kiinteistölle. Nimeäminen oli ollut aikanaan esillä. 2011 kunnossapito käytti nimeä Haara 1. Tällöin ehdotuksena Kolmassavu, mutta katu ei ole savuista kolmas ja nimenmuutos vaihtaisi yritysten osoitteita. 2015 yritys otti yhteyttä, että tarvitsee kadunpätkälle nimen, koska ”Tikkurilantien ollessa varsin pitkä aina silloin tällöin käy niin, että että vieraat hakevat sijaintiamme.” Tällöin vaihtoehtoja Laitekuja, Tulokuja (liittyy verotukseen) ja Taksakuja (ei liity verotukseen). Näistä 2015 Tulokuja, Inkomstgränden. (Ylitsemestari Jorma Ranta 2011; Or 2011; Or 2015; Nr 2015)

Tähtäinkuja, Siktesgränden 1983, liittyy Viinikkalan metsästysnimistöön ja paikalla olleeseen kallioon, 1934 Kytlandsberg. Katu johtaa Osumapuistoon (1982). → Ko. 41, Kytlandsberg, Osumapuisto; ko. 51, Kytland. (Pk 1934; Ak 1983; OK 1984, nimi vanhalle tielle) 87/52

Valimopolku, Gjuteristigen 2000, lähti Valiomotieltä, nyt Tammiston kauppatieltä. Lähelle perustettiin 1965 Beran lyijysulatto, joka sulatti romulyijyä ja valoi lyijyharkkoja ja muita lyijyseoksia (Tammiston kauppatie 26). Helsingissä on sama nimi (1972). (OK 2000) 87/54

* **Valiomotie, Gjuterivägen** → Tammiston kauppatie.

* **Veromiehen teollisuusalue, Skattmans industriområde** → Veromies, Virkamies.

Veromies, Skattmans Yritysalue Lentoasemantien itäpuolella, osa Veromiehen kaupunginosaa. 1972 Veromiehen teollisuusalue, 1974-98 Veromiehen teollisuusalue, Skattmans industriområde, 2000 Veromies, Skattmans. Nimi tarvittiin opastamisen vuoksi. Teollisuusalueita nimettiin ensin Helsingissä: 1943 Herttoniemen teollisuusalue ja 1959 Pitäjänmäen teollisuusalue. Teollisuus on tehdäverbin pohjalta muodostettu uudissana (1847). → Virkamies. (HKH IV:1: 33, V:1: 32, 94-95; Hki 1970: 202, 214; OK 1972-2000; Häkkinen 2004: 1299) 87/53

* **Veroruuvi, Skatteskraven** 1970 nimetty pieni puisto, joka ei tullut asemakaavaan. → Viranmaa. (Nt 1970)

* **Veräjänitty, Ledängen** 2011. Suunniteltu puisto Manttaalitien ja Kiitoradantien väliseen kortteliin. Kaavaehdotuksessa nimetön. Kaavamuutosta ei tullut. Vanhasta paikannimestä → Ledängen. (Or 2011) 87/54

* **Veräjäpolku, Ledstigen** Manttaalikujaa pohjoiseen Kiitoradantielle johtanut tie esiintyy kartoissa 1974-88, mutta liitettiin asemakaavassa 1988 tonttiin. Vanhasta paikannimestä Ledängen. Veräjä on itäsuomalainen sana, portti olisi ollut paikallista kieltä. Espoossa on Veräjäpolku, Grindstigen. Helsinkiin nimettiin Veräjäpolku, Grindstigen (1981), jota ei tullut. → Ko. 21, Reittipolku, Ledstigen. (OK 1974-88; Ak 1988; Hki 1999: 181) 87/54

Wihuri Wihuri Oy on kauppa- ja teollisuutta harjoittava kansainvälinen suomalainen monialakonserni. Tukkukaupan uranuurtaja Hjalmar Aarnio (1880-1943) aloitti 1901 Kaarinassa liiketoiminnan, joka yhdistyi 1961 merenkulkuneuvos Antti Wihurin (1883-1962) liiketoimintaan. Linkkinä näiden välillä oli kauppaneuvos Rakel Wihuri. 1964 Nyängenistä lohkottiin Wihuri-Yhtymälle tila Wita. Vantaalla toimivat Wihuri Oy Autola, Wihuri Oy Työstökoneet ja Wihuri Oy Sportia (Manttaaliite 9) sekä Wihuri Oy Aviation (Siipitie 7) ja Wihuri Oy Witraktor (Kiitoradantie 4). Pääkonttori on Helsingin Kulosaarissa, (Wihurinaukio 2). Myös bussipysäkki Pyhtäänkorventiellä. (MHA 21:294; Hp 1998: 56; Hp 2004: 84; www.wihuri.fi)

* **Wiimankuja, Wiimagränden** 2011. Suunniteltu torialue, joka muistuttaa katua. Se erkanee Kiitoradantieltä ja johtaa Veräjänitty –nimiseen puistoon. Kaavaehdotuksessa alue oli ilman nimeä. Ehdotuksia Veräjänittynpolku, Ledängsstigen, ja Veräjäpolku, Ledstigen, ne vanhasta paikannimestä → Ledängen, ja Koritehtaanukuja, Karossfabriksgränden, ja Wiimakuja, koska paikka sijaitsee autokoritehtaan alueella. Nimi on genetiivissä, koska se johtuu yrityksen ja autokorien nimestä. Kaavamuutosta ei tullut. – Autokoritehdas oli Veromiehen ensimmäinen teollisuusrakennus (1950), jossa tehtiin linja-autojen koreja. Bussien keulassa luki Wiima. 1926 Helsingin Tapanilassa Autokorija Puuteollisuus E. Virtanen. 1929-52 Oy Autokoriteollisuus Ab, välillä Oy Linjakori Ab, 1953 Uusi Autokoriteollisuus Ab, 1964 Oy Wiima Ab, 1989 Carrus Oy Wiima, 1997 Volvo Bussar Ab:n omistukseen, 2001 valmistus siirrettiin Puolaan. 2002 rakennukseen sijoitui autoalan pienyritys Siä. (MHA 21:278, 21:290, 21:337, 21:415; Leppänen & Holopainen 1961: 87 kuva, 89; Korpinen 1965: 446-447; Ahtiainen & Tervonen 2002: 332-335 kuva, 340, 346 kuva 415; Hp 2004: 84, 142; Or 2011) 87/54

* **Vilan** 1923 lohkottiin Backaksesta Albert Lindholmille Vilan. Silloin oli jo rakennuksiakin. Entinen torppa? 1934 Vilan. Ollut Teilmäki 4:n kohdalla. (MHA 21:45; Pk 1934) 88/54

* **Vintervik** 1913, ½Backaksen pelto, sijainnut Tammiston kauppatie 33:n kohdalla. Etymologia tuntematon. (SLS 1913)

* **Viranmaa, Tjänstemarken** 1970 nimetty puisto, joka ei tullut asemakaavaan. → Veroruuvi. (Nt 1970)

Virinpolku, Viristigen 2008. Ryhmänimi (ilmailu). Jalan-kulutus Karhumäenkujalta Ilmakehille. Viri on ollut varhainen Ilmailuinsinöörien kerhon lentokone, yksipaikkainen taitolentokone, ensilento 15.9.1936, suunnittelija Arvo Ylisen. Ilmailumuseossa 2008 rakenteilla. → Lokinpuisto, Pyrynaukio, Tiiranpuisto. (Nr 2008) 88/53

Virkamies, Tjänstemans 2000. Nimi annettiin puolivahingossa Lentoasemantien viitoituksen yhteydessä, kun tien eri puolet oli tarpeen viitoittaa eri nimisiksi. Veromiehen eri puolien nimeämistä oli pohdittu jo 1972. Nimi on johdettu Virkatiestä ja on pari Veromiehelle. Vanhassa kirjakielessä virkamies on voinut tarkoittaa myös käsityöläistä ja ammatinharjoittajaa yleensä. → Virkatie. (Nt 1972; OK 2000; Vna, Lehti 2002; Häkkinen 2004: 1500) 88/52

* **Virkapolku, Tjänstestigen** Ryhmänimi (verotus ja metsästys). Kehä III:n alittava kävelytie nimettiin 1970, oli asemakaavassa 1981-2000 ja jäi Osuustien jatkeen alle 2003. Katso seuraavaa. (Nt 1970; Ak 1980, SM 1981; OK 1982-2000) 87/52

Virkatie, Tjänstevägen 1970. Nimi liittyy Veromiehenkylään ja toisaalta ryhmänimiin (verotus ja metsästys). Murteiden virkatie on ansatie eli maastoreitti, jonka varrelle on tehty ansat, tai rasteilla merkitty polku. Virka on ammatti, tehtävä ja toimi, mutta murteissa myös jono, rivi, ansa, pyydys, pyydysjono, ansapolku ja alue, jolle on asetettu pyydyksiä. Nämä ovat kaksi eri sanaa, edellinen germaanista ja jälkimmäinen balttilaista alkuperää. Ylä-Satakunnan, Länsi-Hämeen ja näiden pohjoispuolisilla erämailla esiintyy myös vanhoja Virka-paikannimiä. Virkatie 8:aan valmistui 1970 teollisuusrakennus ja Virkatie 7:ään 1971 Kalustetalo Korhonen. → Ko. 40, Ansatie. (MHA 37:21, 37:49, 37:53, 37:55, 37:58, 37:60, 37:64; Nt 1970; Nssk 1970; Ok 1974; Ak Kv 1980, SM 1981; Paikkala 1993: 696; Meri 2002: 445; Häkkinen 2004: 1500)

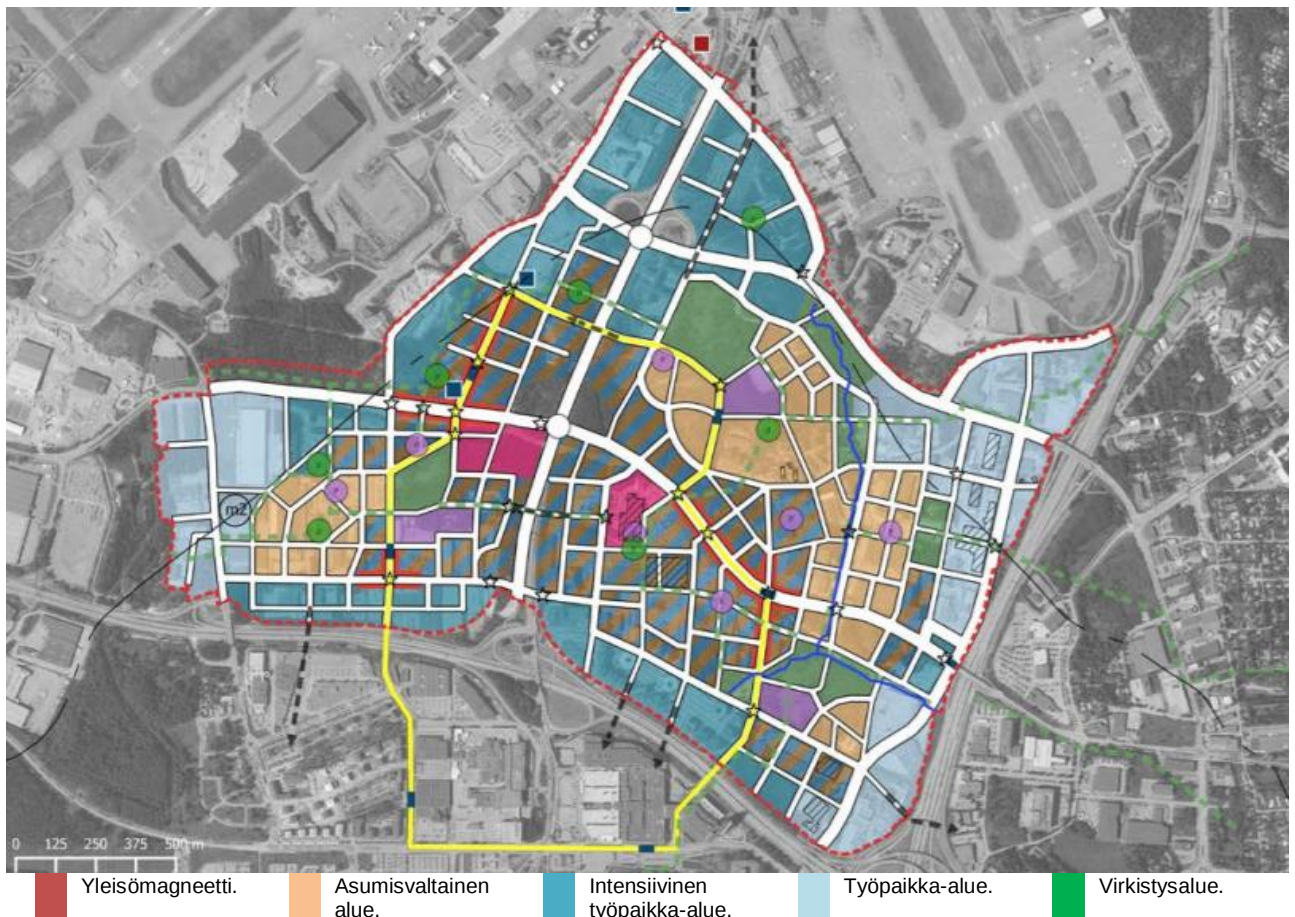
Visiopolku, Visionstigen 2001. Jalankulkukatu, jonka piti olla Visiokadun (→ Teknobulevardi) päässä. Ehdotuksena myös Teknopolku, Teknostigen. Visio on näky, ilmestys, harhanäky; tulevaisuudensuunnitelma ja -näkö. Latinan visio on näkeminen, näky ja katselu. (Nr 2001; Ok 2002) 88/53

Wulff Yritys ja bussipysäkki Manttaalitiellä. Wulffin suvulla oli Klökas 1703-1890. Thomas Fredrik Wulff perusti 1890 Wulff Oy Ab:n ja myymälän Helsinkiin. Päämyymälä toimi Esplanadilla "Wulffin kulmassa" (1897). 1987 Sponsor osti Wulffin, joka keskittyi toimistotarvikkeiden suoramyyniin. 1988 toiminta keskitettiin Vantaalle 1987 valmistuneeseen taloon. 1992 Mercantilen omistukseen. 2002 Belttan -konsernin tytäryritykseksi. Manttaalitie 12. → Ko. 63, Klökas. (Ollila & Toppari 1975: 86; www.wulff.fi) 87/54

* **Vuotavankallio, Rinnanberget** 1913 Rinnanbäcksbärg oli Veromiehenkylässä, tarkempi paikka ei tiedossa, 1963 sanottu rinnanbärrg(i). Vesi juoksi kallion yli, nimi siitä. Ojaa sanottiin 1963 rinnanbekkin. "Börja ifron en karrispott opp po bärrgi". Oja laski Osuustien ja Pakkalanrinteen kautta Krakanojaan Sandbackan kohdalla. Lentoasemantien länsi- ja Tikkurilantien eteläpuolelinen puisto nimettiin 1992 Vuotavankallio, Rinnanberget, mutta jäi asemakaavaan ilman nimeä. Rinnanberget näyttää karttojen perusteella sijainneen Mekaanikontien länsipuolella, jossa pieni oja menee kallioiden välissä. → Plootukallio; ko. 51, rinnanbekkin. (SLS 1913; Nk 1963) 88/53

Äyrikuja, Öregränden 1980. Ryhmänimi (verotus). Karttaan 1982 Äyripolku, Örestigen, 1986 Äyrikuja. Oli asemakaavassa Virkatietä, koska sitä piti jatkaa Robert Huberin tielle, mutta opaskartassa oli vielä Äyrikuja, joka annettiin 2009 takaisin. Lentoasemantien kohdalle rakennettiin kiertoliittymä. Nyt tulokatu Äyritielle. Helsingissä on Äyripolku, Örtugestigen (1976), se rahoista. Äyri on ollut 1/8 markkaa, 1/32 taaleria. Äyri on Skandinavian maiden rahayksikkö, kruunun sadasosa. Siksi veroprosenttia on kutsuttu myös veroäyriksi. (Helsinki 1976: 43; Ak Kv 1980, SM 1981; Ok 1982-86; Nt 2009) 87/53

Äyritie, Örevägen 1970. Ryhmänimi (verotus). Äyritie 14:ssa on Sandvikin toimistotalo (1967). Äyritie 4:ssä on ent. Kodak Oy (1973). Äyritie 12:ssa on toimistokeskittymä Airport Plaza (2001). (Nt 1970; Ok 1974; Ak 1985; Kuisma 1991: 446)

Aviapoliksen kaavarunko (2016). Veromiehessä elää tulevaisuudessa 20 000 asukasta ja yritykset tarjoavat kymmeniä tuhansia työpaikkoja. Kaavarungossa esitetään, että nykyisestä työpaikka-alueesta rakentuu tulevana vuosikymmeninä monipuolinen keskusta-alue, jossa työnteko, asuminen, palvelut ja virkistys yhdistyvät. Alueelle tarvitaan lisää uusia katuja ja puistoja, jotka tulee nimetä. Nimistöä alkaa suunnitella Helsingin yliopiston pro gradu -työnä Mikko Sandström.

& Lähteet

Päälähteinä on käytetty karttoja, pöytäkirjoja, nimistönkeruita ja kirjallisuutta.

Arkistot

- **Kotimaisten kielten keskus Kotus**
Hakaniemenranta 6, Helsinki
- Nimi- ja murrearkistot
- **Maanmittaushallitus**
Opastinsilta 12, Helsinki
- Mikrofilmit lohkomiskartoista isojaosta 1990-luvulle, kopiot Vantaan mittausosastolla, Kielotie 28, Vantaa
- **Svenska Litteratursällskapet i Finland**
Riddaregatan 5, Helsingfors
- **Vantaan kaupunginarkisto**
Kielotie 13, Vantaa
- Kunnalliskertomukset vuosilta 1931-1939
- Tielautakunnan pöytäkirjat ja luettelot vuosilta 1917-1962
- **Vantaan kaupunkisuunnittelu**
Kielotie 28, Vantaa
- Nimistöarkisto, joka sisältää nimistöimikunnan pöytäkirjat 1960-2002, nimistönkeruut 1966-1967, Ulpu Lehden muistiinpanoja 1972-2002 sekä kirjeitä ja lehtileikkeitä.
- Nimistöryhmän sähköiset pöytäkirjat 14.1.1988 alkaen
- Vantaan rakennuskaavat, asemakaavat ja asemakaavamuutokset (4.3.1946 alkaen) sekä asemakaava- ja kaavamuutosehdotukset
- Vantaan kartat ja ajantasa-asemakaava on nähtävissä kartta.vantaa.fi

Rekisterit

- **Maanmittauslaitos** Karttakeskuksen karttapaiikka 2003-, jossa on Suomen osoitetietokanta.
- **Pääkaupunkiseudun osoiterekisteri** 2002-
- **Vantaan kaupunki**
- kadunnimirekisteri 2003-
- kiinteistö- ja rakennusrekisterit 2003-

Kirjallisuus

Ahtiainen & Tervonen 2002: Pekka Ahtiainen ja Jukka Tervonen: Vantaan historia 1946-1977 – kasvua, yhteistyötä, hyvinvointia. Gummerus, Jyväskylä 2002. (Ruotsinkielinen rinnakkaisteos Vandas historia 1946-1977 – tillväxt, samarbete, välstånd. Sivunumerointi sama. Gummerus, Jyväskylä 2004.)

Broterus: Samuel Broterus: Helsingin pitäjän kyläkartat 1681 – 1712 ja metsäkartta 1699. Kopiot Vantaan kaupunginmuseossa. Julkaistu näköispainoksena teoksessa Leskinen & Lillbroända 2001.

Fonseen 1751: Friedrich Johan Fonseen: Uträckning och beskrivning öfver Helsinges sochn i Nylands län och Borgo härad Belägen upprättad af underskrefwen år 1751. Julkaistu Helsingin pitäjä 1983: 172-180; Timo Hanhivaaran suomennos s. 181-190.

Granlund 1970: Åke Granlund: Keski-aikaisia nimiä nykyisessä Helsingissä. Teoksessa Helsingin kadunnimet, s. 13 - 30. Helsingin kaupungin julkaisuja N:o 24. Helsinki 1970.

Hakulinen 2006: Kerkko Hakulinen: Paikannimet. WSOY sanakirjat. Ensimmäinen suomenkielinen maantieteellis-etymologinen sanakirja. WS Bookwell Oy, Juva 2006.

Hki 1930: Helsingin kaupunkia koskevat asetukset. Helsinki 1930.

Hki 1970: Helsingin kadunnimet. Helsingin kaupungin julkaisuja N:o 24. Nimistö 1969 loppuun. Helsinki 1970.

Hki 1979: Helsingin kadunnimet 2. Helsingin kaupungin julkaisuja 32. Nimistö 1970-78. Toim. Leo A. Pesonen. Helsinki 1979.

Hki 1999: Helsingin kadunnimet 3. Helsingin kaupungin nimistötoimikunta. Nimistö 1979-95. Helsinki 1999.

Hirvonen 2005: Sari Hirvonen: Ruraali urbaani - Vantaan kaupunkisuunnittelun historia. Sivunumerointi esiintyy vain sisällysluettelossa. Vantaan kaupunkisuunnittelu 8/2005, C18:2005.

Hockman 2001: Tuula Hockman: Sielujen avuksi ja Pyhän Laurin kirkon parhaaksi - Räckhalsin ja Lehtisaaren lahjoitusmaiden vaiheet. Vantaan seurakunnat. Vammalan kirjapaino Oy, Helsinki 2001.

Hornborg 1950: Eirik Hornborg: Helsingin kaupungin historia II, ajanjakso 1721-1809. Helsinki 1950.

Hultin 1930: Herman Hultin: Helsinges församlings historia. Utarbetad på uppdrag av Svenska Odlingens Vänner i Helsinges. Helsingfors 1930.

Häkkinen 2004: Kaisa Häkkinen: Nykysuomen etymologinen sanakirja. WSOY, Juva 2004.

Kepsu 2005: Saulo Kepsu: Uuteen maahan – Helsingin ja Vantaan vanha asutus ja nimistö. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1027. SKS, Tampere 2005.

Kepsu 2008: Saulo Kepsu: Espoon vanha asutusnimistö. Espoon kaupungin teoksessa Kylä-Espoo s. 9-156, Gummerus, Jyväskylä 2008.

Kerkkonen 1965: Gunvor Kerkkonen: Keskiäika ja aika 1550-luvulle asti. Teoksessa Helsingin pitäjä I. Helsingin maalaiskunnan julkaisu. Porvoo 1965.

Korpinen 1965: Lauri Korpinen: Helsingin maalaiskunnan historia II 1946-1961. Kunnallishallinnollinen katsaus. Helsinki 1965.

Korpinen 1968: Lauri Korpinen: Käsikirjoitus Helsingin pitäjän historiaksi 1550-1865. Osa I: Vuodet 1550-1721 Helsingin perustamisesta Uudenkaupungin rauhaan. Nide I:1: 1-146, nide I:2: 147-384, nide I:3: 385-629. Kirjoitettu 1968. Työ ei täytä tieteellisen työn kriteerejä, mm. lähteitä ei ole esitetty¹. Julkaissut Vantaan kaupungin kulttuurilautakunta 1981. (1) Hp 1982: 128; Hako, Hp 1983: 195; Hako, Hp 1991: 48-49)

Kuisma 1990: Markku Kuisma: Helsingin pitäjän historia II, Vanhan Helsingin synnystä isoonvihaan 1550 - 1713. Julkaissut Vantaan kaupunki. Jyväskylä 1990.

Kuisma 1991: Markku Kuisma: Helsingin pitäjän historia III, Isostaviihasta maalaiskunnan syntyyn 1713-1863. Julkaissut Vantaan kaupunki. Jyväskylä 1991.

Kultti 1968: Kaisu Kultti: Helsingin pitäjän seurakunnan historia. Hultinin kirjan (1930) suomennos. Helsinki 1968.

Lempiäinen 1999: Pentti Lempiäinen: Suuri etunimikirja - Pentti. WSOY Juva 1999.

Leppänen & Holopainen 1961: Lauri Leppänen ja Viljo Holopainen: Helsingin maalaiskunta, Vantaanjoen vauras pitäjä. Kotiseutuopin oppikirja. Kouluhallituksen hyväksymä. Helsinki 1961.

Leskinen & Lillbroända 2001: Teresa Leskinen ja Pia Lillbroända (toim.): Samu-elin kartat. Helsingin pitäjä vanhimmissa kartoissaan 1681 - 1712. Karttojen selitykset Jorma Uimonen. Vantaan kaupunginmuseon julkaisuja nro 11. Jyväskylä 2001.

Lindberg & Rein 1950: Carolus Lindberg ja Gabriel Rein; Asemakaavoittelu ja rakennustoiminta, teoksessa Helsingin kaupungin historia III:1, Helsinki 1950.

Litzen & Vuori 1997: Aulikki Litzen & Jukka Vuori: Helsingin maalaiskunnan historia 1865-1945. Julkaissut Vantaan kaupunki. Jyväskylä 1997.

Louhivaara 1999: Maija Louhivaara: Tampereen kadunnimet. Tampereen museoiden julkaisuja 51. Tampere 1999.

Lönnqvist 2009: Bo Lönnqvist: Kartanot ja rustholit Helsingin seudulla. Gummerus, Jyväskylä 2009.

Maatilat 1931: Suomen maatilat – tietokirja maamme keskikokoisista ja suurista maatiloista. Osa I, Uudenmaan lääni. WSOY, Porvoo 1931.

Meri 2002: Veijo Meri: Sanojen synty – Suomen kielen historiaa koko kansalle. Viides painos. Gummerus, Jyväskylä 2002.

Mikkonen 1993: Pirjo Mikkonen ja Sirkka Paikkala: Suomalaiset sukunimet. Osuus A-L. Viides painos. Keuruu 1993.

Mikkonen 2000: Pirjo Mikkonen ja Sirkka Paikkala: Sukunimet. Osuus A-L. Uudistettu laitos. Otava, Keuruu 2000.

Mingroot & Ermen 1988: Erik van Mingroot ja Eduard van Ermen: Suomen ja Skandinavian vanhoja karttoja. Helsinki 1988.

Nikander 1975: Gabriel Nikander: Byar och gårdar i Helsinges från 1750 till 1895. Andra utökade upplagan, Ekenäs 1975. (Alkuteos Borgå 1916.)

Ollila & Toppari 1975: Kaija Ollila & Kirsti Toppari: Puhvelista Punatulkkuun Helsingin vanhoja kortteita. Sanoma Oy. Helsinki 1975.

Paikkala 1993: Pirjo Mikkonen ja Sirkka Paikkala: Suomalaiset sukunimet. Osuus M-Ö. Viides painos. Keuruu 1993.

Paunonen 2005: Heikki Paunonen: Tsen-naaks Stadii, bonjaaks slangii – Stadin slangin suursanakirja. 5. painos. WSOY 2005.

Perko 1977: Touko Perko: Luvut V-X teoksessa Suomen teiden historia II, s. 9-421. Tie- ja vesirakennushallitus ja Suomen tieyhdistys. Helsinki 1977.

Perälä 1965: Tauno Perälä: Helsingin maalaiskunnan historia 1865 - 1945, I. Helsinki 1965.

Pienvedet 2009: Vantaan kaupunki, kuntatekniikan keskus, ja Maria Haikala, FCG Planeco Oy: Vantaan pienvesiselvitys. Kuntek 1/2009.

Ramsay I 1984: August Ramsay: Espoon pitäjän ja Espoon kartano 1500-luvulla. Suomennos 1924 julkaistusta teoksesta. Jyväskylä 1984.

Salminen 1991: Tapio Salminen, Tiemu-seo: Suuren Rantatien inventointi. 1991. (Julkaistu myös kirja Tapio Salminen, Suuri Rantatie, Helsinki 1993.)

Salminen 2013: Tapio Salminen: Vantaan ja Helsingin pitäjän keskiaika. Julkaissut Vantaan kaupunki. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2013.

Skogström 1977: Väinö Skogström: Tienpidon teknisestä kehityksestä. Teoksessa Suomen teiden historia II, luku XI, s. 422-526. Tie- ja vesirakennushallitus ja Suomen tieyhdistys. Helsinki 1977.

Slotte 1999: Peter Slotte: Namnproblem i våra kommuner. Teoksessa Yhteinen nimiympäristömme - Nimi- ja paikkatutkimus - Nimistönsuunnittelun opas. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Suomen kuntaliitto. Helsinki 1999.

Suolahti 1950: Eino E. Suolahti: Vantaan Helsinki. Ensimmäinen Vironniemen Helsinki (1640-1721). Artikkelit teoksessa Helsingin kaupungin historia I, edellinen s. 109-274, jälkimmäinen s. 275-437. Helsinki 1950.

Suomalainen paikannimikirja Karttakeskus, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Päätoimittaja Sirkka Paikkala. Kirjoittajat: Kirsti Aapala, Ante Aikio, Samuli Aikio, Terhi Ainiala, Marianne Blomqvist, Aimo Hakanen, Gunilla Harling-Kranck, Jussi Iltonen, Laila Lehtikainen, Kaija Mallat, Tiina Manni-Lindqvist, Leila Mattfolk, Raija Miikkulainen, Pirjo Mikkonen, Eeva Maria Närhi, Sirkka Paikkala, Marjatta Palander, Ritva Liisa Pitkänen, Alpo Räisänen, Janne Saarikivi, Minna Salonen, Paula Sjöblom, Kristian Slotte, Peter Slotte, Eeva-Liisa Stenhammar, Toni Suutari, Sami Suviranta, Helinä Uusitalo, Jouko Vahtola, Heikki Vilppula. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 146. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2007.

Talve 1972: Ilmar Talve: Helsingin pitäjän kirkonkylä. Kylätutkimus, perustuu kentätöihin 1959 ja 1965 sekä käsikirjoitukseen 1966. Vantaan kauppalaan sivistystyölautakunta. Helsinki 1972.

Tuominen 1988: Pirjo Tuominen: Backas – kartano elää. Tammi, Helsinki 1988.

Vantaa 1981: Rakennuskulttuuri Vantaalla – inventointi 1981. Useita tekijöitä. Vantaan kaupunki, kuntasuunnitteluviraston julkaisu C 24:1981.

Viertola 1974: Juhani Viertola: Luvut II-IV teoksessa Suomen teiden historia I, s. 35-222. Tie- ja vesirakennushallitus ja Suomen tieyhdistys. Helsinki 1974.

Voionmaa 1950: Väinö Voionmaa: Helsingin seudun historiaa ennen kaupungin perustamista. Teoksessa Helsingin kaupungin historia I, s. 79-107. Helsinki 1950.

Helsingin pitäjän, vuosikirjat 1963 – 2007

Ilmestynyt 1963 alkaen seuraavasti: 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1969, 1970, 1972, 1974-75, 1976, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984-85, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007...

Niissä tätä aluetta koskevia artikkeleita:

- **Hako, Hp 1982:** Jukka Hako: Maalaiskunnasta Vantaan kaupungiksi – Kuntamuotoa muutettiin yli vuosikymmen. Helsingin pitäjän 1982: 60-71.

- **Luoto, Hp 2008:** Kirsi Luoto: Keskiaikainen kirkkomaan aita löytyi. Helsingin pitäjän 2008: 90-101.

- **Lehti, Hp 1974-75:** Ulpu Lehti: Helsingin pitäjän pyörivät kivet (s. 12-13). Vantaan nimistä (s. 19-22). Helsingin pitäjän Helsingin 1974-75.

- **Lehti, Hp 1978:** Ulpu Lehti: Vantaan kaupunginosien nimet. Helsingin pitäjän 1978: 22-25.

- **Lehti, Hp 1984-85:** Ulpu Lehti: Vantaan kyllien nimet. Helsingin pitäjän 1984 - 1985: 12-23.

Näyttelyt

Helsingin kaupunginmuseo

Pohjola piirtyy kartalle – myyteistä todellisuuteen. Näyttelyssä olivat nähtävillä ensimmäiset painetut Pohjolan kartat. Näyttely Sederholmin talossa 18.10.2006-25.2.2007. John Nurmisen Säätiö.

Vuosilukuviitteet nimien kirjoitusasuihin

Nimen kirjoitusasuun yhteydessä on yleensä ilmoitettu vain vuosiluku. Tällöin lähteet ovat seuraavat:

1417: Tolkinkylän käräjät, laamanni Klas Flemingin tuomiokirje. (Kerkkonen 1965: 41)

1509 - 1542: Tallinnalaisporvari Helmich Ficken velkakirjat. (Kerkkonen 1965: 161-173)

1543: Helsingin hallintopitäjän luettelo. (Kerkkonen 1965: 10-12)

1548: Helsingin kirkkopitäjän luettelo. (Kerkkonen 1965: 9-10)

1551: Maakirjakylät. (Kuisma 1990: 30-31)

1634, 1694: Helsingin kirkkopitäjän luettelo. (Kuisma 1990: 28-29)

1690-luvulla: Uudenmaan läänin yleiskartta no 1, Samuel Broterus. (Leskinen & Lillbroända 2001, sisäkansi)

1691 - 1708: Brotheruksen kartat. (Leskinen & Lillbroända 2001)

1710, 1711: Maakirjat. (Kuisma 1990: 378-398)

1749: Friedrich Johan Fonseen: Maanmittari Fr. J. Fonseenin laatima kartta Helsingin pitäjän alueesta vuodelta 1749. Geographisk Charta öfver Helsinges Sökn uti Borgå Härad och Nylands Län belägen, afmät År 1749 af Fried. Joh. Fonseen. Alkuperäinen kartta: Svenska Riksarkivet, Lantmäteristyrrelsens leverans 1850 nr 77. Julkaistu näköispainoksena teoksen Helsingin pitäjän historia III (Kuisma 1991) liitteenä.

1751: Friedrich Johan Fonseen: Uträckning och beskrivning öfver Helsinges sochn i Nylands län och Borgo härad Belägen upprättad af underskrefwen årh 1751. Julkaistu Helsingin pitäjän 1983: 172-180; Timo Hanhivaaran suomennos s. 181-190.

1765: Helsingin pitäjän kirkonkylä isojaon aikaan. (Kuisma 1991: 205)

1800: Kartta kirkon ja pappilan alueesta vuodelta 1800. (Talve 1972: 19; Kuisma 1991: 399)

1830: Maakirjakylät. (Kuisma 1990: 32)

Vuosilukuviitteet karttoihin

Karttalähteistä on yleensä ilmoitettu vain vuosiluku. Tällöin karttalähteet ovat seuraavat:

• Maanmittaushallituksen arkisto (MHA), mikrofilmit isojaosta 1990-luvulle.

1871: Venäläinen topografigartta, Maanmittaushallitus.

1972 (1890-1910): Kartta Helsingin kirkonkylän keskuksesta, sen taloista ja rakennuksista 1890-1910, kenttätutkimusten mukaan. Teoksessa Talve 1972, kuva 16.

1910: Venäläinen topografigartta 1900-luvun alusta, ehkä vuodelta 1911, Maanmittaushallitus.

1912: Peltolan jakokartta. Vantaan kaupungin maankäyttötoimi, Kielotie 28, 4. kerros seinällä.

1933: Peruskartta ja pitäjänkartta. Maanmittaushallituksen kivipaino, Helsinki 1945.

1934: Peruskartta. Maanmittaushallituksen kivipaino, Helsinki 1945.

1935: Peruskartta. Maanmittaushallituksen kivipaino, Helsinki 1945.

1957: Helsingin osoitekartta. Helsingin kaupunki.

1958: Helsingin maalaiskunnan osoitekartta.

1958: Peruskartta. Maanmittaushallituksen kivipaino, Helsinki 1958.

1965: Helsingin mlk ympäristöineen.

Topografinen kartta 1:100 000. Maanmittaushallituksen kivipaino Helsinki 1965. (Korpinen 1965, liite)

1966: Tiennimihakemisto. Liittyy Helsingin maalaiskunnan osoitekarttaan 1966. Helsingin maalaiskunnan mittausosasto. Tikkurila 1966.

1967: Peruskartta. Maanmittaushallituksen kivipaino, Helsinki 1967.

1968: Vantaan yleiskaava 1968.

1969: Helsingin maalaiskunnan osoitekartta 1966, jota on ylläpidetty vuoteen 1969. Alkuperäinen vuoden 1966 kartta ei ole säilynyt.

1972: Vantaan osoitekartta 1972.

1974: Vantaan opaskartta 1974.

1975: Helsingin puhelinyhdistyksen puhelinluettelon opaskartta.

1976: Vantaan opaskartta 1976.

1978: Peruskartta. Maanmittaushallituksen karttapaino, Helsinki 1978.

1979: Vantaan opaskartta 1979.

1982: Vantaan opaskartta 1982.

1983: Vantaan yleiskaava 1983.

1984: Vantaan opaskartta 1984.

1986: Vantaan opaskartta 1986.

1988: Vantaan opaskartta 1988.

1990: Vantaan opaskartta 1990.

1992: Vantaan yleiskaava 1992.

1994: Vantaan opaskartta 1994.

1996: Vantaan opaskartta 1996.
 1997: Vantaan opaskartta 1997.
 1998: Vantaan opaskartta 1998.
 2000: Vantaan opaskartta 2000.
 2001: Vantaan opaskartta 2001.
 2001: Helsingin Seudun Puhelinluettelon kartat 2001. Genimap Oy.
 2003: Vantaan opaskartta 2003.
 2004: Vantaan opaskartta 2004.
 2005: Vantaan opaskartta 2005.
 2006: Vantaan opaskartta 2006.
 2008: Vantaan sähköinen opaskartta.

Esitelmät ja luennot

Lehti, Ulpu 1.10.2002: Vantaalainen nimi-maisema. Luento kaupunginvaltuuston salissa. Äänitetty kaupungin käyttöön. Säilytetään kaupunkisuunnittelussa.
Pakarinen, Riitta 7.9.2010: Helsingin kaupungin museo, Helsingin kaupungin nimistötoimikunnan jäsen: Helsingin nimistötoimikunta 50 vuotta – Helsingin historiallinen nimistö ja katsaus asema-kaavoituksen historiaan.

Keskustelut

Ainiala, Terhi, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto.
Eklund, Kurt, Vantaan nimistöryhmän puheenjohtaja vuoteen 2002 ja jäsen vuoteen 2013.
Hako, Jukka, filosofian maisteri, Helsingin pitäjän kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja, kaupunginvaltuutettu ym.
Henriksson, Oiva, nimistötoimikunnan sihteeri 1972 asti, Vantaan kaupunki.
Hänninen, Timo, kaupunginarkistonhoitaja, Vantaan kaupunginarkisto.
Kepsu, Saulo historiantutkija ja tietokirjailija.
Koivisto, Andreas kaivaustenjohtaja, Vantaan kaupungin museo.
Lehti, Ulpu, tutkimussihteeri, nimistötoimikunnan sihteeri 1972 – 2002, Vantaan kaupunki.
Lehtonen, Johanna nimistösuunnittelija, Helsingin kaupunki.
Mallat, Kaija nimistösuunnittelija, Espoon kaupunki.
Mattfolk, Leila språk- och namnvårdare, Institutet för de inhemska språken.
Morelius, Per Olof, entinen Espoon nimistötoimikunnan jäsen.
Määttänen, Tuula, asemakaavasuunnittelija, nimistötoimikunnan sihteeri 1.10.2002 – 9.7.2011, Vantaan kaupunki.
Paikkala, Sirkka, erityisasiantuntija, Kotimaisten kielten keskus.
Salminen, Tapio tutkija, Tampereen yliopisto.
Suviranta, Sami, nimistöntutkija, Espoon kaupunki.

Vidberg, Maria tf språk- och namnvårdare, Institutet för de inhemska språken.
Kiitokset kaikille!

Internet

Tärkeimpiä internet-lähteitä:

- **Espoon karttapalvelu** kartat.espool.fi
- **Helsingin karttapalvelu** kartta.hel.fi
- **Maanmittaushallituksen karttapaiikka** kartta.nis.fi/kp
- **Pääkaupunkiseudun opaskartta ja osoitteet** kartta.helsinginseutu.fi
- **Yritysten kotisivut**
- **Vantaan kaupungin karttapalvelu** kartta.vantaa.fi

Lyhenteet

Ak Asemakaava.
Ake Asemakaavaehdotus.
Akm Asemakaavamuutos.
Hkh Helsingin kaupungin historia, osat I - V:3. Useita kirjoittajia. Helsinki 1950-67.
Hp Helsingin pitäjän Helsinge. Vuosikirjat 1963 - 2007. Useita kirjoittajia.
HS Helsingin Sanomat.
HY Helsingin yliopisto.
Jk Jakokaava.
Kala Vantaan kaavoituslautakunta -2003, kaupunkisuunnittelulautakunta 2004-.
Kh Helsingin maalaiskunnan kunnanhallitus 1865-1971, Vantaan kauppalaan hallitus 1972-73, Vantaan kaupungin hallitus 1974-
Kotus Kotimaisten kielten keskus, Helsinki.
Kotus NA Kotimaisten kielten keskuksen nimiarkisto, Helsinki.
Kv Kunnanvaltuusto -1971, kauppalaanvaltuusto 1972-73, kaupunginvaltuusto 1974-
MHA Maanmittaushallituksen arkisto (mikrofilmit toimituskartoista / Vantaa), Helsinki. Mikrofilmit ovat myös Vantaan kaupungin mittausosastolla.
MMH Maanmittaushallitus, Helsinki.
Nk 1960 Armi Viita, Pirjo Ketonen ja Saa-ra Welin, Nurmijärven nimiä / Kotus, nimiarkisto.
Nk 1961 Ulpu Riola, Tuusulan Klemets-skogin ja Ali-Keravan nimiä / Kotus, nimiarkisto.
Nk 1963 Bo Lönnqvist, Ortnamn i Helsinge, vanhojen paikannimien kokoelma 1963 / SLS, Ritarikatu 5,
Nk 1967 Ulpu Lehti, Helsingin pitäjän (itäosan) ja Tuusulan nimiä 1967 / Kotus, nimiarkisto.
Nk 1971 Ulpu Lehti, Helsingin mlk:n ja Tuusulan nimiä / Kotus, nimistöarkisto.
Nk 1982 Ulpu Lehti / Kotus, nimiarkisto.
Nk 2003 Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Terhi Ainiala, paikannimien (slanginimien) keruu pääkaupunkiseudun koulu-

laisilta (www.kotus.fi) ja HS verkkoliite 19.12.2003).
Nssk Nykysuomen sanakirja (1970).
Nr Kaupunkisuunnittelulautakunnan nimistöryhmä 1993 -.
Nt Nimistötoimikunta 1970 - 1993. Tätä ennen tielautakunta, jonka lyhenteenä on tässä selvyden vuoksi sama Nt.
Ok Helsingin maalaiskunnan osoitekartat 1958, 1966 (siitä säilynyt vain tiennimi-luettelo) ja 1969; Vantaan kauppalaan osoitekartta 1972 ja Vantaan kaupungin opaskartat 1974-.
Or Osoiteryhmä (Vantaan kaupunkisuunnittelun virkamiestyöryhmä).
Oyk Osayleiskaava.
Pk Maanmittaushallituksen peruskartat, vuosiluku ilmaisee kartan mittausvuoden.
SLS Svenska Litteratursällskapet i Finland, Riddaregatan 5, Helsingfors.
SLS 1913: Svenska Litteratursällskapet i Finland: 624. Svenska odlingens vänner i Helsinge, 1913. Ortnamn i Helsinge. Namnförteckning enligt by / hemman / ortens art, grov ljudbeteckning, kartfäst, med äldre skivformer och kommentarer. Antecningar av Margareta Sjöblom, Evy Björkman, Albert Tverin. Kopierad för namnledsregistret. Ca 4000 namn. 6 kartblad.
SLS 1963: Svenska Litteratursällskapet i Finland: 793. Bo Lönnqvist, 1963; "Ortnamnen i Helsinge." Namnförteckningar i häften enligt by / kartnummer, med landmålsalfabet, kartfästa, jämte kommentarer, kopior av äldre kartor. 2255 namn, 1 + 9 kartor. 39 fotografier. 17: text.
SM Sisäasiainministeriö, vahvisti asema-kaavoja 30.9.1983 asti.
Spnk 2007 Suomalainen paikannimikirja. Päätoimittaja Sirkka Paikkala. Useita kirjoittajia. Karttakeskus ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 146. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä, 2007.
Tiehk Tiehoitokuntien kirjeet 1923-1957. Tieltk saapuneet asiakirjat 1868-1957. Vantaan kaupunginarkisto (Kielotie 13).
Tieltk Vantaan kaupungin tielautakunnan pöytäkirjat 1940-1962 sekä tielautakunnalle saapuneet arkistoidut kirjeet, luettelot ja kartat 1938-62, Vantaan kaupunginarkistossa (Kielotie 13).
Tk Maanmittaushallituksen topografikat.
Vna Vantaan kaupunkisuunnittelun nimiarkisto.
Vnp Valituneuvoston päätös.
VS Vantaan Sanomat.
Yk Vantaan yleiskaava.
YM Ympäristöministeriö (1983-), vahvisti asemakaavoja 1.10.1983 – 31.12.1999, Vantaalla kuitenkin vapaakuntakokeilun vuoksi vain 1989 asti. Helsinki.